



ԿԱՅՈՒՆ
ԿԱՅՈՒՆ
ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ
ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ



ԵՐԵՎԱՆ
2016



Աշխատանքը պատրաստված է

«Բնապահպանական կառավարման հզորացում ոչ-կառավարական

կազմակերպությունների կարողությունների զարգացման միջոցով» ծրագրի շրջանակներում՝

«Հետ Ռիո+20» գործընթացի շրջանակներում կառավարական կառույցների

ու ոչ-կառավարական հատվածի միջև երկխոսության

հնարավորությունների ստեղծում Հայաստանում» խորագրով նախագծի ընթացքում,

որը ֆինանսավորվում է Եվրոպական Միության կողմից,

իրականացվում է ՄԱԿ-ի Զարգացման Ծրագրի կողմից

ԳԷՀ Փոքր դրամաշնորհների ծրագրի միջոցով:

Նախագծի իրականացնողը՝ «Հանուն կայուն մարդկային զարգացման» ասոցիացիան/UNEP/NatCom

իր երախտագիտությունն է հայտնում հովանավորներին՝ ցուցաբերված աջակցության համար:



«ՀԱՆՈՒՆ ԿԱՅՈՒՆ
ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ»
ԱՍՈՑԻԱՑԻԱ

ՆԱԽԱԲԱՆ

«Հանուն մարդկային կայուն զարգացման» ասոցիացիան/UNEPNatCom ակտիվորեն մասնակցում է ժամանակակից քաղաքակրթությունից կայուն զարգացման փոխակերպման գործընթացին բոլոր մակարդակներում՝ տեղական, պետական, տարածաշրջանային, համաշխարհային:

Հատուկ նշանակություն ենք տալիս բնակչության տեղեկացվածության բարձրացմանը և, հատկապես, այն անձանց, որոնք որոշումներ են կայացնում կայուն զարգացման գաղափարախոսության ու սկզբունքների և դեպի կայուն զարգացման անցման անհրաժեշտության վերաբերյալ:

Այս նպատակով ՄԱԿ-ի «Կրթություն հանուն կայուն զարգացման» տասնամյակի շրջանակներում պատրաստվել և հրատարակվել են բուհերի համար երեք ուսումնական ձեռնարկ՝ 1996 թ., 2006 թ. և 2013 թ., որոնցում նշանակալի չափով արտահայտված են ՄԱԿ-ի «Երկիր մոլորակ» հիմնարար գազաթնաժողովի, 2002 թ. Յոհանեսբուրգում կայացած «Ռիո+10» և 2012 թ. Ռիո-դե-Շանեյրոյում կայացած «Ռիո+20» կայուն զարգացման գազաթնաժողովների եզրափակիչ փաստաթղթերը: Դրանցից շատերը մեր կողմից հրատարակվել են առանձին հրապարակումների տեսքով և լայնորեն տարածվել:

Բացառիկ կարևոր ենք համարում 2015 թ. սեպտեմբերի 25-ին ՄԱԿ-ի Գլխավոր համաժողովի 70-րդ հոբելյանական նստաշրջանի կողմից ընդունված բանաձևը «Վերափոխենք մեր աշխարհը. Մինչև 2030 թ. կայուն զարգացման օրակարգ» համաշխարհային ծրագրի վերաբերյալ, որտեղ ներառված են կայուն զարգացման հիմնարար նպատակներն ու խնդիրները: Հաշվի առնելով, որ ներկայում բոլոր երկրները՝ ներառյալ Հայաստանի Հանրապետությունը, պետք է մասնակցեն այդ նպատակների մշակմանն ու իրականացմանը, մենք ենթադրում ենք, որ տվյալ փաստաթղթի հրատարակումը հասարակության համար առավել մատչելի լեզուներով (ոուսերեն տեքստն ամբողջությամբ և նպատակներն ու ցուցանիշները հայերեն թարգմանությամբ) կնպաստի տվյալ գործընթացի ավելի բարեհաջող իրագործմանը:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ,

«Հանուն ԿՄՁ» ասոցիացիայի/UNEPNatCom նախագահ,
ՀՀ ԿԶԱԽ քարտուղար, ՀՊՄՀ Էկոլոգիայի և կայուն
զարգացման ամբիոնի վարիչ, աշխ. գիտ. դոկտ., պրոֆ.

Ասոցիացիան իր երախտագիտությունն է հայտնում ԵՄ-ին, ԳԷՀ-ին և ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրին ֆինանսական աջակցության, ինչպես նաև ՄԱԿ-ի Հանրային տեղեկատվության վարչության երևանյան գրասենյակին՝ հայերեն տեքստի տրամադրման համար:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ IV:

**ԿԱՅՈՒՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ
ԱՌԱՋԱՐԿՎՈՂ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԻ ՑԱՆԿ**

*Կայուն զարգացման նպատակների ցուցանիշները պետք է
համապատասխան դեպքերում տարանջատվեն
ըստ եկամտի, սեռի, տարիքի, ռասայի, էթնիկ ծագման,
միգրացիոն կարգավիճակի, հաշմանդամություն ունենալու հանգամանքի
և աշխարհագրական դիրքի կամ այլ բնութագրերի՝
համաձայն «Պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքներ»-ի
(Ընդհանուր վեհաժողովի թիվ 68/261 բանաձև):*

* *Ծանոթագրություն.* Սույն Հավելված IV-ը պարունակում է Կայուն զարգացման նպատակների վերանայված ու վերջնականացված ցուցանիշները, որոնք արդյունքն են լրացուցիչ քննարկումների, ինչպես նշված էր առաջնային փաստաթղթում: Որպես կատարված աշխատանքի արդյունք այս հավելվածում ոչ մի ցուցանիշ աստղանշված չէ:

<p align="center">ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ ԵՎ ԹԻՐԱԽՆԵՐ («Օրակարգ 2030»-ից)</p>	<p align="center">ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ</p>
<p align="center">Նպատակ 1. Ամենուրեք վերացնել աղքատությունը՝ իր բոլոր ձևերով ու դրսևորումներով</p>	
<p>1.1 Մինչև 2030 թ. ամենուրեք և բոլոր մարդկանց համար իսպառ վերացնել ծայրահեղ աղքատությունը, որը ներկայումս չափվում է որպես օրական 1,25 դոլարից պակաս սպառում</p>	<p>1.1.1 Աղքատության միջազգային շեմից ցած ապրող բնակչության մասնաբաժինը՝ ըստ սեռի, տարիքի, զբաղվածության կարգավիճակի և աշխարհագրական վայրի (քաղաքային/գյուղական)</p>
<p>1.2 Մինչև 2030 թ. առնվազն կիսով չափ կրճատել ըստ ազգային սահմանումների աղքատության բոլոր ձևերի մեջ ապրող բոլոր տարիքների տղամարդկանց, կանանց և երեխաների համամասնությունը</p>	<p>1.2.1 Աղքատության ազգային շեմից ցած ապրող բնակչության մասնաբաժինը՝ ըստ սեռի և տարիքի 1.2.2 Ըստ ազգային սահմանումների աղքատության բոլոր ձևերի մեջ ապրող բոլոր տարիքների տղամարդկանց, կանանց և երեխաների համամասնությունը</p>
<p>1.3 Ներդնել տվյալ երկրում համապատասխան սոցիալական պաշտպանության համակարգեր և միջոցառումներ բոլորի համար, այդ թվում՝ սոցիալական պաշտպանության երաշխիքների խմբեր, և մինչև 2030 թ. հասնել աղքատների և խոցելիների էական չափերով ընդգրկմանը</p>	<p>1.3.1 Սոցիալական պաշտպանության երաշխիքների խմբերում և (կամ) համակարգերում ընդգրկված բնակչության համամասնությունը՝ ըստ սեռի, և առանձնացնելով երեխաներին, գործազուրկ անձանց, տարեցներին, հաշմանդամություն ունեցող անձանց, հղի կանանց և (կամ) նորածիններին, աշխատանքի վայրում վնասվածք ստացածներին, աղքատներին և խոցելիներին</p>
<p>1.4 Մինչև 2030 թ. ապահովել, որ բոլոր տղամարդիկ և կանայք, մասնավորապես աղքատները և խոցելիները, ունենան հավասար իրավունքներ տնտեսական ռեսուրսների նկատմամբ, ինչպես նաև հիմնական ծառայությունների հասանելիություն, հողի և գույքի այլ ձևերի նկատմամբ սեփականության և վերահսկողության, ժառանգությունից և բնական պաշարներից, նոր համապատասխան տեխնոլոգիաներից և ֆինանսական ծառայություններից, այդ թվում՝ միկրոֆինանսներից օգտվելու իրավունքներ</p>	<p>1.4.1 Հիմնական ծառայությունների հասանելիություն ունեցող տնային տնտեսություններում ապրող բնակչության համամասնությունը 1.4.2. Հողի զբաղեցման ապահով իրավունք ունեցող չափահաս բնակչության ամբողջական թիվը՝ ըստ սեռի ու զբաղեցման իրավունքի տեսակի, իրավական փաստաթղթերով և ովքեր կարող են վկայել իրենց իրավունքի ապահով լինելու մասին</p>

<p>1.5 Մինչև 2030 թ. ստեղծել աղքատների և խոցելի իրավիճակներում հայտնված անձանց տոկոսությունը, նվազեցնել կլիմային առնչվող ծայրահեղ իրադարձությունների և այլ տնտեսական, սոցիալական և բնապահպանական ցնցումներին և աղետներին ենթարկվածության և դրանց նկատմամբ խոցելիության աստիճանը</p>	<p>1.5.1 Աղետների պատճառով մահվան դեպքերի, անհետ կորածների, տուժածների թիվը 100 հազար մարդու հաշվով</p> <p>1.5.2. Աղետների պատճառած տնտեսական ուղղակի վնասը կապված ՀՆԱ-ի հետ¹</p> <p>1.5.3. Աղետների ռիսկերի կրճատման վերաբերյալ ազգային ու տեղական ռազմավարություններ ունեցող երկրների քանակը¹</p>
<p>1.ա Ապահովել ռեսուրսների զգալի մոբիլիզացում տարբեր աղբյուրներից, այդ թվում՝ զարգացմանը միտված խորացված գործակցության միջոցով՝ զարգացող երկրներին, մասնավորապես առավել թույլ զարգացած երկրներին համարժեք և կանխատեսելի միջոցներ տրամադրելու համար, որպեսզի իրականացնեն ծրագրեր և ռազմավարություն՝ վերացնելու աղքատությունն իր բոլոր դրսևորումներով</p>	<p>1.ա.1 Աղքատության նվազեցման ծրագրերին կառավարության տրամադրած միջոցների համամասնությունը</p> <p>1.ա.2 Էական ծառայությունների (կրթություն, առողջապահություն և սոցիալական պաշտպանություն) վրա կատարված ծախսերը՝ արտահայտված որպես պետական ընդհանուր ծախսերի համամասնությունը</p>
<p>1.բ Ստեղծել զարգացման աղքատամետ և գենդերազգայուն ռազմավարությունների վրա հիմնված քաղաքականության ամուր շրջանակներ ազգային, տարածաշրջանային և միջազգային մակարդակներում՝ օժանդակելու աղքատության վերացման գործողություններում ներդրումների արագացմանը</p>	<p>1.բ.1 Կառարավության ներկա ու կապիտալ ծախսումների համամասնությունը, որոնցից անհամաչափորեն օգտվում են կանայք, աղքատներն ու խոցելի խմբերը</p>
<p>Նպատակ 2. Վերացնել սովը, հասնել պարենային ապահովության ու բարելավված սնուցման, խթանել գյուղատնտեսության կայուն զարգացումը</p>	

¹ Ընդհանուր վեհաժողովի կողմից ստեղծված (բանաձև 69/284) աղետների ռիսկերի կրճատման վերաբերյալ ցուցանիշների ու եզրույթների միջկառավարական փորձագիտական աշխատանքային բաց խումբը մշակում է ցուցանիշների մի շարք չափելու Սենդայի շրջանակի կատարման գլոբալ առաջընթացը: Սույն հավելվածի ցուցանիշները վերջիվերջո արտացոլելու են Սենդայի շրջանակի համաձայնեցված ցուցանիշները:

<p>2.1 Մինչև 2030 թ. վերջ դնել սովին և ապահովել բոլոր մարդկանց, մասնավորապես աղքատների և խոցելի իրավիճակներում գտնվող անձանց, այդ թվում՝ մինչև մեկ տարեկան երեխաների համար անվտանգ, սննդարար և բավարար սննդի մատչելիությունը ողջ տարվա ընթացքում</p>	<p>2.1.1 Թերսնվածության տարածվածությունը 2.1.2 Չափավոր կամ սուր պարենային անապահովության տարածվածությունը բնակչության շրջանում՝ հիմնվելով Պարենային անապահովության գնահատման սանդղակի վրա</p>
<p>2.2 Մինչև 2030 թ. վերջ դնել թերսնվածության բոլոր ձևերին, այդ թվում՝ մինչև 2025 թ., հասնել մինչև 5 տարեկան երեխաների շրջանում թերաճության և սուր թերսնուցման միջազգայնորեն համաձայնեցված թիրախներին, բավարարել դեռահաս աղջիկների, հղիների և կրծքով կերակրող կանանց սնուցման կարիքները</p>	<p>2.2.1 Թերաճության տարածվածություն (տարիք-հասակային հարաբերակցության գործակցի <-2 ստանդարտ շեղում Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության (ԱՀԿ) երեխայի աճի չափորոշիչների միջնարժեքից (մեդիան) մինչև 5 տարեկան երեխաների շրջանում 2.2.2 Թերսնուցման տարածվածություն (քաշ-հասակային հարաբերակցության գործակցի >+2 կամ <-2 ստանդարտ շեղում ԱՀԿ երեխայի աճի չափորոշիչների միջնարժեքից (մեդիան) մինչև 5 տարեկան երեխաների շրջանում, տարանջատված ըստ տեսակի (սուր թերսնուցում և գերքաշություն)</p>
<p>2.3 Մինչև 2030 թ. կրկնապատկել փոքր պարենարտադրողների, մասնավորապես կանանց, տեղաբնիկ ժողովուրդների, ընտանեկան գյուղացիական տնտեսությունների, անասնապահների և ձկնորսների գյուղատնտեսական արտադրողականությունը և եկամուտները, այդ թվում՝ հողի, այլ արտադրական ռեսուրսների և ներդրումների, գիտելիքների, ֆինանսական ծառայությունների, արժեքի ավելացման և շուկաների հնարավորությունների և ոչ-գյուղատնտեսական զբաղվածության ապահով և հավասար հասանելիության միջոցով</p>	<p>2.3.1 Մեկ աշխատանքի միավորին ընկնող արտադրության ծավալը ըստ գյուղատնտեսական/անասնապահական/անտառտնտեսության ձեռնարկությունների չափի դասերի 2.3.2 Փոքրածավալ մթերք արտադրողների միջին եկամուտը՝ ըստ սեռի և տեղաբնիկ լինելու կարգավիճակի</p>

<p>2.4 Մինչև 2030 թ. ապահովել պարենարտադրության կայուն համակարգեր և ներդնել դիմակայուն գյուղատնտեսական գործելաձևեր, որոնք մեծացնում են արտադրողականությունը և արտադրությունը, օգնում են պահպանել էկոհամակարգերը, ուժեղացնում են կլիմայի փոփոխություններին, ծայրահեղ եղանակային պայմաններին, երաշտին, հեղեղներին և այլ աղետներին հարմարվելու կարողությունները և շարունակաբար բարելավում հողի որակը</p>	<p>2.4.1 Արդյունավետ ու կայուն գյուղատնտեսական գործելաձևեր կիրառող գյուղատնտեսական տարածքների համամասնությունը</p>
<p>2.5 Մինչև 2020 թ. պահպանել սերմերի, մշակաբույսերի, գյուղատնտեսական և ըն-</p>	
<p>տելացված կենդանիների և դրանց վայրի ազգակիցների գենետիկական բազմազանությունը, այդ թվում՝ անվտանգ կերպով կառավարվող և բազմազանեցված սերմերի և բույսերի բանկերի միջոցով ազգային, տարածաշրջանային և միջազգային մակարդակներում, իրանել գենետիկական պաշարների և առնչվող ավանդական գիտելիքներից ստացվող օգուտների հասանելիությունը և արդարացի ու հավասար բաշխումը՝ միջազգայնորեն համաձայնեցված կերպով</p>	<p>2.5.1 Բուսական ու կենդանական գենետիկական պաշարների քանակը մթերված պարենային ու գյուղատնտեսական միջնաժամկետ ու երկարաժամկետ պահուստային տարածքներում</p> <p>2.5.2 Տեղական մշակաբույսերի համամասնությունը, որ դասակարգված է որպես վտանգի ենթակա, վտանգի ոչ ենթակա կամ անհետացման անհայտ աստիճանի վտանգի ենթակա</p>
<p>2.ա Ավելացնել, այդ թվում՝ միջազգային խորացված համագործակցության միջոցով, ներդրումները գյուղական ենթակառուցվածքներում, գյուղատնտեսական հետազոտությունների և գյուղատնտեսության աջակցման ծառայություններում, տեխնոլոգիաների զարգացման ոլորտում, բույսերի և կենդանիների գենային բանկերում՝ զարգացող երկրներում, մասնավորապես առավել թույլ զարգացած երկրներում գյուղատնտեսական արտադրողականության բարձրացման նպատակով</p>	<p>2.ա.1 Պետական ծախսումների գյուղատնտեսական կողմնորոշման համաթիվը</p> <p>2.ա.2 Գյուղատնտեսությանն ուղղված պաշտոնական հոսքերի (զարգացմանն ուղղված պաշտոնական օգնությունն ու այլ պաշտոնական հոսքերը) ամբողջական գումարը</p>

<p>2.բ Շտկել և կանխել առևտրի սահմանափակումները և խաթարումները աշխարհի գյուղատնտեսական շուկաներում, այդ թվում՝ գյուղատնտեսական արտադրանքի արտահանման սուբսիդիաների և համարժեք հետևանք ունեցող արտահանման բոլոր միջոցառումների բոլոր ձևերի զուգահեռ վերացման միջոցով՝ համաձայն Դոհայի զարգացման օրակարգի</p>	<p>2.բ.1 Արտադրողի օժանդակության նախահաշիվը</p> <p>2.բ.2 Գյուղատնտեսական արտադրանքի արտահանման սուբսիդիաներ</p>
<p>2.գ Հաստատել միջոցառումներ՝ ապահովելու պարենամթերքների շուկաների և դրանց ածանցյալների պատշաճ գործունեությունը և դյուրացնել շուկային, այդ թվում՝ պարենի պահուստներին վերաբերող տեղեկությունների ժամանակին հասանելիությունը՝ պարենի գների ծայրահեղ տատանումների սահմանափակմանն օժանդակելու նպատակով</p>	<p>2.գ.1 Պարենի գնի անկանոնությունների ցուցանիշը</p>
<p>Նպատակ 3. Ապահովել առողջ կյանք և խթանել բարեկեցություն բոլորի համար՝ անկախ տարիքից</p>	
<p>3.1 Մինչև 2030 թ. կրճատել մայրական մահացության համամասնությունը մինչև 70-ից ցածր՝ 100 հազար կենդանաձնի հաշվով</p>	<p>3.1.1 Մայրական մահերը 100 հազար կենդանաձնի հաշվով</p> <p>3.1.2 Հմուտ բժշկական անձնակազմի կողմից ընդունվող ծնունդների համամասնությունը</p>
<p>3.2 Մինչև 2030 թ. վերջ դնել նորածինների և մինչև 5 տարեկան երեխաների կանխարգելելի մահերին. բոլոր երկրները պետք է նպատակ ունենան նվազեցնել վաղ նորածնային մահացությունը առնվազն մինչև 12-ից ցածր՝ 1000 կենդանաձնի հաշվով, իսկ մինչև 5 տարեկան երեխաների մահացությունը՝ առնվազն մինչև 25-ի՝ 1000 կենդանաձնի հաշվով</p>	<p>3.2.1 Մինչև 5 տարեկան երեխաների մահացության ցուցանիշը (մահերի թիվը՝ 1000 կենդանաձնի հաշվով)</p> <p>3.2.2 Վաղ նորածնային մահացության ցուցանիշը (մահերը՝ 1000 կենդանաձնի հաշվով)</p>

<p>3.3 Մինչև 2030 թ. վերջ դնել ՁԻԱՀ-ի, տուբերկուլյոզի, մալարիայի և անտեսված արևադարձային հիվանդությունների համաճարակներին և պայքարել հեպատիտի, ջրի միջոցով փոխանցվող հիվանդությունների և այլ վարակիչ հիվանդությունների դեմ</p>	<p>3.3.1 Նոր ՄԻԱՎ վարակների թիվը 1000 չվարակված բնակչի հաշվով՝ ըստ սեռի, տարիքի և բնակչության հիմնական խմբերի</p> <p>3.3.2 Տուբերկուլյոզի 1000 մարդու հաշվով նոր դեպքերի թիվը մեկ տարվա ընթացքում</p> <p>3.3.3 Մալարիայի 1000 մարդու հաշվով նոր դեպքերի թիվը մեկ տարվա ընթացքում</p> <p>3.3.4 Հեպատիտ Բ-ով վարակման դեպքերի թիվը 100 հազար բնակչի հաշվով</p> <p>3.3.5 Անտեսված արևադարձային հիվանդությունների դեմ միջամտությունների կարիք ունեցող մարդկանց թիվը</p>
<p>3.4 Մինչև 2030 թ. մեկ երրորդով կրճատել վաղաժամ մահացությունը ոչ վարակիչ հիվանդություններից՝ կանխարգելման և բուժման միջոցով, և խթանել հոգեկան առողջությունը և բարեկեցությունը</p>	<p>3.4.1 Սրտանոթային հիվանդություններին, քաղցկեղին, շաքարային դիաբետին կամ շնչուղիների քրոնիկական հիվանդություններին վերագրվող մահացությունների թիվը</p> <p>3.4.2 Ինքնասպանության հետևանքով մահացության ցուցանիշ</p>
<p>3.5 Ուժեղացնել թմրամիջոցների չարաշահման կանխարգելումը և բուժումը, այդ թվում՝ թմրադեղերի չարաշահումը և ոգելից խմիչքների վնասաբեր օգտագործումը</p>	<p>3.5.1 Թմրամիջոցների օգտագործման հետևանքով առաջացած խանգարումների բուժման միջամտությունների (դեղորայքային բուժում, սոցիալ-հոգեբանական, վերականգնողական և հետբուժական խնամքի ծառայություններ) ընդգրկումը</p> <p>3.5.2 Ալկոհոլի վնասաբեր օգտագործումը, որն ըստ ազգային համատեքստի սահմանված է որպես ալկոհոլի սպառում մեկ շնչի հաշվով (15 և ավելի բարձր տարիքի անձանց շրջանում) մեկ օրացուցային տարվա ընթացքում՝ մաքուր սպիրտի լիտրերով</p>
<p>3.6 Մինչև 2020 թ. աշխարհում կիսով չափ կրճատել ճանապարհատրանսպորտային պատահարներից մահերի և վիրավորվելու դեպքերի թիվը</p>	<p>3.6.1 Ճանապարհատրանսպորտային պատահարներից մահացության թիվը</p>

<p>3.7 Մինչև 2030 թ. ապահովել սեռական և վերարտադրողական առողջության պահպանման ծառայությունների համընդհանուր հասանելիություն, այդ թվում՝ ընտանիքի պլանավորման, տեղեկատվության և կրթության, ինչպես նաև վերարտադրողական առողջության ինտեգրումը ազգային ռազմավարություններում և ծրագրերում</p>	<p>3.7.1 Վերարտադրողական տարիքի (15-49 տարեկան) կանանց համամասնությունը, որոնց ընտանիքի պլանավորման կարիքները բավարարվում են ժամանակակից մեթոդներով</p> <p>3.7.2 Դեռահասների (10-14 տարեկան, 15-19 տարեկան) ծնելիությունը տվյալ տարիքային խմբի 1000 կնոջ հաշվով</p>
<p>3.8 Հասնել առողջապահության համընդհանուր ընդգրկմանը, այդ թվում՝ պաշտպանություն ֆինանսական ռիսկերից, որակյալ էական առողջապահական ծառայությունների հասանելիություն և անվտանգ, արդյունավետ, որակյալ և մատչելի էական դեղորայքի և պատվաստանյութերի հասանելիություն բոլորի համար</p>	<p>3.8.1 Հիմնական առողջապահական ծառայությունների ընդգրկումը (հետագծող միջամտությունների հիման վրա սահմանված հիմնական ծառայությունների միջին ընդգրկումը ներառյալ վերարտադրողական, մայրական, նորածնի և մանկական առողջության, վարակիչ հիվանդությունների, ոչ վարակիչ հիվանդությունների ու ծառայության կարողունակությունն ու մատչելիությունը հանրության և բնակչության ամենախոցելի խավի համար</p> <p>3.8.2 1000 մարդու հաշվով մարդկանց թիվը, որոնք ապահովագրված են կամ ընդգրկված են պետական առողջապահական համակարգում</p>
<p>3.9 Մինչև 2030 թ. էականորեն կրճատել վտանգավոր քիմիական նյութերի և օդի, ջրի և հողի աղտոտման և թունավորման հետևանքով մահերի և հիվանդությունների թիվը</p>	<p>3.9.1 Շենքերի ներսում և դրսում օդի աղտոտմանը վերագրվող մահացության ցուցանիշը</p> <p>3.9.2 Աղտոտված ջրի, անապահով սանիտարական պայմանների ու հիգիենայի խստորակցական պայմանների ու հիգիենայի խստորակցական պայմանների ու հիգիենայի խստորակցական պայմանների թիվը (անապահով «Ջուր և սանիտարահիգիենիկ պայմաններ բոլորի համար» (WASH) ծառայություններին ենթարկված լինելը)</p> <p>3.9.3 Ոչ դիտավորյալ թունավորումների պատճառով մահացության թիվը</p>
<p>3.ա Ուժեղացնել Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության Ծխախոտի դեմ պայքարի շրջանակային կոնվենցիայի իրականացումը բոլոր երկրներում՝ ըստ անհրաժեշտության</p>	<p>3.ա.1 Ներկայումս ծխախոտի օգտագործման ըստ տարիքի ստանդարտացված տարածվածությունը 15 և ավելի բարձր տարիքի անձանց շրջանում</p>

<p>3.բ Օժանդակել պատվաստանյութերի և դեղորայքի հետազոտություններին և զարգացմանը վարակիչ և ոչ վարակիչ հիվանդությունների դեմ, որոնցից հիմնականում տուժում են զարգացող երկրները, հասանելի դարձնել մատչելի էական դեղորայքը և պատվաստանյութերը համաձայն Մտավոր սեփականության իրավունքների առևտրային ասպեկտներին վերաբերող (TRIPS) համաձայնագրի և հանրային առողջապահության վերաբերյալ Դոհայի հռչակագրի, որը հաստատում է զարգացող երկրների իրավունքը՝ լիարժեք կերպով օգտագործելու Համաձայնագրի՝ մտավոր սեփականության իրավունքների՝ առևտրին առնչվող հայեցակետերի մասին դրույթները, որոնք վերաբերում են հանրային առողջության պահպանման ճկուն եղանակներին, և, մասնավորապես, հասանելի դարձնել դեղորայքը բոլորի համար</p>	<p>3.բ.1 Մատչելի դեղորայքի և պատվաստանյութերի կայուն հասանելիություն ունեցող բնակչության մասնաբաժինը</p> <p>3.բ.2 Բժշկական հետազոտությունների և հիմնական առողջապահական ոլորտներին տրամադրվող զարգացմանն ուղղված պաշտոնական ընդհանուր գուտ օգնությունը</p>
<p>3.գ Էականորեն ավելացնել առողջապահության ֆինանսավորումը և բուժանձնակազմի հավաքագրումը, զարգացումը, վերապատրաստումը և պահպանումը, զար-</p>	<p>3.գ.1 Բուժաշխատողների խտություն և բաշխվածություն</p>
<p>զացող երկրներում, հատկապես առավել թույլ զարգացած երկրներում և զարգացող փոքր կղզի-պետություններում</p>	
<p>3.դ Ուժեղացնել բոլոր երկրների, մասնավորապես զարգացող երկրների՝ վաղ նախազգուշացման, ռիսկերի նվազեցման և ազգային և գլոբալ առողջապահական ռիսկերի կառավարման կարողությունները</p>	<p>3.դ.1 Միջազգային առողջապահական կանոնակարգի (IHR) նկատմամբ կարողություններն ու արտակարգ պատրաստվածությունը</p>
<p align="center">Նպատակ 4. Ապահովել ներառական ու համապատասխան որակյալ կրթություն բոլորի համար և խթանել ողջ կյանքի ընթացքում ուսման հնարավորություններ</p>	

<p>4.1 Մինչև 2030 թ. ապահովել, որ բոլոր աղջիկները և տղաները ստանան անվճար, համապատասխան և որակյալ տարրական և միջնակարգ կրթություն, որը հանգեցնում է պատշաճ և արդյունավետ ուսումնառության նպատակների</p>	<p>4.1.1 Երեխաների և երիտասարդների համամասնությունը՝ (ա) 2-րդ կամ 3-րդ դասարաններում, (բ) տարրական դպրոցն ավարտելիս, (գ) հիմնական դպրոցն ավարտելիս, ովքեր ձեռք են բերել առնվազն գիտելիքների նվազագույն մակարդակ (i) ընթերցանությունից և (ii) մաթեմատիկայից՝ ըստ սեռի:</p>
<p>4.2 Մինչև 2030 թ. ապահովել, որ բոլոր աղջիկների և տղաների համար հասանելի լինեն որակյալ վաղ մանկության զարգացման հնարավորությունները, խնամքը և նախադպրոցական կրթությունը, որպեսզի նրանք պատրաստ լինեն տարրական կրթության</p>	<p>4.2.1 Մինչև 5 տարեկան երեխաների համամասնությունը, ովքեր զարգացման առումով ունեն առողջության, ուսումնառության և սոցիալ-հոգեբանական բարեկեցության բնականոն մակարդակ՝ ըստ սեռի</p> <p>4.2.2 Կազմակերպված ուսումնառությանը մասնակցության թիվը (տարրական դպրոց ընդունվելու պաշտոնական տարիքից մեկ տարի առաջ)՝ ըստ սեռի</p>
<p>4.3 Մինչև 2030 թ. բոլոր կանանց և տղամարդկանց համար ապահովել մատչելի և որակյալ տեխնիկական, միջին-մասնագիտական և բարձրագույն, այդ թվում՝ համալսարանական կրթության հավասար հասանելիություն</p>	<p>4.3.1 Ֆորմալ և ոչ ֆորմալ կրթությանը և ուսուցմանը երիտասարդների և մեծահասակների մասնակցության ցուցանիշը նախորդ 12 ամիսներին՝ ըստ սեռի</p>
<p>4.4 Մինչև 2030 թ. էապես ավելացնել երիտասարդների և մեծահասակների թիվը, ովքեր ունեն պատշաճ, այդ թվում՝ տեխնիկական և միջին-մասնագիտական հմտություններ՝ զբաղվածություն, արժանապատիվ աշխատանք գտնելու և ձեռներեցությամբ զբաղվելու համար</p>	<p>4.4.1 Տեղեկատվական և հաղորդակցման տեխնոլոգիաների (S2S) հմտությունների տիրապետող պատանիների և (կամ) մեծահասակների համամասնությունը՝ ըստ հմտության տեսակի</p>
<p>4.5 Մինչև 2030 թ. վերացնել գենդերային անհավասարությունները կրթության ոլորտում և ապահովել հավասար հասանելիություն ուսման և միջին-մասնագիտական կրթության բոլոր մակարդակներում խոցելիների, այդ թվում՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց, տեղաբնիկ ժողովուրդների և խոցելի իրավիճակներում գտնվող երեխաների համար</p>	<p>4.5.1 Հավասարության համաթվեր (իզական/արական, գյուղական/քաղաքային, ունևորության ստորին/վերին քվիլիտիլ և այլն, օրինակ, հաշմանդամության կարգավիճակ, տեղաբնիկ ժողովուրդներ և հակամարտություններից տուժածներ, երբ տվյալներ առկա լինեն) այս ցանկի բոլոր կրթական ցուցանիշների համար, որոնք հնարավոր է տարանջատել</p>

<p>4.6 Մինչև 2030 թ. ապահովել, որ պատանիները և մեծահասակների զգալի հատվածը՝ թե՛ տղամարդիկ, թե՛ կանայք, դառնան տառաճանաչ և թվաճանաչ</p>	<p>4.6.1 Բնակչության տոկոսը տվյալ տարիքային խմբում, ովքեր ձեռք են բերել առնվազն որոշակի մակարդակի (ա) տառաճանաչության և (բ) թվաճանաչության գործուն հմտություններ՝ ըստ սեռի</p>
<p>4.7 Մինչև 2030 թ. ապահովել, որ բոլոր սովորողները ձեռք բերեն կայուն զարգացումը խթանելու համար անհրաժեշտ գիտելիքներ և հմտություններ, այդ թվում, ի թիվս այլոց, կայուն զարգացման և կայուն կենսակերպի, մարդու իրավունքների, գենդերային հավասարության, խաղաղության և բռնությունը մերժող մշակույթի խթանման, աշխարհի քաղաքացիության, ինչպես նաև մշակութային բազմազանության և կայուն զարգացման մեջ մշակույթի ունեցած ավանդը գնահատող ուսուցմամբ</p>	<p>4.7.1 Թե ինչ չափով են (i) զլորալ քաղաքացիության կրթությունն ու (ii) կրթություն հանուն կայուն զարգացման առարկաները՝ ներառյալ գենդերային հավասարության ու մարդու իրավունքների նեգժումը (մեյնսթրիմինգը) բոլոր մակարդակներում ընդգրկված (ա) ազգային կրթության ռազմավարության, (բ) առարկայացանկի, (գ) ուսուցիչների վերապատրաստման, (դ) աշակերտների գնահատման մեջ</p>
<p>4.ա Կառուցել և վերազինել ուսումնական հաստատությունների շենքային հարմարությունները, որոնցում հաշվի են առնված երեխաների, հաշմանդամների և գենդերային տարբերությունների առանձնահատկությունները, և որոնք ապահովում են անվտանգ, բռնությունից</p>	<p>4.ա.1 Դպրոցների համամասնությունը, որոնք ունեն. (ա) էլեկտրականություն, (բ) համացանց՝ մանկավարժական նպատակներով, (գ) համակարգիչներ՝ մանկավարժական նպատակներով, (դ) հարմարեցված ենթակառուցվածքներ և</p>
<p>զերծ, ներառական և արդյունավետ ուսումնառության միջավայր բոլորի համար</p>	<p>նյութեր հաշմանդամություն ունեցող աշակերտների համար, (ե) հիմնական խմելու ջուր, (զ) մեկ սեռի համար նախատեսված տարրական սանիտարահիգիենիկ հարմարություններ, (է) ձեռքերը լվանալու տարրական հարմարություններ (համաձայն «Ջուր և սանիտարահիգիենիկ պայմաններ բոլորի համար» ցուցանիշի սահմանումների)</p>

<p>4.բ Մինչև 2020 թ. էականորեն և զլոբալ ընդգրկումով ավելացնել զարգացող երկրներին տրամադրվող կրթաթոշակները, մասնավորապես առավել թույլ զարգացած երկրներին, զարգացող փոքր կղզի-պետություններին և աֆրիկյան երկրներին՝ բարձրագույն կրթության համակարգում, այդ թվում՝ միջին-մասնագիտական ուսուցման, տեղեկատվական և հաղորդակցման տեխնոլոգիաների, տեխնիկական, ճարտարագիտական և գիտական ծրագրերում ընդգրկվելու նպատակով՝ զարգացած երկրներում և այլ զարգացող երկրներում</p>	<p>4.բ.1 Զարգացմանն ուղղված պաշտոնական օգնության հոսքերի ծավալը կրթաթոշակների համար՝ ըստ ոլորտների և ուսման տեսակի</p>
<p>4.գ Մինչև 2030 թ. զարգացող երկրներում, հատկապես առավել թույլ զարգացած երկրներում և զարգացող փոքր կղզի-պետություններում էականորեն ավելացնել որակավորված ուսուցիչների թվաքանակը, այդ թվում՝ ուսուցիչների պատրաստման նպատակով ստեղծվող միջազգային գործակցության միջոցով</p>	<p>4.գ.1 Ուսուցիչների համամասնությունը (ա) նախադպրոցական հիմնարկներում, (բ) տարրական, (գ) հիմնական, (դ) ավագ դպրոցի մակարդակում, ովքեր նախքան աշխատանքի անցնելը կամ աշխատելուն զուգահեռ ստացել են տվյալ երկրում համապատասխան մակարդակում դասավանդելու համար պահանջվող ուսուցչի առնվազն նվազագույն կազմակերպված կրթություն (օրինակ, մանկավարժական կրթություն)</p>
<p>Նպատակ 5. Հասնել գենդերային հավասարության և զորացնել բոլոր կանանց ու աղջիկներին</p>	
<p>5.1 Ամենուր վերջ դնել բոլոր կանանց և աղջիկների նկատմամբ գործադրվող խտրականության բոլոր ձևերին</p>	<p>5.1.1 Անկախ իրավական դաշտի առկայությունից, խթանել, կիրարկել և մշտադիտարկել սեռի հիմքով հավասարությունը և խտրականության բացառումը</p>

<p>5.2 Վերացնել բոլոր կանանց և աղջիկների հանդեպ գործադրվող բռնության բոլոր ձևերը պետական և մասնավոր ոլորտներում, այդ թվում՝ թրաֆիքինգը և սեռական ու շահագործման այլ տեսակները</p>	<p>5.2.1 Երբևէ գուգրնկեր ունեցած 15 տարեկան և ավելի բարձր տարիքի կանանց և աղջիկների մասնաբաժինը, ովքեր ենթարկվել են ֆիզիկական, սեռական կամ հոգեբանական բռնության ներկա կամ նախկին գուգրնկերոջ կողմից վերջին 12 ամիսների ընթացքում՝ ըստ բռնության ձևի և ըստ տարիքի</p> <p>5.2.2 15 տարեկան և ավելի բարձր տարիքի կանանց և աղջիկների մասնաբաժինը, ովքեր ենթարկվել են սեռական բռնության գուգրնկեր չհանդիսացող անձանց կողմից վերջին 12 ամիսների ընթացքում, ըստ տարիքի և բռնության կատարման վայրի</p>
<p>5.3 Վերացնել բոլոր վնասակար գործելաձևերը, ինչպիսիք են՝ երեխաների, վաղ և հարկադրյալ ամուսնությունները և կանանց սեռական օրգանների խեղումը</p>	<p>5.3.1 20-24 տարեկան կանանց համամասնությունը, ովքեր ամուսնացել են կամ սեռական կապի մեջ են գտնվել նախքան 15 տարեկան և նախքան 18 տարեկան դառնալը</p> <p>5.3.2 15-49 տարեկան աղջիկների և կանանց համամասնությունը, ովքեր ենթարկվել են կանանց սեռական օրգանների խեղման կամ կտրման՝ ըստ տարիքի</p>
<p>5.4 Ճանաչել և արժևորել չվարձատրվող տնային և խնամքի աշխատանքը՝ հանրային ծառայությունների տրամադրման, ենթակառուցվածքների և սոցիալական պաշտպանության քաղաքականությունների և տնային տնտեսությունում կամ ընտանիքում, ինչպես հատուկ է տվյալ երկրին, համատեղ պատասխանատվության խթանման միջոցով</p>	<p>5.4.1 Չվարձատրվող տնային և խնամքի աշխատանքի վրա ծախսված ժամանակի համամասնությունը՝ ըստ սեռի, տարիքի և տեղի</p>
<p>5.5 Ապահովել կանանց լիարժեք և արդյունավետ մասնակցությունը և հավասար հնարավորությունները քաղաքական, տնտեսական և հանրային կյանքում որոշումների կայացման բոլոր մակարդակներում ղեկավար դիրք զբաղեցնելու համար</p>	<p>5.5.1 Ազգային խորհրդարաններում և տեղական կառավարման մարմիններում կանանց զբաղեցրած տեղերի համամասնությունը</p> <p>5.5.2 Ղեկավար պաշտոններ զբաղեցնող կանանց համամասնությունը</p>
<p>5.6 Ապահովել սեռական և վերարտադրողական առողջության պահպանման ծառայությունների և վերարտադրողական իրավունքների համընդհանուր հասանելիություն, ինչպես համաձայնեցվել է ըստ Բնակչության և</p>	<p>5.6.1 15-49 տարեկան կանանց համամասնությունը, ովքեր ինքնուրույն իրազեկված որոշումներ են կայացնում սեռական հարաբերությունների, հակաբեղմնավորիչներ</p>

<p>զարգացման հիմնահարցերին նվիրված միջազգային խորհրդաժողովի գործողությունների ծրագրի և Պեկինյան գործողությունների ծրագրի ու դրանց վերանայման խորհրդաժողովների ելքային փաստաթղթերի</p>	<p>րի օգտագործման և վերարտադրողական առողջության պահպանման հարցերում 5.6.2 15-49 տարեկան կանանց համար սեռական և վերարտադրողական առողջության պահպանման, տեղեկատվության և կրթության հասանելիություն երաշխավորող օրենքներ և կանոնակարգեր ունեցող երկրների թիվը</p>
<p>5.ա Ձեռնարկել բարեփոխումներ՝ կանանց տրամադրելու հավասար իրավունքներ տնտեսական ռեսուրսների նկատմամբ, ինչպես նաև հողի և գույքի այլ ձևերի նկատմամբ սեփականության և վերահսկողության, ֆինանսական ծառայություններից, ժառանգությունից և բնական պաշարներից օգտվելու իրավունքներ՝ ներպետական օրենքների համաձայն</p>	<p>5.ա.1 (ա) Գյուղատնտեսական նշանակության հողերի նկատմամբ սեփականության կամ ապահով իրավունքներ ունեցող մարդկանց համամասնությունը՝ ըստ սեռի, (բ) կանանց մասնաբաժինը գյուղատնտեսական նշանակության հողերի սեփականատերերի կամ իրավակիրների մեջ՝ ըստ հողի տիրապետման պայմանների</p> <p>5.ա.2 Երկրների համամասնությունը, որտեղ իրավական դաշտը (այդ թվում՝ սովորույթային իրավունքը) երաշխավորում է կանանց հավասար իրավունքները հողի սեփականության և (կամ) վերահսկողության նկատմամբ</p>
<p>5.բ Ընդլայնել բարձրարդյունավետ, մասնավորապես՝ տեղեկատվական և հաղորդակցման տեխնոլոգիաների օգտագործումը՝ կանանց զորացումը խթանելու նպատակով</p>	<p>5.բ.1 Բջջային հեռախոս ունեցող անհատների համամասնությունը՝ ըստ սեռի</p>
<p>5.գ Ընդունել և ամրապնդել առողջ քաղաքականություն և կիրարկելի օրենսդրություն՝ գենդերային հավասարության խթանման և բոլոր մակարդակներում բոլոր կանանց և աղջիկների զորացման նպատակով</p>	<p>5.գ.1 Երկրների համամասնությունը, որոնք կիրառում են գենդերային հավասարությանը և կանանց զորացմանը հետևելու և հանրային հատկացումներ կատարելու համակարգեր</p>
<p>Նպատակ 6. Ապահովել հասանելիություն և կայուն ձևով կառավարել ջուրն ու սանիտարական պայմանները բոլորի համար</p>	
<p>6.1 Մինչև 2030 թ. ձեռք բերել անվտանգ և մատչելի խմելու ջրի համընդհանուր և հավասար հասանելիություն բոլորի համար</p>	<p>6.1.1 Անվտանգ ձևով կառավարվող խմելու ջրի մատակարարման ծառայություններից օգտվող բնակչության համամասնությունը</p>

<p>6.2 Մինչև 2030 թ. ձեռք բերել համարժեք և հավասար սանիտարահիգիենիկ պայմաններ բոլորի համար, և վերջ դնել բնական կարիքները դրսում հոգալուն, հատուկ ուշադրություն դարձնելով կանանց, աղջիկների և խոցելի իրավիճակներում գտնվողների կարիքներին</p>	<p>6.2.1 Անվտանգ ձևով կառավարվող սանիտարահիգիենիկ ծառայություններից, այդ թվում՝ օձառով և ջրով ձեռքերը լվանալու հարմարությունից օգտվող բնակչության համամասնությունը</p>
<p>6.3 Մինչև 2030 թ. բարելավել ջրի որակը՝ կրճատելով աղտոտումը, վերացնելով վտանգավոր քիմիկատներ և նյութեր թափելը և նվազեցնելով դրանց արտահոսքերը, կիսով չափ կրճատելով չմաքրվող կեղտաջրերի մասնաբաժինը և էականորեն մեծացնելով վերամշակումը և անվտանգ վերօգտագործումն ամբողջ աշխարհում</p>	<p>6.3.1 Անվտանգ ձևով մաքրված կեղտաջրերի համամասնությունը</p> <p>6.3.2 Ջրային ավազանների համամասնությունը շրջակա որակյալ ջրով</p>
<p>6.4 Մինչև 2030 թ. էականորեն մեծացնել ջրօգտագործման արդյունավետությունը բոլոր ոլորտներում և ապահովել քաղցրահամ ջրի կայուն ջրառը և ջրամատակարարումը՝ լուծելու սակավաջրության խնդիրը և էականորեն կրճատել սակավաջրությունից տառապող մարդկանց թիվը</p>	<p>6.4.1 Ջրօգտագործման արդյունավետության մեջ ժամանակի ընթացքում կատարված փոփոխությունը</p> <p>6.4.2 Ջրի պակասի պատճառած լարվածության (սթրեսի) մակարդակը. մաքուր ջրի ետ քաշվելը գոյություն ունեցող մաքուր ջրի պաշարների հարաբերակցությամբ</p>
<p>6.5 Մինչև 2030 թ. իրականացնել ջրային ռեսուրսների համապարփակ կառավարում բոլոր մակարդակներում, այդ թվում՝ համապատասխան դեպքերում, անդրսահմանային գործակցության միջոցով</p>	<p>6.5.1 Ջրային ռեսուրսների համապարփակ կառավարման իրականացման աստիճանը (0-100)</p>
<p>6.6 Մինչև 2020 թ. պաշտպանել և վերականգնել ջրաէկոհամակարգերը, այդ թվում՝ լեռները, անտառները, ջրաճահճային տարածքները, գետերը, ջրաբեր շերտերը և լճերը</p>	<p>6.6.1 Ջրաէկոհամակարգերի չափերի մեջ ժամանակի ընթացքում կատարված փոփոխությունը</p>

<p>6.ա Մինչև 2030 թ. ընդլայնել միջազգային գործակցությունը և զարգացող երկրներին ցուցաբերվող կարողությունների զարգացմանն ուղղված օժանդակությունը ջրամատակարարմանը և ջրահեռացմանն առնչվող աշխատանքներում և ծրագրերում, այդ թվում՝ ջրի հավաքում, աղազերծում, ջրի խնայողություն, կեղտաջրերի մաքրում, վերամշակման և վերօգտագործման տեխնոլոգիաներ</p>	<p>6.ա.1 Ջրամատակարարման և ջրահեռացմանն առնչվող՝ զարգացմանն ուղղված պաշտոնական օգնության քանակը, որը մաս է կազմում պետության կողմից համակարգվող ծախսերի պլանի</p>
<p>6.բ Սատարել և ուժեղացնել տեղական համայնքների մասնակցությունը ջրամատակարարման և ջրահեռացման կառավարման բարելավմանը</p>	<p>6.բ.1 Տեղական վարչական միավորների համամասնությունը, որոնք ունեն հաստատված և գործող քաղաքականություններ և ընթացակարգեր՝ ջրամատակարարման և ջրահեռացման կառավարման մեջ տեղական համայնքների մասնակցության համար</p>
<p>Նպատակ 7. Ապահովել բոլորի համար մատչելի, հուսալի, կայուն և ժամանակակից էներգիայի հասանելիություն</p>	
<p>7.1 Մինչև 2030 թ. ապահովել մատչելի, հուսալի և ժամանակակից էներգետիկ ծառայությունների համընդհանուր հասանելիություն</p>	<p>7.1.1 Էլեկտրականություն ունեցող բնակչության համամասնությունը 7.1.2 Հիմնականում մաքուր վառելիքին և տեխնոլոգիաներին ապավինող բնակչության համամասնությունը</p>
<p>7.2 Մինչև 2030 թ. էապես մեծացնել վերականգնվող էներգիայի մասնաբաժինը էներգիայի տարբեր տեսակների համադրության մեջ ամբողջ աշխարհում</p>	<p>7.2.1 Վերականգնվող էներգիայի մասնաբաժինը էներգիայի ընդհանուր վերջնական սպառման մեջ</p>
<p>7.3 Մինչև 2030 թ. կրկնապատկել էներգաարդյունավետության բարելավման գլոբալ մակարդակը</p>	<p>7.3.1 Էներգաինտենսիվությունը՝ չափված առաջնային էներգիայի և ՀՆԱ-ի տեսակետից</p>
<p>7.ա Մինչև 2030 թ. խորացնել միջազգային գործակցությունը՝ դյուրացնելու մաքուր էներգիայի, այդ թվում՝ վերականգնվող էներգիայի հետազոտման և տեխնոլոգիաների, էներգաարդյունավետության և զարգացած ու ավելի մաքուր հանածո վառելիքի տեխնոլոգիաների հասանելիությունը, խթանել ներդրումները էներգետիկ ենթակառուցվածքներում և մաքուր էներգիայի տեխնոլոգիաներում</p>	<p>7.ա.1 2020-ից սկսած ամեն տարի մոբիլիզացվող գումարը ԱՄՆ դոլարով՝ 100 մլրդ-ի հանձնառությանը հաշվետու կերպով</p>

<p>7.բ Մինչև 2030 թ. ընդլայնել ենթակառուցվածքները և արդիականացնել տեխնոլոգիաները՝ ժամանակակից և կայուն էներգետիկ ծառայություններ մատուցելու բոլորին զարգացող երկրներում, մասնավորապես՝ առավել թույլ զարգացած երկրներում, զարգացող փոքր կղզի-պետություններում և դեպի ծով ելք չունեցող զարգացող երկրներում՝ համաձայն վերջիններիս համապատասխան օժանդակության ծրագրերի</p>	<p>7.բ.1 Էներգիայի արդյունավետության բնագավառում ներդրումները, որպես ՀՆԱ-ի տոկոս, և ֆինանսական փոխանցումների մեջ արտաքին ուղիղ ներդրումների քանակը կայուն զարգացման ծառայությունների ենթակառուցվածքների ու տեխնոլոգիայի համար</p>
<p>Նպատակ 8. Խթանել կայացած, ներառական և կայուն տնտեսական աճ, լիարժեք և արտադրողական զբաղվածություն և արժանապատիվ աշխատանք բոլորի համար</p>	
<p>8.1 Պահպանել մեկ շնչին ընկնող տնտեսական աճը համաձայն ներպետական հանգամանքների, և, մասնավորապես, համախառն ներքին արդյունքի տարեկան առնվազն 7 տոկոս աճ առավել թույլ զարգացած երկրներում</p>	<p>8.1.1 Մեկ շնչին ընկնող իրական ՀՆԱ-ի տարեկան աճի ցուցանիշը</p>
<p>8.2 Հասնել տնտեսական արտադրողականության ավելի բարձր մակարդակների՝ բազմազանեցման, տեխնոլոգիաների արդիականացման և նորարարությունների միջոցով, այդ թվում՝ բարձր ավելացված արժեք ունեցող և աշխատատար ոլորտներում</p>	<p>8.2.1 Մեկ զբաղված անձին ընկնող իրական ՀՆԱ-ի տարեկան աճի ցուցանիշը</p>
<p>8.3 Խթանել զարգացմանը միտված քաղաքականություններ, որոնք օժանդակում են արտադրողական աշխատանքին, արժանապատիվ աշխատատեղերի ստեղծմանը, ձեռներեցությանը, ստեղծագործական և նորարարական մտտեցմանը, խրախուսել միկրո-, փոքր և միջին ձեռնարկությունների ֆորմալացումն ու աճը, այդ թվում՝ ֆինանսական ծառայությունների հասանելիության միջոցով</p>	<p>8.3.1 Ոչ ֆորմալ զբաղվածության համամասնությունը ոչ գյուղատնտեսական զբաղվածության մեջ՝ ըստ սեռի</p>
<p>8.4 Մինչև 2030 թ. շարունակաբար բարելավել գլոբալ ռեսուրսների արդյունավետությունը</p>	<p>8.4.1 Պաշարների սպառման ցուցանիշը, նույնը՝ ըստ մեկ շնչի, նույնը՝ ըստ ՀՆԱ-ի</p>

<p>սպառման և արտադրության մեջ, ձգտել տնտեսական աճը առանձնացնել շրջակա միջավայրի վատթարացումից՝ համաձայն Կայուն սպառման և արտադրության ծրագրերի տասնամյա շրջանակի, զարգացած երկրների առաջատարությամբ</p>	<p>8.4.2 Պաշարների ներքին սպառումը, նույնը՝ ըստ մեկ շնչի, նույնը՝ ըստ ՀՆԱ-ի</p>
<p>8.5 Մինչև 2030 թ. հասնել լիարժեք և արտադրողական զբաղվածության և արժանապատիվ աշխատանքի բոլոր կանանց և տղամարդկանց, այդ թվում՝ երիտասարդների և հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար, ինչպես նաև հավասար վարձատրություն՝ հավասարարժեք աշխատանքի դիմաց</p>	<p>8.5.1 Իգական և արական սեռի վարձու աշխատողների ժամական միջին վատակը ըստ զբաղմունքի, տարիքային խմբի և հաշմանդամություն ունենալու հանգամանքի</p> <p>8.5.2 Գործազրկության մակարդակը ըստ սեռի, տարիքային խմբի և հաշմանդամություն ունենալու հանգամանքի</p>
<p>8.6 Մինչև 2020 թ. էապես կրճատել զբաղվածություն չունեցող, կրթություն կամ ուսուցում չստացող երիտասարդների մասնաբաժինը</p>	<p>8.6.1 Կրթություն կամ ուսուցում չստացող, զբաղվածություն չունեցող երիտասարդների (15-24 տարեկան) համամասնությունը</p>
<p>8.7 Ձեռնարկել անհապաղ և արդյունավետ միջոցառումներ՝ իսպառ վերացնելու հարկադրյալ աշխատանքը, վերջ դնելու ժամանակակից ստրկությանը և մարդկանց թրաֆիքինգին, ապահովելու երեխայի աշխատանքի վատթարագույն ձևերի, այդ թվում՝ մանուկ զինվորների հավաքագրման և օգտագործման արգելումն ու վերացումը, ինչպես նաև մինչև 2025 թ. վերջ դնել երեխայի աշխատանքին իր բոլոր ձևերով</p>	<p>8.7.1 Երեխայի աշխատանքում ներգրավված 5-17 տարեկան երեխաների համամասնությունը և թիվը՝ ըստ սեռի և տարիքի</p>
<p>8.8 Պաշտպանել աշխատանքային իրավունքները և խթանել անվտանգ և ապահով աշխատանքային միջավայր բոլոր աշխատավորների, այդ թվում՝ միգրանտ աշխատավորների, մասնավորապես կին միգրանտների և անկայուն զբաղվածություն ունեցողների</p>	<p>8.8.1 Մահացու և ոչ մահացու ելքով աշխատանքային վնասվածքների հաճախականության ցուցանիշը՝ ըստ սեռի և միգրանտի կարգավիճակի</p> <p>8.8.2 Աշխատանքային իրավունքների ազգային համապատասխանեցման ավելացում (միավորումներ կազմելու ազատություն և կոլեկտիվ պայմանագիր) համաձայն Աշխատանքի միջազգային կազմակերպության (ԱՄԿ) տեքստային աղբյուրների և ազգային օրենսդրության՝ ըստ սեռի ու միգրանտի կարգավիճակի</p>

<p>8.9 Մինչև 2030 թ. մշակել և իրականացնել ռազմավարություն՝ խթանելու կայուն զբոսաշրջությունը, որն ստեղծում է աշխատատեղեր և խթանում տեղական մշակույթն ու արտադրատեսակները</p>	<p>8.9.1 Զբոսաշրջությունից ստացվող ուղղակի ՀՆԱ-ն, որպես ընդհանուր ՀՆԱ-ի համամասնություն, և նույնը՝ աճի ցուցանիշում</p> <p>8.9.2. Զբոսաշրջության արդյունաբերության մեջ աշխատատեղերի թիվը, որպես ընդհանուր աշխատատեղերի համամասնություն և նույնը աճի ցուցանիշում՝ ըստ սեռի</p>
<p>8.10 Հզորացնել ներպետական ֆինանսական կառույցների կարողությունները՝ խրախուսելու և ընդլայնելու բանկային, ապահովագրական և ֆինանսական ծառայությունների հասանելիությունը բոլորի համար</p>	<p>8.10.1 Առևտրային բանկերի մասնաճյուղերի և բանկոմատների թիվը 100 հազար մեծահասակի հաշվով</p> <p>8.10.2 Բանկում կամ այլ ֆինանսական հաստատությունում կամ բջջային դրամական ծառայություն մատուցողի մոտ հաշիվ ունեցող չափահասների (15 տարեկան և ավելի բարձր տարիքի) համամասնությունը</p>
<p>8.ա Մեծացնել «Օգնություն առևտրին» նախաձեռնության շրջանակում տրամադրվող աջակցությունը զարգացող երկրներին, մասնավորապես առավել թույլ զարգացած երկրներին, այդ թվում՝ «Առավել թույլ զարգացած երկրներին առևտրին առնչվող խորհրդատվական օժանդակության ընդլայնված և ինտեգրված շրջանակ»-ի միջոցով</p>	<p>8.ա.1 Հանձնառություններ և հատկացումներ «Օգնություն առևտրին» նախաձեռնության շրջանակում</p>
<p>8.բ Մինչև 2020 թ. մշակել և գործարկել երիտասարդների զբաղվածության գլոբալ ռազմավարություն և իրականացնել Աշխատանքի միջազգային կազմակերպության «Աշխատատեղերի վերաբերյալ գլոբալ պակտը՝</p>	<p>8.բ.1 Սոցիալական պաշտպանության և զբաղվածության ծրագրերում ընդհանուր պետական ծախսերը՝ որպես պետական բյուջեի և ՀՆԱ-ի համամասնություն</p>

**Նպատակ 9. Ստեղծել դիմակայուն ենթակառուցվածքներ,
աջակցել ներառական և կայուն արդյունաբերության զարգացմանը
և խթանել նորարարությունը**

<p>9.1 Մշակել որակյալ, հուսալի, կայուն և դիմակայուն, այդ թվում՝ տարածաշրջանային և անդրսահմանային ենթակառուցվածքներ՝ օժանդակելու տնտեսական զարգացմանը և մարդկանց բարեկեցությանը, ուշադրության կենտրոնում պահելով մատչելի և արդարացի հասանելիություն բոլորի համար</p>	<p>9.1.1 Տարվա բոլոր եղանակներին բանուկ ճանապարհից 2 կմ հեռու ապրող գյուղական բնակչության համամասնությունը</p> <p>9.1.2 Ուղևորների և բեռների ծավալները՝ ըստ փոխադրման եղանակի</p>
<p>9.2 Խթանել ներառական և կայուն արդյունաբերության զարգացումը և մինչև 2030 թ. զգալիորեն մեծացնել զբաղվածության և համախառն ներքին արդյունքի մեջ արդյունաբերության բաժնեմասը՝ ազգային հանգամանքներին համահունչ կերպով, և կրկնապատկել արդյունաբերության բաժնեմասը առավել թույլ զարգացած երկրներում</p>	<p>9.2.1 Արտադրության ավելացված արժեքը որպես ՀՆԱ-ի համամասնություն և մեկ շնչի հաշվով</p> <p>9.2.2 Արտադրության ոլորտում զբաղվածությունը՝ որպես ընդհանուր զբաղվածության համամասնություն</p>
<p>9.3 Փոքրածավալ արդյունաբերական և այլ ձեռնարկությունների համար, մասնավորապես զարգացող երկրներում, ավելի հասանելի դարձնել ֆինանսական ծառայությունները, այդ թվում՝ մատչելի վարկերը, մեծացնել դրանց ինտեգրումը արժեքի շղթաներում և շուկաներում</p>	<p>9.3.1 Փոքր արդյունաբերական ձեռնարկությունների համամասնությունը ընդհանուր արդյունաբերության ավելացված արժեքի մեջ</p> <p>9.3.2 Վարկ կամ վարկային գիծ ունեցող փոքր արդյունաբերական ձեռնարկությունների համամասնությունը</p>
<p>9.4 Մինչև 2030 թ. արդիականացնել ենթակառուցվածքները և վերազինել ձեռնարկությունները՝ դրանք դարձնելու կայուն՝ ռեսուրսների օգտագործման ավելի բարձր արդյունավետությամբ և մաքուր, շրջակա միջավայրի համար անվտանգ տեխնոլոգիաների և գործընթացների առավել լայն ընդունմամբ՝ բոլոր երկրների ձեռնարկած գործողությունների շնորհիվ՝ իրենց համապատասխան հզորությունների համաձայն</p>	<p>9.4.1 CO₂-ի արտանետումները՝ ավելացված արժեքի մեկ միավորի հաշվով</p>

<p>9.5 Ընդլայնել գիտահետազոտական աշխատանքները, արդիականացնել տեխնոլոգիական հնարավորությունները արդյունաբերության ճյուղերում բոլոր մասնավորապես՝ զարգացող երկրներում, այդ թվում՝ մինչև 2030 թ. խրախուսել նորարարությունները և էապես ավելացնել գիտահետազոտական և զարգացման ոլորտի աշխատողների թիվը 1 մլն մարդու հաշվով, մեծացնել գիտահետազոտական և զարգացման աշխատանքների վրա կատարվող պետական և մասնավոր ծախսերը</p>	<p>9.5.1 Գիտահետազոտական և զարգացման աշխատանքների վրա կատարվող ծախսերը՝ արտահայտված որպես ՀՆԱ-ի համամասնություն</p> <p>9.5.2 Գիտահետազոտական աշխատանք կատարողների թիվը (լրիվ դրույքի համարժեքով) մեկ միլիոն բնակչի հաշվով</p>
<p>9.ա Դյուրացնել կայուն և դիմակայուն ենթակառուցվածքների զարգացումը զարգացող երկրներում՝ ցուցաբերելով ընդլայնված ֆինանսական, տեխնոլոգիական և փորձագիտական օժանդակություն – աֆրիկյան երկրներին, առավել թույլ զարգացած երկրներին, դեպի ծով ելք չունեցող զարգացող երկրներին և զարգացող փոքր կղզիպետություններին</p>	<p>9.ա.1 Ընդհանուր միջազգային պաշտոնական օժանդակություն (զարգացմանն ուղղված պաշտոնական օգնություն՝ գումարած այլ պաշտոնական հոսքեր) ենթակառուցվածքներին</p>
<p>9.բ Օժանդակել հայրենական տեխնոլոգիաների զարգացմանը, գիտահետազոտական աշխատանքներին և նորարարությանը զարգացող երկրներում, այդ թվում՝ ապահովելով քաղաքականությունների առումով նպաստավոր միջավայր, ի թիվս այլոց, արդյունաբերության բազմազանեցման և հումքային ապրանքներին արժեքի ավելացման համար</p>	<p>9.բ.1 Միջին և բարձր տեխնոլոգիաների ճյուղի ավելացված արժեքի համամասնությունը ընդհանուր ավելացված արժեքի մեջ</p>
<p>9.գ Զգալիորեն մեծացնել տեղեկատվական և հաղորդակցման տեխնոլոգիաների հասանելիությունը և ձգտել տրամադրել համացանցի համընդհանուր և մատչելի հասանելիություն առավել թույլ զարգացած երկրներին մինչև 2020 թ.</p>	<p>9.գ.1 Բջջային ցանցի ծածկույթ ունեցող բնակչության համամասնությունը՝ ըստ տեխնոլոգիայի</p>

**Նպատակ 10. Կրճատել անհավասարությունը երկրների ներսում
և դրանց միջև**

<p>10.1 Մինչև 2030 թ. աստիճանաբար հասնել բնակչության ստորին 40 տոկոսի եկամուտների աճին՝ ազգային միջինից բարձր ցուցանիշով, և պահպանել այդ աճը</p>	<p>10.1.1 Տնային տնտեսությունների ծախսերի կամ մեկ շնչին ընկնող եկամտի աճի ցուցանիշները բնակչության ստորին 40 տոկոսի և ամբողջ բնակչության շրջանում</p>
<p>10.2 Մինչև 2030 թ. ուժեղացնել և խթանել բոլորի սոցիալական, տնտեսական և քաղաքական ներառումը՝ անկախ տարիքից, սեռից, հաշմանդամություն ունենալու հանգամանքից, ռասայից, էթնիկական ծագումից, կրոնից կամ տնտեսական կամ այլ կարգավիճակից</p>	<p>10.2.1 Եկամտի միջնարժեքի 50 տոկոսից ցածր սպառում ունեցող մարդկանց համամասնությունը՝ ըստ տարիքի, սեռի և հաշմանդամություն ունենալու հանգամանքի</p>
<p>10.3 Ապահովել հավասար հնարավորություններ և կրճատել արդյունքների անհավասարությունները, այդ թվում՝ վերացնելով խտրական օրենքները, քաղաքականությունները և գործելաձևերը՝ և խթանելով այս առումով պատշաճ օրենսդրության, քաղաքականությունների և գործողությունների ընդունումը</p>	<p>10.3.1 Բնակչության համամասնությունը, որը հաղորդել է, որ նախորդ 12 ամսվա ընթացքում անձամբ իր նկատմամբ զգացել է խտրականություն կամ ենթարկվել է ոտնձգությունների, որոնք արգելվում են՝ համաձայն մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքի</p>
<p>10.4 Ընդունել քաղաքականություններ, հատկապես հարկաբյուջետային, աշխատավարձերի և սոցիալական պաշտպանության քաղաքականություններ և աստիճանաբար հասնել հավասարության առավել բարձր մակարդակի</p>	<p>10.4.1 ՀՆԱ-ի մեջ աշխատուժի բաժնեմասը, որը կազմված է աշխատավարձերից և սոցիալական պաշտպանության փոխանցումներից</p>
<p>10.5 Բարելավել գլոբալ ֆինանսական շուկաների և հաստատությունների կարգավորումը և մշտադիտարկումը, ուժեղացնել նման կարգավորումների իրականացումը</p>	<p>10.5.1 Ֆինանսական առողջ գործարքների ցուցանիշներ</p>
<p>10.6 Զարգացող երկրների համար ապահովել ընդլայնված ներկայացվածություն և ձայն՝ գլոբալ միջազգային տնտեսական և ֆինանսական հաստատություններում որոշումների կայացման գործում՝ նշված հաստատությունների գործունեությունը դարձնելու առավել արդյունավետ, արժանահավատ, հաշվետվողական և օրինական</p>	<p>10.6.1 Միջազգային կազմակերպություններում զարգացող երկրներից անդամների և նրանց քվեարկելու իրավունքի համամասնությունը</p>

<p>10.7 Դյուրացնել մարդկանց կարգապահ, անվտանգ, կանոնավոր և պատասխանատու միգրացիան և շարժունությունը, այդ թվում՝ պլանավորված և լավ կառավարվող միգրացիոն քաղաքականությունների իրականացման միջոցով</p>	<p>10.7.1 Վարձու աշխատողի կրած հավաքագրման ծախքը որպես մեկնման երկրում վաստակած տարեկան եկամտի տոկոս</p> <p>10.7.2 Երկրների թիվը, որոնք ունեն լավ կառավարվող միգրացիոն քաղաքականություն</p>
<p>10.ա Ներդնել հատուկ և տարբերակված վերաբերմունքի սկզբունքը զարգացող երկրների համար, մասնավորապես՝ առավել թույլ զարգացած երկրներում, ըստ Առևտրի համաշխարհային կազմակերպության համաձայնագրերի</p>	<p>10.ա.1 Առավել թույլ զարգացած երկրներից և զարգացող երկրներից գրոյական սակագնով կատարված ներկրումների նկատմամբ կիրառված սակագնային տողերի համամասնությունը</p>
<p>10.բ Խրախուսել զարգացմանն ուղղված պաշտոնական օգնությունը և ֆինանսական հոսքերը, այդ թվում՝ օտարերկրյա ուղղակի ներդրումները, առավել մեծ կարիք ունեցող պետություններին, մասնավորապես՝ առավել թույլ զարգացած երկրներին, աֆրիկյան երկրներին, զարգացող փոքր կղզի-պետություններին և դեպի ծով ելք չունեցող զարգացող երկրներին՝ համաձայն վերջիններիս ազգային պլանների և ծրագրերի</p>	<p>10.բ.1 Զարգացմանն ուղղված միջոցների ընդհանուր հոսքերը՝ ըստ ընդունող և դոնոր երկրների և հոսքի տեսակի (օրինակ, զարգացմանն ուղղված պաշտոնական օգնություն, օտարերկրյա ուղղակի ներդրում և այլ հոսքեր)</p>
<p>10.գ Մինչև 2030 թ. միգրանտների դրամական փոխանցումների գործարքների ծախքերը իջեցնել մինչև 3 տոկոսից ցածր և վերացնել 5 տոկոսից բարձր ծախքերով դրամական փոխանցումների միջանցքները</p>	<p>10.գ.1 Դրամական փոխանցումների ծախքերը՝ արտահայտված որպես փոխանցված գումարի համամասնություն</p>
<p>Նպատակ 11. Քաղաքները և մարդկային բնակավայրերը դարձնել ներառական, դիմակայուն, անվտանգ և կայուն</p>	
<p>11.1 Մինչև 2030 թ. բոլորի համար հասանելի դարձնել պատշաճ, անվտանգ և մատչելի բնակարաններ և հիմնական ծառայություններ, արդիականացնել հետնախորշերը</p>	<p>11.1.1 Հետնախորշերում, ոչ ֆորմալ բնակավայրերում կամ անբավարար բնակարանային պայմաններում ապրող քաղաքային բնակչության համամասնությունը</p>
<p>11.2 Մինչև 2030 թ. բոլորի համար հասանելի դարձնել ապահով, մատչելի, հասանելի և կայուն տրանսպորտային համակարգեր՝ բարելավելով ճանապարհների անվտանգությունը,</p>	

<p>հատկապես ընդլայնելով հասարակական տրանսպորտը՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով խոցելի իրավիճակներում գտնվող անձանց, կանանց, երեխաների, հաշմանդամություն ունեցող անձանց և տարեցների կարիքներին</p>	<p>11.2.1 Բնակչության համամասնությունը, որի համար հարմարավետ կերպով հասանելի է հասարակական տրանսպորտը՝ ըստ տարիքի, սեռի և հաշմանդամություն ունենալու հանգամանքի</p>
<p>11.3 Մինչև 2030 թ. խթանել ներառական և կայուն քաղաքայնացումը և մարդկային բնակավայրերի մասնակցային, ինտեգրված և կայուն պլանավորումն ու կառավարումը բոլոր երկրներում</p>	<p>11.3.1 Հողերի օգտագործման ցուցանիշի և բնակչության աճի ցուցանիշի հարաբերակցությունը</p> <p>11.3.2 Քաղաքների պլանավորման և կառավարման մեջ քաղաքացիական հասարակության ուղղակի մասնակցության կառուցվածք ունեցող քաղաքների համամասնությունը, որոնք գործում են կանոնավոր և ժողովրդավար ձևով</p>
<p>11.4 Ուժեղացնել աշխարհի մշակութային և բնական ժառանգության պահպանությանն ու երաշխավորմանն ուղղված ջանքերը</p>	<p>11.4.1 Մշակութային և բնական ժառանգության բոլոր օբյեկտների պահպանմանն ու պաշտպանության մեկ շնչին ընկնող ընդհանուր ծախսը (պետական և մասնավոր)՝ ըստ ժառանգության տեսակի (մշակութային, բնական, խառը և Համաշխարհային ժառանգության կենտրոնի նշումով), կառավարման մակարդակի (պետական, մարզային և տեղական/քաղաքային), ծախսերի տեսակի (գործառնական ծախսում/ներդրում) և մասնավոր ֆինանսավորման տեսակի (բնեղեն նվիրատվություններ, մասնավոր շահույթ չհետապնդող հատված և հովանավորչություն)</p>
<p>11.5 Մինչև 2030 թ. զգալիորեն կրճատել աղետների, այդ թվում՝ ջրին առնչվող աղետների հետևանքով մահերի և տուժածների թիվը և էապես նվազեցնել տնտեսական ուղղակի վնասները գլոբալ համախառն ներքին արդյունքի համեմատ՝ ուշադրության կենտրոնում պահելով աղքատների և խոցելի իրավիճակներում գտնվող անձանց պաշտպանությունը</p>	<p>11.5.1 Աղետների պատճառով մահվան դեպքերի, անհետ կորածների և տուժածների թիվը՝ 100 հազար մարդու հաշվով՝</p> <p>11.5.2 Աղետների պատճառած տնտեսական ուղղակի վնասը կապված գլոբալ ՀՆԱ-ի հետ, ներառյալ աղետների պատճառած վնասը կարևորագույն ենթակառուցվածքներին, և հիմնական ծառայությունների խաթարումը՝</p>
<p>11.6 Մինչև 2030 թ. կրճատել քաղաքների բացասական ազդեցությունը շրջակա միջավայրի վրա մեկ շնչի հաշվով, այդ թվում՝</p>	<p>11.6.1 Կանոնավորապես հեռացվող և համարժեք կերպով վերջնակետում բեռնաթափվող քաղաքային կենցաղային</p>

<p>հատուկ ուշադրություն դարձնելով օդի որակին և կենցաղային ու այլ թափոնների կառավարմանը</p>	<p>կոշտ թափոնների համամասնությունը՝ քաղաքի գոյացրած ընդհանուր թափոնների համեմատ՝ ըստ քաղաքների</p> <p>11.6.2 Մանր մասնիկավոր նյութերի տարեկան միջին մակարդակները (օրինակ, PM2.5 և PM10) քաղաքներում (կշռված ըստ բնակչության)</p>
<p>11.7 Մինչև 2030 թ. համընդհանուր կերպով հասանելի դարձնել ապահով, ներառական և մատչելի, կանաչ և հանրային տարածքներ, մասնավորապես՝ կանանց և երեխաների, տարեցների և հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար</p>	<p>11.7.1 Քաղաքների կառուցապատված տարածքների միջին բաժնեմասը, որը հանրային օգտագործման նպատակով բաց տարածք է բոլորի համար՝ ըստ սեռի, տարիքի և հաշմանդամություն ունենալու հանգամանքի</p> <p>11.7.2 Ֆիզիկական կամ սեռական ոտնձգությունների ենթարկված մարդկանց համամասնությունը՝ ըստ սեռի, տարիքի, հաշմանդամություն ունենալու հանգամանքի և բռնության կատարման վայրի՝ վերջին 12 ամսում</p>
<p>11.ա Օժանդակել տնտեսական, սոցիալական և բնապահպանական դրական կապերին քաղաքային, քաղաքամերձ և գյուղական վայրերի միջև՝ ուժեղացնելով ազգային և տարածաշրջանային զարգացման պլանավորումը</p>	<p>11.ա.1 Քաղաքներում բնակվող բնակչության համամասնությունը, որոնք իրականացնում են քաղաքային և տարածաշրջանային զարգացման պլաններ՝ ինտեգրելով բնակչության կանխատեսումները և ռեսուրսների կարիքները՝ ըստ քաղաքի չափի</p>
<p>11.բ Մինչև 2020 թ. էապես մեծացնել քաղաքների և մարդկային այլ բնակավայրերի թիվը, որոնք ընդունում և կենսագործում են ինտեգրված ռազմավարություն և պլաններ՝ ուղղված ներառմանը, ռեսուրսների արդյունավետությանը, կլիմայի փոփոխությունների մեղմացմանը և դրանց հարմարվելուն, աղետների նկատմամբ դիմակայունությանը. մշակել և իրականացնել աղետների ռիսկերի ամբողջական կառավարում բոլոր մակարդակներում՝ «Աղետների ռիսկի նվազեցման Մենդայի 2015-2030 թթ. գործողությունների ծրագրին» համահունչ կերպով</p>	<p>11.բ.1 Տեղական կառավարությունների համամասնությունը, որոնք որդեգրում և իրականացնում են աղետների ռիսկի նվազեցման տեղական ռազմավարություն Աղետների ռիսկի նվազեցման 2015-2030 թթ. Մենդայի շրջանակին համահունչⁱ</p> <p>11.բ.2. Երկրների թիվը, որոնք ունեն ազգային և տեղական աղետների ռիսկի նվազեցման ռազմավարություններⁱ</p>

<p>11.գ Օժանդակել առավել թույլ զարգացած երկրներին, այդ թվում՝ Ֆինանսական և խորհրդատվական օժանդակության միջոցով, կայուն և դիմակայուն շենքեր կառուցելիս՝ օգտագործելով տեղական նյութեր</p>	<p>11.գ.1 Ֆինանսական աջակցության համամասնությունը առավել թույլ զարգացած երկրներին, որը հատկացված է տեղական շինանյութերի օգտագործմամբ կատարվող կայուն, դիմակայուն և ռեսուրսաարդյունավետ շենքերի կառուցմանն ու արդիականացմանը</p>
<p>Նպատակ 12. Ապահովել սպառման և արտադրության կայուն մոդելներ</p>	
<p>12.1 Իրականացնել Սպառման և արտադրության կադապարների կայուն ծրագրերի տասնամյա շրջանակը՝ բոլոր երկրների կողմից գործողությունների ձեռնարկմամբ, զարգացող երկրների առաջատարությամբ, հաշվի առնելով զարգացող երկրների զարգացումն ու հնարավորությունները</p>	<p>12.1.1 Կայուն սպառման և արտադրության (ԿՄԱ) ազգային գործողությունների ծրագրեր ունեցող կամ իրենց ազգային քաղաքականություններում կայուն սպառումը և արտադրությունը որպես գերակայություն կամ թիրախ ընդգրկած երկրների թիվը</p>
<p>12.2 Մինչև 2030 թ. հասնել բնական պաշարների կայուն կառավարման և արդյունավետ օգտագործման</p>	<p>12.2.1 Պաշարների սպառման ցուցանիշը, նույնը՝ ըստ մեկ շնչի, նույնը՝ ըստ ՀՆԱ-ի 12.2.2. Պաշարների ներքին սպառումը, նույնը՝ ըստ մեկ շնչի, նույնը՝ ըստ ՀՆԱ-ի</p>
<p>12.3 Մինչև 2030 թ. կիսով չափ կրճատել մեկ շնչին ընկնող պարենի գլոբալ վատնումը մանրածախ և սպառողների մակարդակներում և կրճատել պարենի կորուստները արտադրության և մատակարարման շղթաներում, այդ թվում՝ հետբերքահավաքային կորուստները</p>	<p>12.3.1 Պարենի գլոբալ կորստի համաթիվ</p>
<p>12.4 Մինչև 2020 թ. հասնել քիմիական նյութերի և բոլոր թափոնների բնապահպանորեն անվտանգ կառավարմանը դրանց կյանքի ողջ շրջափուլի ընթացքում՝ համաձայն միջազգային համաձայնեցված շրջանակների, և զգալիորեն կրճատել դրանց արտազատումը մթնոլորտի, ջրի և հողի մեջ՝ նվազեցնելու դրանց բացասական ազդեցությունը մարդկանց առողջության և շրջակա միջավայրի վրա</p>	<p>12.4.1 Վտանգավոր և այլ քիմիական նյութերի և թափոնների վերաբերյալ միջազգային բազմակողմ բնապահպանական համաձայնագրերի կողմերի թիվը, որոնք կատարում են տեղեկությունների հաղորդման իրենց հանձնառություններն ու պարտավորությունները, ինչպես դա պահանջվում է յուրաքանչյուր համապատասխան համաձայնագրով 12.4.2 Վտանգավոր թափոնների գոյացումը՝ ըստ մեկ շնչի և աղտազերծված թափոնների համամասնությունը՝ ըստ աղտազերծման տեսակի</p>

<p>12.5 Մինչև 2030 թ. էապես կրճատել թափոնների գոյացումը՝ կանխարգելման, նվազեցման, վերամշակման և վերօգտագործման միջոցով</p>	<p>12.5.1 Վերամշակման ազգային ցուցանիշը, վերամշակված նյութը՝ տոննաներով</p>
<p>12.6 Խրախուսել ընկերություններին՝ հատկապես խոշոր և անդրազգային, ընդունել կայուն գործելաձևեր և կայունության վերաբերյալ տեղեկություններն ընդգրկել իրենց հաշվետվությունների շրջափուլում</p>	<p>12.6.1 Կայունության վերաբերյալ հաշվետվություններ հրապարակող ընկերությունների թիվը</p>
<p>12.7 Խթանել պետական գնումների կայուն գործելաձևեր՝ համաձայն ազգային քաղաքականությունների և գերակայությունների</p>	<p>12.7.1 Պետական գնումների կայուն քաղաքականություններ և գործողությունների ծրագրեր իրականացնող երկրների թիվը</p>
<p>12.8 Մինչև 2030 թ. ապահովել, որ ամենուր մարդիկ ունենան համապատասխան տեղեկություններ և իրազեկվածություն՝ հանուն կայուն զարգացման և բնության հետ ներդաշնակ կենսակերպի</p>	<p>12.8.1 Թե ինչ չափով են (i) գլոբալ քաղաքացիության կրթությունն ու (ii) կրթություն՝ հանուն կայուն զարգացման առարկաները (ներառյալ կլիմայի փոփոխության մասին կրթությունը) ընդգրկված (մեյնսթրիմինգ) (ա) ազգային կրթության ռազմավարության, (բ) առարկայացանկի, (գ) ուսուցիչների վերապատրաստման, (դ) աշակերտների գնահատման մեջ</p>
<p>12.ա Օժանդակել զարգացող երկրներին՝ հզորացնել իրենց գիտական և տեխնոլոգիական կարողությունները՝ որդեգրելու սպառման և արտադրության առավել կայուն սխեմաներ</p>	<p>12.ա.1 Ջարգացող երկրներին՝ հետազոտության և կայուն սպառման ու արտադրության մշակման, ինչպես նաև բնապահպանական առումով անվտանգ տեխնոլոգիաների համար տրամադրվող օժանդակության քանակը</p>
<p>12.բ Մշակել և իրականացնել գործիքներ՝ մշտադիտարկելու կայուն զարգացման ազդեցությունները կայուն զբոսաշրջության վրա, որն ստեղծում է աշխատատեղեր և խթանում տեղական մշակույթն ու արտադրատեսակները</p>	<p>12.բ.1 Կայուն տուրիզմի ռազմավարության կամ քաղաքականության և իրականացված գործողությունների ծրագրերի թիվը՝ համաձայնեցված մշտադիտարկման ու գնահատման գործիքներով</p>

<p>12.գ Ռացիոնալացնել հանաձո վառելիքի սուրփիդիաները, որոնք խրախուսում են վատնողաբար սպառում՝ հեռացնելով շուկայի խաթարումները՝ ըստ ազգային հանգամանքների, այդ թվում՝ վերակազմակերպելով հարկումը և հանելով այդ վնասակար սուրփիդիաները, եթե այդպիսիք կան՝ արտացոլելու դրանց ներգործությունը շրջակա միջավայրի վրա, լիովին հաշվի առնելով զարգացող երկրների առանձնահատուկ կարիքները և պայմանները, և նվազագույնի հասցնելով հնարավոր բացասական ներգործությունը դրանց զարգացման վրա՝ այնպես, որպեսզի պաշտպանվեն աղքատները և տուժած համայնքները</p>	<p>12.գ.1 Հանաձո վառելիքի սուրփիդիաների քանակը ՀՆԱ-ի մեկ միավորի հաշվով (արտադրություն և սպառում) և որպես հանաձո վառելանյութերի վրա կատարված ազգային ընդհանուր ծախսերի մասնաբաժինը</p>
<p>Նպատակ 13. Ձեռնարկել անհապաղ գործողություններ՝ պայքարելու կլիմայի փոփոխության և դրա ազդեցությունների դեմⁱⁱ</p>	
<p>13.1 Ուժեղացնել դիմակայունությունը և հարմարվողականությունը կլիմային առնչվող վտանգների և բնական աղետների նկատմամբ բոլոր երկրներում</p>	<p>13.1.1 Աղետների ռիսկի նվազեցման ազգային և տեղական ռազմավարություն ունեցող երկրների թիվըⁱ</p> <p>13.1.2 Աղետների պատճառով մահվան դեպքերի, անհետ կորածների և տուժածների թիվը 100 հազար մարդու հաշվովⁱ</p>
<p>13.2 Կլիմայի փոփոխություններին ուղղված միջոցառումները ներառել ազգային քաղաքականություններում, ռազմավարություններում և պլաններում</p>	<p>13.2.1 Երկրների թիվը, որոնք հայտնել են այնպիսի ինտեգրված քաղաքականության/ռազմավարության/ծրագրի ստեղծման կամ գործնականացման մասին, որով ավելանում է կլիմայի փոփոխության անբարենպաստ ներգործության նկատմամբ իրենց հարմարվելու կարողությունը, և խթանում կլիմայի նկատմամբ դիմակայունությունը, ինչպես նաև ջերմոցային գազի ցածր արտանետումների այնպիսի զարգացումը, որը չվտանգի պարենի արտադրությունը (ներառյալ ազգային հարմարվողականության ծրագիր, պետականորեն սահմանված ներդրում, պետական հաղորդակցություն, երկու տարին մեկ հաշվետու զեկույցներ կամ այլք)</p>

ⁱⁱ Ընդունելով, որ ՄԱԿ-ի Կլիմայի փոփոխության մասին շրջանակային կոնվենցիան առաջնային միջազգային և միջկառավարական հարթակն է կլիմայի փոփոխություններին գլոբալ արձագանքը բանակցելու համար:

<p>13.3 Բարելավել կրթությունը, իրազեկվածության բարձրացումը և մարդկային ու ինստիտուցիոնալ կարողությունները կլիմայի փոփոխությունների մեղմացման, հարմարվողականության, ազդեցության նվազեցման և վաղ նախազգուշացման թեմաներն ընդգրկել են տարրական, միջնակարգ և բարձրագույն ուսումնական ծրագրերում</p>	<p>13.3.1 Երկրների թիվը, որոնք (բացասական հետևանքների) մեղմացման, հարմարվողականության, ազդեցության նվազեցման և վաղ նախազգուշացման թեմաներն ընդգրկել են տարրական, միջնակարգ և բարձրագույն ուսումնական ծրագրերում</p> <p>13.3.2. Երկրների թիվը, որոնք հայտնել են հարմարվողականության, (բացասական հետևանքների) մեղմացման ու տեխնոլոգիաների փոխանցման, ինչպես նաև զարգացման գործողությունների կատարման ուղղությամբ իրենց ինստիտուցիոնալ, համակարգային և անհատական կարողությունների ստեղծման հզորացման մասին</p>
<p>13.ա Կատարել ՄԱԿ-ի Կլիմայի փոփոխության մասին շրջանակային կոնվենցիայի զարգացած երկրներ հանդիսացող անդամ պետությունների ստանձնած հանձնառությունը՝ մինչև 2020 թ. բոլոր աղբյուրներից տարեկան համատեղ մոբիլիզացնելու 100 մլրդ դոլար՝ բավարարելու զարգացող երկրների կարիքների մեղմացման նպատակային գործողությունների և իրականացման թափանցիկության համատեքստում, և հնարավորինս արագ լիարժեք կերպով գործարկել Կանաչ կլիմայի հիմնադրամը վերջինիս կապիտալացման միջոցով</p>	<p>13.ա.1 2020-ից սկսած ամեն տարի մոբիլիզացվող գումարը ԱՄՆ դոլարով՝ 100 մլրդ-ի հանձնառությանը հաշվետու կերպով</p>
<p>13.բ Խթանել մեխանիզմներ կլիմայի փոփոխություններին առնչվող արդյունավետ պլանավորում և կառավարում իրականացնելու կարողությունները զարգացնելու նպատակով՝ առավել թույլ զարգացած երկրներում և զարգացող փոքր կղզի-պետություններում՝ այդ թվում՝ ուշադրության կիզակետում պահելով կանանց, երիտասարդներին և տեղական ու մեկուսացված համայնքները</p>	<p>13.բ.1 Առավել թույլ զարգացած երկրների և զարգացող փոքր կղզի-պետությունների թիվը, որոնք ստանում են մասնագիտացված աջակցություն (և այդ ստացված աջակցության քանակը, ներառյալ՝ ֆինանսները, տեխնոլոգիան ու կարողությունների ստեղծումը) կլիմայի փոփոխություններին առնչվող արդյունավետ պլանավորում և կառավարում իրականացնելու նպատակով կարողություններ զարգացնելու մեխանիզմների համար, այդ թվում՝ ուշադրության կիզակետում պահելով կանանց, երիտասարդներին և տեղական ու մեկուսացված համայնքներին</p>

Նպատակ 14. Ապահովել օվկիանոսների, ծովերի ու ջրային պաշարների պահպանությունը և կայուն օգտագործումը՝ հանուն կայուն զարգացման	
14.1 Մինչև 2025 թ. կանխել և զգալիորեն կրճատել ծովերի բոլոր տեսակի աղտոտումները՝ մասնավորապես ցամաքում իրականացվող գործողությունների հետևանքով, այդ թվում՝ ծովերի աղտոտումը ջրաբերուկներով և սննդանյութերով	14.1.1 Ծովափնյա ճահճացման և պոլիէթիլենային լողացող աղբի խտության համաթիվը
14.2 Մինչև 2020 թ. կայուն ձևով կառավարել և պահպանել ծովային և ափամերձ էկոհամակարգերը՝ խուսափելու զգալի բացասական ազդեցություններից, այդ թվում՝ մեծացնելով դրանց դիմակայունությունը. ձեռնարկել գործողություններ դրանց վերականգնման համար՝ հասնելու այն բանին, որ օվկիանոսները լինեն առողջ և արտադրողական	14.2.1 Էկոհամահարգային մոտեցումներով կառավարվող ազգային բացառիկ տնտեսական գոտիների համամասնությունը
14.3 Նվազագույնի հասցնել և դիմազրավել օվկիանոսների ջրի թթվայնացման ներգործությունը, այդ թվում՝ գիտական խորացված գործակցության միջոցով բոլոր մակարդակներում	14.3.1 Ծովի ջրի միջին թթվայնությունը (pH)՝ չափված ներկայացուցչական նմուշառման կայանների համաձայնեցված հավաքակազմում
14.4 Մինչև 2020 թ. արդյունավետ կերպով կարգավորել ձկնորսությունը և վերջ դնել ձկնային պաշարների սպառմանը, ապօրինի, չգրանցված և չկարգավորվող ձկնորսությանը և ձկնորսական կործանիչ գործելաձևերին և իրականացնել գիտահեն կառավարման պլաններ՝ հնարավորինս ամենակարճ ժամկետներում վերականգնելու ձկնային պաշարները՝ առնվազն մինչև այնպիսի մակարդակների, որպեսզի հնարավոր լինի ըստ իրենց կենսաբանական բնութագրերի առավելագույն, կայուն սերնդատվություն	14.4.1 Կենսաբանորեն կայուն մակարդակների սահմաններում գտնվող ձկնային պաշարների մասնաբաժինը
14.5 Մինչև 2020 թ. պահպանել ափամերձ և ծովային տարածքների առնվազն 10 տոկոսը՝ համահունչ ազգային և միջազգային օրենքներին և հիմնվելով լավագույն հասանելի գիտական տեղեկությունների վրա	14.5.1 Հատուկ պահպանվող տարածքների ծածկույթը ծովային տարածքների համեմատ

<p>14.6 Մինչև 2020 թ. արգելել ձկնարդյունաբերական տնտեսությունների սուբսիդիաների որոշ ձևեր, որոնք նպաստում են գերհզորությանը և ձկնային պաշարների սպառմանը, վերացնել սուբսիդիաները, որոնք նպաստում են ապօրինի, չգրանցված և չկարգավորվող ձկնորսությանը, և ձեռնպահ մնալ նույնպիսի նոր սուբսիդիաների ներդրումից՝ ճանաչելով, որ զարգացող և առավել թույլ զարգացած երկրների նկատմամբ պատշաճ և արդյունավետ, հատուկ և տարբերակված վերաբերմունքը պետք է լինի Առևտրի համաշխարհային կազմակերպության՝ ձկնարդյունաբերական տնտեսությունների սուբսիդիաների վերաբերյալ բանակցությունների անբաժանելի մասըⁱⁱⁱ</p>	<p>14.6.1 Անօրինական, չգրանցված և չկարգավորված ձկնորսության դեմ պայքարում երկրների միջազգային իրավական գործիքների օգտագործման առաջընթացի աստիճանը</p>
<p>14.7 Մինչև 2030 թ. մեծացնել ծովային ռեսուրսների կայուն օգտագործումից ստացվող տնտեսական օգուտները զարգացող փոքր կղզի-պետություններին և առավել թույլ զարգացած երկրներին, այդ թվում՝ ձկնային տնտեսությունների, ջրում կենդանիների և բույսերի բուծման (ակվակուլտուրա) և զբոսաշրջության կայուն կառավարման միջոցով</p>	<p>14.7.1 Կայուն ձկնաբուծական տնտեսությունները՝ որպես փոքր կղզի-պետությունների, թույլ զարգացած երկրների ու բոլոր երկրների ՀՆԱ-ի տոկոս</p>
<p>14.ա Ընդլայնել գիտական գիտելիքները, զարգացնել հետազոտական կարողությունները և փոխանցել ծովային տեխնոլոգիաները՝ հաշվի առնելով Օվկիանոսագրական միջկառավարական հանձնաժողովի չափանիշները և ուղեցույցները ծովային տեխնոլոգիաների փոխանցման վերաբերյալ՝ բարելավելու օվկիանոսների առողջությունը և խթանելու ծովային կենսաբազմազանության ավանդը զարգացող երկրների, մասնավորապես՝ զարգացող փոքր կղզի-պետությունների և առավել թույլ զարգացած երկրների զարգացման գործում</p>	<p>14.ա.1 Բյուջետային հատկացումները ծովային տեխնոլոգիաների հետազոտմանը՝ արտահայտված որպես հետազոտական աշխատանքներին հատկացված ընդհանուր բյուջեի համամասնություն</p>

ⁱⁱⁱ Հաշվի առնելով Առևտրի համաշխարհային կազմակերպության բանակցությունները, Դոհայի զարգացման օրակարգը և Հնոգ Կոնգի նախարարական հռչակագիրը:

<p>14.բ Ոչ ժամանակակից տեխնիկական միջոցներ ունեցող փոքրածավալ ձկնորսական տնտեսությունների համար հասանելի դարձնել ծովային պաշարները և շուկաները</p>	<p>14.բ.1 Երկրների առաջընթացը իրավական/կարգավորող/քաղաքականության/ինստիտուցիոնալ դաշտի իրականացման գործում, որը ճանաչում և պաշտպանում է փոքր ձկնորսական տնտեսությունների մուտքի իրավունքը</p>
<p>14.գ Ընդլայնել օվկիանոսների և դրանց ռեսուրսների պահպանումը և կայուն օգտագործումը՝ միջազգային օրենքի իրականացմամբ, ինչպես դա արտացոլված է Ծովային իրավունքի ՄԱԿ-ի կոնվենցիայում, որը տրամադրում է օվկիանոսների և դրանց ռեսուրսների պահպանման և կայուն օգտագործման իրավական դաշտը՝ ինչպես նշված է «Ապագան, որը մենք ենք ուզում» բանաձևի 158-րդ պարբերությունում</p>	<p>14.գ.1 Համաձայն Ծովային իրավունքի ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի՝ օվկիանոսների և նրանց պաշարների պահպանության ու կայուն օգտագործման սկզբունքի միջազգային իրավունքի իրագործման միջոցով իրավական, քաղաքականության և ինստիտուցիոնալ շրջանակների, օվկիանոսների հետ առնչություն ունեցող իրավական գործիքների վավերացման, ընդունման ու կատարման մեջ առաջընթաց գրանցած երկրների թիվը</p>
<p>Նպատակ 15. Պահպանել, վերականգնել և խթանել ցամաքային էկոհամակարգերի կայուն օգտագործումը, ապահովել անտառների կայուն կառավարումը, պայքարել անապատացման դեմ, դադարեցնել և շրջադարձել հողերի վատթարացումը, կասեցնել կենսաբազմազանության կորուստը</p>	
<p>15.1 Մինչև 2020 թ. ապահովել ցամաքային էկոհամակարգերի և ցամաքում քաղցրահամ ջրի էկոհամակարգերի և դրանց ծառայությունների պահպանումը, վերականգնումը և կայուն օգտագործումը, մասնավորապես անտառների, ջրաճահճային տարածքների, լեռների և չորային շրջանների՝ համաձայն միջազգային համաձայնագրերով ստանձնած պարտավորությունների</p>	<p>15.1.1 Անտառածածկ տարածքները՝ արտահայտված որպես ընդհանուր հողային տարածքների տոկոս</p> <p>15.1.2. Ցամաքային և քաղցրահամ ջրի կենսաբազմազանության կարևոր տեղանքների համամասնությունը, որոնք ընդգրկված են պահպանվող տարածքներում՝ ըստ էկոհամակարգի տեսակի</p>
<p>15.2 Մինչև 2020 թ. խթանել բոլոր տեսակի անտառների կայուն կառավարման ներդրումը, կասեցնել անտառահատումները, վերականգնել դեգրադացված անտառները, էականորեն ավելացնել անտառապատման և անտառվերականգնման ծավալները ողջ աշխարհում</p>	<p>15.2.1 Անտառների կայուն կառավարման նկատմամբ առաջընթաց</p>

<p>15.3 Մինչև 2030 թ. պայքարել անապատացման դեմ, վերականգնել վատթարացած հողերը, այդ թվում՝ անապատացումից, երաշտից և հեղեղումներից վնասված հողերը, ձգտել հասնելու աշխարհում հողերի չեզոք վատթարացման վիճակի</p>	<p>15.3.1 Վատթարացած հողի համամասնությունը ընդհանուր հողային տարածքների նկատմամբ</p>
<p>15.4 Մինչև 2030 թ. ապահովել լեռնային էկոհամակարգերի, այդ թվում՝ դրանց կենսաբազմազանության պահպանումը՝ մեծացնելու կայուն զարգացման համար էական օգուտներ սրամադրելու դրանց կարողությունները</p>	<p>15.4.1 Լեռների կենսաբազմազանության համար կարևոր տարածքների ներառվածությունը բնության հատուկ պահպանվող տարածքներում 15.4.2 Լեռների կանաչ ծածկույթի համաթիվ</p>
<p>15.5 Ձեռնարկել հրատապ և նշանակալի գործողություններ՝ նվազեցնելու բնական ապրելավայրերի դեգրադացումը, կասեցնել կենսաբազմազանության կորուստը և մինչև 2020 թ. պաշտպանել վտանգված տեսակները և կանխել դրանց անհետացումը</p>	<p>15.5.1 Կարմիր ցուցակի համաթիվ</p>
<p>15.6 Խթանել գենետիկական պաշարների օգտագործումից ստացվող օգուտների արդարացի և հավասար բաշխումը, խթանել այդ պաշարների պատշաճ հասանելիություն՝ ըստ միջազգայնորեն համաձայնեցված կարգի</p>	<p>15.6.1 Երկրների թիվը, որոնք ընդունել են օրենսդրական, վարչական և ռազմավարական շրջանակներ ապահովելու շահույթի ազնիվ և արդարացի բաշխում</p>
<p>15.7 Ձեռնարկել անհապաղ գործողություններ՝ վերջ դնելու պահպանվող բուսա- և կենդանատեսակների որսագողությանը և ապօրինի առևտրին ու անդրադառնալ վայրի բնության անօրինական ապրանքների թե՛ պահանջարկի, թե՛ առաջարկի հարցերին</p>	<p>15.7.1 Որսագողությամբ կամ ապօրինի ձևով վաճառված վայրի բնության նմուշների համամասնությունը</p>
<p>15.8 Մինչև 2020 թ. միջոցներ ձեռնարկել՝ կանխելու օտար ինվազիվ տեսակների ներմուծումը և զգալիորեն նվազեցնել դրանց ներգործությունը հողային և ջրային էկոհամակարգերի վրա, վերահսկել կամ վերացնել գերակա տեսակները</p>	<p>15.8.1 Օտար ինվազիվ տեսակների կանխման կամ վերահսկմանն առնչվող ազգային համապատասխան օրենսդրության ընդունման համամասնությունը</p>
<p>15.9 Մինչև 2020 թ. էկոհամակարգերի և կենսաբազմազանության արժեքները ինտեգրել ազգային և տեղական պլաններում, զարգացման գործընթացներում, աղքատության կրճատման ռազմավարություններում և հաշիվներում</p>	<p>15.9.1 2011-2020 թթ. Կենսաբազմազանության ռազմավարական ծրագրի Աիչի կենսաբազմազանության 2-րդ թիրախին համահունչ ստեղծված ազգային թիրախների առաջընթացը</p>

<p>15.ա Մոբիլիզացնել և զգալիորեն մեծացնել բոլոր աղբյուրներից եկող ֆինանսական միջոցները՝ կենսաբազմազանության և էկոհամակարգերի պահպանման և կայուն օգտագործման նպատակով</p>	<p>15.ա.1 Ջարգացմանն ուղղված պաշտոնական օգնություն և հանրային ծախսեր կենսաբազմազանության և էկոհամակարգերի պահպանման և կայուն օգտագործման համար</p>
<p>15.բ Մոբիլիզացնել զգալի միջոցներ բոլոր աղբյուրներից և բոլոր մակարդակներում՝ ֆինանսավորելու անտառների կայուն կառավարումը և համարժեք խրախուսման միջոցներ տրամադրելու զարգացող երկրներին կայուն կառավարումը զարգացնելու, այդ թվում՝ պահպանման և անտառվերականգնման համար</p>	<p>15.բ.1 Ջարգացմանն ուղղված պաշտոնական օգնություն և հանրային ծախսեր կենսաբազմազանության և էկոհամակարգերի պահպանման և կայուն օգտագործման համար</p>
<p>15.գ Խթանել որսագողության և պահպանվող տեսակների ապօրինի առևտրի դեմ պայքարի ջանքերին ցուցաբերվող համընդհանուր աջակցությունը, այդ թվում տեղական համայնքների՝ կայուն կենսամիջոցների հնարավորություններին հետամուտ լինելու կարողությունների մեծացման միջոցով</p>	<p>15.գ.1 Որսագողությամբ կամ ապօրինի ձևով վաճառված վայրի բնության նմուշների համամասնությունը</p>
<p>Նպատակ 16. Խթանել խաղաղ և ներառական հասարակությունների կառուցումը՝ հանուն կայուն զարգացման, բոլորի համար հասանելի դարձնել արդարությունը, բոլոր մակարդակներում ստեղծել արդյունավետ, հաշվետու և ներառական հաստատություններ</p>	
<p>16.1 Ջգալիորեն նվազեցնել բռնության բոլոր ձևերը և դրանց առնչվող մահերի ցուցանիշը</p>	<p>16.1.1 Դիտավորյալ սպանությունների զոհերի թիվը 100 հազար բնակչի հաշվով՝ ըստ սեռի և տարիքի</p> <p>16.1.2 Հակամարտություններին առնչվող մահերի թիվը 100 հազար բնակչի հաշվով՝ ըստ սեռի, տարիքի և պատճառի</p> <p>16.1.3 Ֆիզիկական, հոգեբանական կամ սեռական բնույթի բռնության ենթարկված բնակչության համամասնությունը նախորդ 12 ամիսների ընթացքում</p> <p>16.1.4 Իրենց բնակության տարածքում մենակ քայլելիս իրենց ապահով զգացող բնակչության համամասնությունը</p>

<p>16.2 Վերջ դնել երեխաների չարաշահմանը, շահագործմանը, թրաֆիքինգին, նրանց դեմ գործադրվող բոլոր տեսակի բռնություններին և խոշտանգումներին</p>	<p>16.2.1 1-17 տարեկան երեխաների համամասնությունը, ովքեր անցյալ ամսում ինամատարների կողմից ենթարկվել են որևէ ֆիզիկական պատժի և (կամ) հոգեբանական ագրեսիայի</p> <p>16.2.2 Մարդկանց թրաֆիքինգի զոհերի թիվը 100 հազար բնակչի հաշվով՝ ըստ սեռի, տարիքի և շահագործման ձևի</p> <p>16.2.3 18-24 տարեկան երիտասարդ կանանց և տղամարդկանց համամասնությունը, ովքեր մինչև 18 տարեկանը ենթարկվել են սեռական բռնության</p>
<p>16.3 Խթանել օրենքի գերակայությունը ազգային և միջազգային մակարդակներում և ապահովել արդարադատության հավասար հասանելիություն բոլորի համար</p>	<p>16.3.1 Բռնության զոհերի համամասնությունը նախորդ 12 ամիսներին, ովքեր իրենց բռնության ենթարկվելու մասին հաղորդել են իրավասու մարմիններին կամ կոնֆլիկտների լուծման այլ պաշտոնապետ ճանաչված մեխանիզմների (անվանվում է նաև հանցագործությունների հաղորդման ցուցանիշ)</p> <p>16.3.2 Դատավճիռ չստացած ազատագրվածները՝ արտահայտված որպես բանտարկյալների ընդհանուր թվի տոկոս</p>
<p>16.4 Մինչև 2030 թ. զգալիորեն կրճատել ֆինանսների և զենքերի ապօրինի հոսքերը, ուժեղացնել գողացված գույքը հետ վերցնելու և վերադարձնելու գործողությունները և պայքարել կազմակերպված հանցավորության բոլոր ձևերի դեմ</p>	<p>16.4.1 Ապօրինի մուտքային և ելքային ֆինանսական հոսքերի ընդհանուր արժեքը (ԱՄՆ դոլարով)</p> <p>16.4.2 Բռնագրավված փոքր և թեթև զինատեսակների համամասնությունը, որոնք գրանցված են և հետագծվում են՝ համաձայն միջազգային չափորոշիչների և իրավական փաստաթղթերի</p>
<p>16.5 Էապես կրճատել կոռուպցիան և կաշառակերությունը իրենց բոլոր ձևերով</p>	<p>16.5.1 Պետական պաշտոնյայի հետ առնվազն մեկ անգամ շփում ունեցած անձանց համամասնությունը, ովքեր կաշառք են տվել պետական պաշտոնյային, կամ այդ պետական պաշտոնյաները նրանցից կաշառք են պահանջել նախորդ 12 ամսում</p> <p>16.5.2. Պետական պաշտոնյայի հետ առնվազն մեկ անգամ շփում ունեցած բիզնեսների համամասնությունը, որոնք կաշառք են տվել պետական պաշտոնյային, կամ այդ պետական պաշտոնյաները նրանցից կաշառք են պահանջել նախորդ 12 ամսում</p>

<p>16.6 Զարգացնել արդյունավետ, հաշվետու և թափանցիկ հաստատություններ բոլոր մակարդակներում</p>	<p>16.6.1 Պետական առաջնային ծախսերը որպես սկզբնական հաստատված բյուջեի տոկոս՝ տարանջատված ըստ ոլորտի (կամ ըստ բյուջեի կոդերի և այլն)</p> <p>16.6.2 Հանրային ծառայություններից վերջին անգամ օգտվելիս բավարարված բնակչության մասնաբաժինը</p>
<p>16.7 Ապահովել որոշումների կայացման արձագանքող, ներառական, մասնակցային և ներկայացուցչական գործընթաց բոլոր մակարդակներում</p>	<p>16.7.1 Պաշտոնների համամասնությունը (ըստ սեռի, տարիքի, հաշմանդամություն ունենալու հանգամանքի և բնակչության խմբի) պետական հաստատություններում (ազգային և տեղական օրենսդիր մարմիններ, հանրային ծառայություններ և դատական մարմիններ)՝ համեմատած ազգային բաշխվածությանը</p> <p>16.7.2 Որոշումների կայացման գործընթացի ներառականությանն ու զգայունությանը հավատացող բնակչության համամասնությունը՝ ըստ սեռի, տարիքի, հաշմանդամություն ունենալու և բնակչության խմբի</p>
<p>16.8 Ընդլայնել և ուժեղացնել զարգացող երկրների մասնակցությունը գլոբալ կառավարմամբ հաստատություններին</p>	<p>16.8.1 Միջազգային կազմակերպություններում զարգացող երկրներից անդամների և նրանց քվեարկելու իրավունքի համամասնությունը</p>
<p>16.9 Մինչև 2030 թ. բոլորին տրամադրել իրավաբանական ինքնություն, այդ թվում՝ ծննդի գրանցում</p>	<p>16.9.1 Մինչև 5 տարեկան երեխաների համամասնությունը, որոնց ծնունդը գրանցվել է քաղաքացիական մարմնի կողմից ըստ սեռի</p>
<p>16.10 Ապահովել տեղեկատվության հանրային հասանելիությունը և պաշտպանել հիմնարար ազատությունները՝ համաձայն ազգային օրենսդրության և միջազգային համաձայնագրերի</p>	<p>16.10.1 Լրագրողների, ՉԼՄ-ների անձնակազմի, արհմիությունների անդամների և իրավապաշտպանների սպանությունների, առևանգման, հարկադրյալ անհետացման, կամայական ազատազրկման և խոշտանգումների ճշգրտված թիվը նախորդ 12 ամսում</p> <p>16.10.2. Հանուն տեղեկատվության հանրային մատչելիության սահմանադրական, կանոնադրական և/կամ քաղաքականության երաշխիքներ որդեգրող և իրագործող երկրների թիվը</p>

<p>16.ա Ուժեղացնել բոլոր մակարդակների համապատասխան ազգային հաստատությունները, այդ թվում և միջազգային գործակցության միջոցով, զարգացնելու՝ բնությունները կանխելու և ահաբեկչության ու հանցավորության դեմ պայքարելու կարողությունները մասնավորապես զարգացող երկրներում</p>	<p>16.ա.1 Փարիզյան սկզբունքներին համահունչ ազգային անկախ իրավապաշտպան ինստիտուտների գոյությունը</p>
<p>16.բ Խթանել և կիրարկել ոչ խտրական օրենքներ և քաղաքականություններ՝ հանուն կայուն զարգացման</p>	<p>16.բ.1 Բնակչության համամասնությունը, որը հաղորդել է, որ նախորդ 12 ամսվա ընթացքում անձամբ իր նկատմամբ զգացել է խտրականություն կամ ենթարկվել է ոտնձգությունների, որոնք արգելվում են՝ համաձայն մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքի</p>
<p>Նպատակ 17. Ուժեղացնել կայուն զարգացման իրագործման միջոցները և ակտիվացնել գլոբալ գործընկերությունը հանուն այս նպատակի</p>	
<p>Ֆինանսներ</p>	
<p>17.1 Ուժեղացնել ներքին ռեսուրսների մոբիլիզացումը, այդ թվում՝ զարգացող երկրներին ցուցաբերվող միջազգային աջակցության միջոցով՝ բարելավելու հարկերի և այլ եկամուտների հավաքագրումը</p>	<p>17.1.1 Պետական ընդհանուր եկամուտները (ըստ աղբյուրի)՝ արտահայտված որպես ՀՆԱ-ի համամասնությունը՝ ըստ աղբյուրի</p> <p>17.1.2 Ներքին հարկերից ձևավորվող ներքին բյուջեի համամասնությունը</p>
<p>17.2 Չարգացած երկրները պետք է լիարժեք կերպով կատարեն զարգացմանը պաշտոնական աջակցության իրենց հանձնառությունները, այդ թվում՝ բազմաթիվ զարգացած երկրների հանձնառությունը՝ հասնելու զարգացող երկրներին, որպես իրենց համախառն ներքին եկամտի (ՀՆԵ) 0,7 տոկոսի չափով զարգացմանն ուղղված պաշտոնական օգնություն (ODA/ԶՊՕ) տրամադրելու թիրախին, իսկ առավել թույլ զարգացած երկրներին՝ 0,15-0,20 տոկոս. խրախուսվում է, որ ԶՊՕ տրամադրողները սահմանեն թիրախ՝ առավել թույլ զարգացած երկրներին տրամադրելու առնվազն 0,20 տոկոս</p>	<p>17.2.1 Չարգացմանն ուղղված պաշտոնական օգնության գուտ թիվը և առավել թույլ զարգացած երկրներին՝ որպես ՏՀԶԿ/Չարգացման աջակցման կոմիտեի դոնորների համախառն ազգային եկամտի համամասնությունը</p>

<p>17.3 Սոբիլիդացնել բազմաթիվ աղբյուրներից լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ զարգացող երկրների համար՝</p>	<p>17.3.1 Արտաքին ուղղակի ներդրումները (ԱՌՆ), զարգացմանն ուղղված պաշտոնական օժանդակությունը և Հարավ-հարավ համագործակցությունը՝ որպես ընդհանուր ներքին բյուջեի համամասնություն</p> <p>17.3.2 Դրամական փոխանցումների ծավալը (ԱՄՆ դոլարով) արտահայտված որպես ընդհանուր ՀՆԱ-ի համամասնություն</p>
<p>17.4 Աջակցել զարգացող երկրներին ձեռք բերելու երկարաժամկետ պարտքերի կայունություն՝ ըստ անհրաժեշտության պարտքերի ֆինանսավորմանը, պարտքերի բեռի թեթևացմանը և պարտքերի վերակազմակերպմանը նպաստող համակարգված քաղաքականությունների միջոցով, անդրադառնալ մեծ պարտքեր ունեցող աղքատ երկրների արտաքին պարտքերին՝ մեղմելու պարտքերի առաջացրած դառնությունը</p>	<p>17.4.1 Պարտքի սպասարկումը՝ արտահայտված որպես ապրանքների և ծառայությունների արտահանումների տոկոս</p>
<p>17.5 Ընդունել և իրականացնել ներդրումների խթանման ռեժիմներ առավել թույլ զարգացած երկրների համար</p>	<p>17.5.1 Թույլ զարգացած երկրների համար ներդրումների խթանման ռեժիմ որդեգրած և իրականացնող երկրների թիվը</p>
<p>Տեխնոլոգիա</p>	
<p>17.6 Խորացնել Հյուսիս-Հարավ, Հարավ-Հարավ և «Էռանկյունաձև» տարածաշրջանային և միջազգային գործակցություն գիտության, տեխնոլոգիաների և նորարարության վերաբերյալ, ընդլայնել գիտելիքների փոխանակումը փոխհամաձայնեցված պայմաններով, այդ թվում՝ գործող մեխանիզմների միջև համակարգումը բարելավելու միջոցով, մասնավորապես՝ ՄԱԿ-ի մակարդակում, ինչպես նաև տեխնոլոգիաների դյուրացման գլոբալ մեխանիզմի միջոցով</p>	<p>17.6.1 Երկրների միջև գիտության և/կամ տեխնոլոգիական համագործակցության համաձայնագրեր և ծրագրեր՝ ըստ համագործակցության տեսակի</p> <p>17.6.2 Ֆիքսված կապի և լայնաշերտ համացանցի բաժանորդագրությունները 100 բնակչի հաշվով՝ ըստ արագության</p>

<p>17.7 Զարգացող երկրներում նպաստավոր պայմաններով խթանել բնապահպանորեն անվտանգ տեխնոլոգիաների զարգացումը, փոխանցումը, տարածումն ու ծավալումը, այդ թվում՝ արտոնյալ և գերադասելի պայմաններով՝ ըստ փոխհամաձայնության</p>	<p>17.7.1 Հաստատված ֆինանսավորման ընդհանուր գումարը զարգացող երկրների համար՝ խթանելու բնապահպանորեն անվտանգ տեխնոլոգիաների զարգացումը, փոխանցումը, տարածումն ու ծավալումը</p>
<p>17.8 Լիարժեք կերպով գործարկել տեխնոլոգիական «բանկը» և գիտության, տեխնոլոգիաների ու նորարարության կարողությունների զարգացման մեխանիզմը առավել թույլ զարգացած երկրների համար մինչև 2017 թ. և ընդլայնել բարձրարդյունավետ, մասնավորապես՝ տեղեկատվական և հաղորդակցման տեխնոլոգիաների օգտագործումը</p>	<p>17.8.1 Համացանցից օգտվող անհատների մասնաբաժինը</p>
<p>Կարողությունների զարգացում</p>	
<p>17.9 Ընդլայնել միջազգային օժանդակությունը՝ զարգացող երկրներում արդյունավետ և հասցեական կարողությունների զարգացում իրականացնելու, աջակցելու ազգային պլանների կողմից Կայուն զարգացման նպատակների իրագործմանը, այդ թվում՝ հյուսիս-հարավ, հարավ-հարավ և «եռանկյունաձև» գործակցության միջոցով</p>	<p>17.9.1 Ֆինանսական և փորձագիտական օժանդակության դոլարային արժեքը, (ներառյալ հյուսիս-հարավ, հարավ-հարավ և «եռանկյունաձև» գործակցության միջոցով), որն ուղղված է զարգացող երկրներին</p>
<p>Առևտուր</p>	
<p>17.10 Խթանել համընդհանուր, կանոնահեն, բաց, ոչ-խտրական և արդարացի բազմակողմ առևտրային համակարգի ստեղծում Առևտրի համաշխարհային կազմակերպության ներքո, այդ թվում՝ Դոհայի զարգացման օրակարգի բանակցությունների եզրահանգման միջոցով</p>	<p>17.10.1 Ամբողջ աշխարհում արժևորված միջին սակագին</p>
<p>17.11 Զգալիորեն ավելացնել զարգացող երկրների արտահանումները, մասնավորապես նպատակ ունենալով մինչև 2020 թ. կրկնապատկել առավել թույլ զարգացած երկրների գլոբալ արտահանումների բաժնեմասը</p>	<p>17.11.1 Զարգացող երկրների և առավել թույլ զարգացած երկրների գլոբալ արտահանումների բաժնեմասը</p>

<p>17.12 Տեսական ժամկետով մուտք ապահովել դեպի անմաքս և անքվոտա շուկա բոլոր առավել թույլ զարգացած երկրներին ըստ Առևտրի համաշխարհային կազմակերպության որոշումների, այդ թվում՝ ապահովելով, որ առավել թույլ զարգացած երկրներից ներկրումների նկատմամբ կիրառելի գերադասվող կանոնները լինեն թափանցիկ ու պարզ, և նպաստեն շուկայի մուտքի դյուրացմանը</p>	<p>17.12.1 Միջին սակագները, որոնց հետ գործ են ունենում զարգացող երկրները, առավել թույլ զարգացած երկրները և զարգացող փոքր կղզի-պետությունները</p>
<p>Համակարգային հարցեր</p>	
<p><i>Քաղաքականության և ինստիտուցիոնալ փոխշաղկապվածություն</i></p>	
<p>17.13 Մեծացնել գլոբալ մակրոտնտեսական կայունությունը, այդ թվում՝ քաղաքականության համակարգման և քաղաքականության փոխշաղկապվածության միջոցով</p>	<p>17.13.1 Մակրոտնտեսական կառավարման վահանակ</p>
<p>17.14 Ընդլայնել քաղաքականության փոխշաղկապվածությունը հանուն կայուն զարգացման</p>	<p>17.14.1 Երկրների թիվը, որոնք ունեն կայուն զարգացման քաղաքականության տրամաբանությունը բարձրացնող գործող մեխանիզմներ</p>
<p>17.15 Հարգել յուրաքանչյուր երկրի քաղաքականությունների դաշտը և առաջնորդությունը՝ հաստատելու և իրագործելու աղքատության վերացմանն ու կայուն զարգացման ապահովմանն ուղղված ռազմավարություն</p>	<p>17.15.1 Ջարգացման համագործակցություն մատակարարողների կողմից երկրում առկա արդյունքների շրջանակների եւ պլանավորման գործիքների օգտագործման չափը</p>
<p><i>Գործընկերություն բազմաթիվ շահագրգիռ կողմերի միջև</i></p>	
<p>17.16 Խորացնել գլոբալ գործընկերությունը հանուն կայուն զարգացման, լրացված բազմաթիվ շահագրգիռ կողմերի միջև գործընկերությամբ, որոնք մոբիլիզացնում և փոխանակում են գիտելիքներ, փորձագիտություն, տեխնոլոգիաներ և ֆինանսական միջոցներ՝ սատարելու Կայուն զարգացման նպատակների իրագործմանը բոլոր, մասնավորապես՝ զարգացող երկրներում</p>	<p>17.16.1 Ջարգացման արդյունավետության մշտադիտարկման շրջանակներում բազմակողմ շահագրգռություն ունեցող առաջընթաց արձանագրած երկրների թիվը, որոնք աջակցում են հասնելու կայուն զարգացման նպատակներին</p>

<p>17.17 Խրախուսել և խթանել արդյունավետ պետական, պետական-մասնավոր և քաղաքացիական հասարակության գործընկերություններ՝ հիմնվելով վերջիններիս փորձառության և ռեսուրսային ռազմավարությունների վրա</p>	<p>17.17.1 Պետական-մասնավոր և քաղաքացիական հասարակության գործընկերություններին տրամադրված գումարը ԱՄՆ դոլարով</p>
<p><i>Տվյալներ, մշտադիտարկում (մոնիթորինգ) և հաշվետվողականություն</i></p>	
<p>17.18 Մինչև 2020 թ. մեծացնել կարողությունների զարգացմանն ուղղված օժանդակությունը զարգացող երկրներին, այդ թվում՝ առավել թույլ զարգացած երկրներին և զարգացող փոքր կղզի-պետություններին՝ զգալիորեն ավելացնելու բարձրորակ, ժամանակին և հուսալի տվյալների առկայությունը՝ տարանջատված ըստ եկամտի, սեռի, տարիքի, ռասայի, էթնիկ ծագման, միգրացիոն կարգավիճակի, հաշմանդամություն ունենալու հանգամանքի, աշխարհագրական դիրքի և ազգային համատեքստին վերաբերելի այլ բնութագրերի</p>	<p>17.18.1 Ազգային մակարդակում «Պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքներ»-ի համաձայն մշակված կայուն զարգացման ցուցանիշների համամասնությունը լիարժեք տարանջատումներով այն դեպքում, երբ համապատասխանում է թիրախին</p> <p>17.18.2 Երկրների թիվը, որոնք ունեն վիճակագրության վերաբերյալ ազգային օրենսդրություն «Պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքներ»-ին համահունչ</p> <p>17.18.3. Ազգային վիճակագրական ծրագիր ունեցող երկրների թիվը, որն ամբողջությամբ ֆինանսավորվում ու իրագործվում է՝ ըստ ֆինանսավորման աղբյուրի</p>
<p>17.19 Մինչև 2030 թ. գոյություն ունեցող նախաձեռնությունների հիման վրա մշակել կայուն զարգացման ոլորտում գրանցված առաջընթացի չափումներ, որոնք լրացնում են համախառն ներքին արդյունքը, և օժանդակել զարգացող երկրներում վիճակագրական կարողությունների զարգացմանը</p>	<p>17.19.1. Չարգացող երկրներում վիճակագրական կարողությունների հզորացման համար առկա բոլոր ռեսուրսների դոլարային արժեքը</p> <p>17.19.2 Երկրների համամասնությունը, որ (ա) վերջին 10 տարիների ընթացքում անցկացրել է առնվազն մեկ բնակչության և մեկ տնային մարդահամար, և (բ) հասել է ծնունդների գրանցման 100 և մահվան դեպքերի գրանցման 80 տոկոսին</p>

Լուսակնի Էջը



**ПРЕОБРАЗОВАНИЕ НАШЕГО МИРА:
ПОВЕСТКА ДНЯ
В ОБЛАСТИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ
НА ПЕРИОД ДО 2030 ГОДА**



**ЕРЕВАН
2016**



Работа выполнена в рамках программы

«Укрепление экологического управления с помощью

развития потенциала неправительственных организаций» в ходе проекта

«Формирование возможностей для диалога между правительственными структурами и неправительственным сектором в рамках процесса "PostRio+20" в Армении», которая

финансируется Европейским Союзом, реализуется Программой Развития ООН

в рамках Программы Малых Грантов Глобального Экологического Фонда.

Исполнитель проекта – Ассоциация «За устойчивое человеческое развитие»/UNEPNatCom

выражает благодарность спонсорам за оказанную поддержку.



ПРЕДИСЛОВИЕ

Ассоциация «За устойчивое человеческое развитие»/Национальный комитет ЮНЕП активно участвует в процессе перехода современной цивилизации к устойчивому развитию на всех уровнях – локальном, национальном, глобальном.

Особое значение мы придаем повышению осведомленности населения и в особенности лиц, принимающих решения, об идеологии и принципах устойчивого развития и о насущной необходимости продвижения по пути к устойчивому развитию.

В этих целях в рамках Десятилетия ООН «Образование в интересах устойчивого развития» Ассоциацией были подготовлены и изданы три учебных пособия для вуз-ов – в 1996г., в 2006г. и в 2013г., в которых в значительной мере отражены основные заключительные документы Саммита ООН «Планета Земля» 1992г., Саммита по устойчивому развитию «Рио+10» в Йоганнесбурге 2002г., и Саммита по устойчивому развитию «Рио+20» в Рио-де-Жанейро 2012г. Многие из этих документов изданы нами также отдельными публикациями и широко распространены.

Мы считаем исключительно важным факт принятия 25 сентября 2015г. 70-й юбилейной сессией Генеральной Ассамблеи ООН Резолюции о всемирной программе «Преобразование нашего мира: Повестка дня в области устойчивого развития на период до 2030 года», содержащей основополагающие цели и задачи устойчивого развития. Учитывая, что в настоящее время все страны, включая Республику Армения, должны приступить к имплементации и реализации этих целей, мы полагаем, что публикация данного документа на наиболее доступных для населения языках (полный текст на русском и цели, задачи и индикаторы устойчивого развития в переводе на армянский) будет содействовать более успешному осуществлению данного процесса.

КАРИНЕ ДАНИЕЛЯН,
Председатель Ассоциации «За УЧР»/UNEPCom,
секретарь НСУР РА, зав. Кафедрой экологии
и устойчивого развития АСПУ, докт. геогр. наук, проф.

Ассоциация благодарит EU/GEFuUNDP за финансовую поддержку данного издания, а также UNDPi за предоставление текста на армянском языке.



Генеральная Ассамблея

Distr.: General
21 October 2015

Семидесятая сессия

Пункты 15 и 116 повестки дня

Резолюция, принятая Генеральной Ассамблеей 25 сентября 2015 года

[без передачи в главные комитеты (A/70/L.1)]

70/1. Преобразование нашего мира: Повестка дня в области устойчивого развития на период до 2030 года

Генеральная Ассамблея
принимает следующий итоговый документ саммита Организации
Объединенных
Наций по принятию повестки дня в области развития на период после
2015 года:

Преобразование нашего мира: Повестка дня в области устойчивого развития на период до 2030 года

Преамбула

Настоящая Повестка дня – это план действий для людей, планеты и процветания. Она также направлена на укрепление всеобщего мира в условиях большей свободы. Мы признаем, что ликвидация нищеты во всех ее формах и проявлениях, включая крайнюю нищету, является важнейшей глобальной задачей и одним из необходимых условий устойчивого развития.

Этот план будет осуществляться всеми странами и всеми заинтересованными сторонами, действующими в совместном партнерстве. Мы преисполнены решимости избавить человечество от тирании нищеты и нужды и исцелить и обезопасить нашу планету. Мы полны решимости предпринять смелые реформаторские шаги, которые настоятельно необходимы для того, чтобы вывести мир на траекторию устойчивого и жизнестойкого развития. Отправляясь в этот совместный путь, мы обещаем, что никто не будет забыт.

Семнадцать целей в области устойчивого развития и 169 задач, которые мы объявляем сегодня, свидетельствуют о масштабности и амбициозности этой новой всеобщей повестки дня. Они предусматривают продолжение работы, начатой в период действия целей в области развития, сформулированных в Декларации тысячелетия, и окончательное достижение тех целей, которых не удалось достичь. Они предусматривают реализацию

прав человека для всех и обеспечение гендерного равенства и расширение прав и возможностей всех женщин и девочек. Они носят комплексный и неделимый характер и обеспечивают сбалансированность всех трех компонентов устойчивого развития: экономического, социального и экологического. Эти цели и задачи будут стимулировать в ближайшие 15 лет деятельность в областях, имеющих огромное значение для человечества и планеты.

Люди

Мы преисполнены решимости положить конец нищете и голоду во всех их формах и проявлениях и обеспечить, чтобы все люди могли реализовать свой потенциал в условиях достоинства и равенства и в здоровой окружающей среде.

Планета

Мы преисполнены решимости уберечь планету от деградации, в том числе посредством внедрения рациональных моделей потребления и производства, рационального использования ее природных ресурсов и принятия неотложных мер в связи с изменением климата, с тем чтобы планета могла обеспечивать удовлетворение потребностей нынешнего и будущих поколений.

Процветание

Мы преисполнены решимости обеспечить, чтобы все люди могли жить в условиях процветания и благополучия и чтобы экономический, социальный и технический прогресс продолжался в гармонии с природой.

Мир

Мы преисполнены решимости способствовать построению миролюбивого, справедливого и свободного от социальных барьеров общества, в котором нет места страху и насилию. Не может быть устойчивого развития без мира и мира без устойчивого развития.

Партнерство

Мы преисполнены решимости мобилизовать средства, необходимые для осуществления настоящей Повестки дня в рамках обновленного Глобального партнерства в интересах устойчивого развития, основанного на духе окрепшей глобальной солидарности, ориентированного в первую очередь на удовлетворение потребностей беднейших и наиболее уязвимых групп населения и предполагающего участие всех стран, всех заинтересованных сторон и всех людей.

Взаимосвязанный и комплексный характер целей в области устойчивого развития имеет огромное значение для обеспечения успешной реализации новой Повестки дня. Если мы осуществим наши честолюбивые замыслы в

полном объеме, предусмотренном Повесткой дня, то жизнь всех людей коренным образом улучшится и наш мир изменится к лучшему.

Декларация

Введение

1. Мы, главы государств и правительств и высокие представители, собравшись в Центральных учреждениях Организации Объединенных Наций в Нью-Йорке 25–27 сентября 2015 года, когда Организация отмечает свою семидесятую годовщину, решили сегодня принять новые глобальные цели в области устойчивого развития.

2. От имени народов, которым мы служим, мы приняли историческое решение утвердить всеобъемлющий, рассчитанный на перспективу и предусматривающий учет интересов людей набор универсальных и ориентированных на преобразования целей и задач. Мы обязуемся прилагать неустанные усилия для полного осуществления настоящей Повестки дня к 2030 году. Мы признаем, что ликвидация нищеты во всех ее формах и проявлениях, включая крайнюю нищету, является важнейшей глобальной задачей и одним из необходимых условий устойчивого развития. Мы преисполнены решимости добиваться устойчивого развития в трех его компонентах – экономическом, социальном и экологическом – сбалансированным и комплексным образом. Мы также будем продолжать работу, начатую в период действия целей в области развития, сформулированных в Декларации тысячелетия, и пытаться завершить все, что не удалось сделать в период их достижения.

3. Мы заявляем о своей решимости в течение периода до 2030 года покончить с нищетой и голодом во всем мире; бороться с неравенством внутри стран и между ними; строить миролюбивое, справедливое и свободное от социальных барьеров общество; защищать права человека и способствовать обеспечению гендерного равенства и расширению прав и возможностей женщин и девочек; и обеспечить надежное сохранение нашей планеты и ее природных ресурсов. Мы также преисполнены решимости создать условия для устойчивого, всеохватного и поступательного экономического роста, всеобщего процветания и достойной работы для всех с учетом разных уровней национального развития и возможностей.

4. Вступая на этот великий совместный путь, мы торжественно обещаем, что никто не будет забыт. Признавая основополагающее значение достоинства человеческой личности, мы желаем добиться того, чтобы эти цели и задачи были достигнуты в интересах всех стран и народов и всех слоев общества. И мы будем стремиться охватить в первую очередь самых отстающих.

5. Эта повестка дня беспрецедентна по своим масштабам и значению. Она принята всеми странами и применима ко всем с учетом разных национальных реалий, возможностей и уровней развития и с соблюдением национальных стратегий и приоритетов. Это – универсальные цели и задачи, которые охватывают весь мир: как развитые, так и развивающиеся страны. Они носят комплексный и неделимый характер и обеспечивают сбалансированность всех трех компонентов устойчивого развития.

6. Эти цели и задачи являются результатом продолжавшихся на протяжении более двух лет интенсивных открытых консультаций и обсуждений с гражданским обществом и другими заинтересованными сторонами во всем мире, в ходе которых особое внимание уделялось позициям беднейших и наиболее уязвимых групп. Эти консультации включали ценную работу, проделанную Рабочей группой открытого состава Генеральной Ассамблеи по целям в области устойчивого развития и Организацией Объединенных Наций, Генеральный секретарь которой в декабре 2014 года представил сводный доклад по этому вопросу.

Наше видение

7. Эти цели и задачи определяют наше в высшей степени амбициозное и ориентированное на преобразования видение будущего. Нам видится мир, свободный от нищеты, голода, болезней и нужды, мир, в котором все живое могло бы благоденствовать. Нам видится мир, свободный от страха и насилия. Мир всеобщей грамотности. Мир, в котором все имеют равный и всеобщий доступ к качественному образованию на всех уровнях, медицинскому обслуживанию и социальной защите, мир, в котором гарантировано физическое, духовное и социальное благополучие. Мир, в котором мы подтверждаем наши обязательства в отношении права человека на безопасную питьевую воду и санитарную, в котором созданы нормальные санитарно-гигиенические условия; и в котором достаточно безопасной, недорогой и питательной еды. Мир, в котором среда обитания человека безопасна, способна противостоять негативным явлениям и экологически устойчива и в котором обеспечен всеобщий доступ к недорогому, надежному и устойчивому энергоснабжению.

8. Нам видится мир, в котором обеспечиваются всеобщее уважение к правам человека и человеческому достоинству, верховенство права, справедливость, равенство и недискриминация, уважение к расовому, этническому и культурному разнообразию; мир равных возможностей, позволяющий в полной мере раскрыть человеческий потенциал и способствующий всеобщему процветанию. Мир, который осуществляет инвестиции в своих детей и в котором каждый ребенок растет, не зная, что такое насилие и эксплуатация. Мир, в котором каждая женщина и девочка пользуется полным гендерным равенством и в котором устранены все юридические, социальные и экономические барьеры на пути расширения ее прав и возможностей. Справедливый, равноправный, толерантный, открытый и свободный от социальных барьеров мир, в котором удовлетворяются потребности наиболее уязвимых групп.

9. Нам видится мир, в котором каждая страна реализует возможности для поступательного, всеохватного и устойчивого экономического роста и достойной работы для всех. Мир, в котором модели потребления и производства и использование всех природных ресурсов – воздуха и земли, рек, озер и водоносных горизонтов, океанов и морей – носят рациональный

характер. Мир, в котором демократия, благое управление и верховенство права, а также благоприятные условия на национальном и международном уровнях являются неотъемлемой частью устойчивого развития, включая поступательный и всеохватный экономический рост, социальное развитие, охрану окружающей среды и ликвидацию нищеты и голода. Мир, в котором развитие и применение технологий осуществляются с учетом климатических факторов и необходимости сохранения биоразнообразия и отвечают требованиям жизнестойкости. Мир, в котором человек живет в гармонии с природой и в котором обеспечивается охрана дикой фауны и флоры и других живых организмов.

Наши общие принципы и обязательства

10. Новая Повестка дня основывается на целях и принципах Устава Организации Объединенных Наций, включая полное уважение международного права. В нее заложены положения Всеобщей декларации прав человека¹, международных договоров по правам человека, Декларации тысячелетия² и Итогового документа Всемирного саммита 2005 года³. В ней учитываются положения и других документов, в частности Декларации о праве на развитие⁴.

11. Мы подтверждаем решения всех крупных конференций и встреч на высшем уровне Организации Объединенных Наций, которые заложили прочную основу для устойчивого развития и помогли определить контуры новой Повестки дня. В их число входят Рио-де-Жанейрская декларация по окружающей среде и развитию⁵, итоговые документы Всемирной встречи на высшем уровне по устойчивому развитию и Всемирной встречи на высшем уровне в интересах социального развития, Программа действий Международной конференции по народонаселению и развитию⁶, Пекинская платформа действий⁷ и итоговый документ Конференции Организации Объединенных Наций по устойчивому развитию. Мы также подтверждаем последующую деятельность по выполнению решений этих конференций, включая итоги четвертой Конференции Организации Объединенных Наций по наименее развитым странам, третьей Международной конференции по малым островным развивающимся государствам, второй Конференции Организации Объединенных Наций по развивающимся странам, не имеющим выхода к морю, и третьей

¹ Резолюция 217 А (III).

² Резолюция 55/2.

³ Резолюция 60/1.

⁴ Резолюция 41/128, приложение.

⁵ Доклад Конференции Организации Объединенных Наций по окружающей среде и развитию, Рио-де-Жанейро, 3–14 июня 1992 года, том I, Резолюции, принятые на Конференции (издание Организации Объединенных Наций, в продаже под № R.93.1.8 и исправление), резолюция I, приложение I.

⁶ Доклад Международной конференции по народонаселению и развитию, Каир, 5–13 сентября 1994 года (издание Организации Объединенных Наций, в продаже под № R.95.XIII.18), глава I, резолюция I, приложение.

⁷ Доклад четвертой Всемирной конференции по положению женщин, Пекин, 4–15 сентября 1995 года (издание Организации Объединенных Наций, в продаже под № R.96.IV.13), глава I, резолюция I, приложение II.

Всемирной конференции Организации Объединенных Наций по снижению риска бедствий.

12. Мы подтверждаем все принципы Рио-де-Жанейрской декларации по окружающей среде и развитию, в том числе, в частности, принцип общей, но дифференцированной ответственности, сформулированный в принципе 7 этой декларации.

13. Проблемы и обязательства, о которых шла речь на этих крупных конференциях и встречах на высшем уровне, взаимосвязаны и требуют комплексных решений. Их эффективное урегулирование требует нового подхода. В концепции устойчивого развития признается, что ликвидация нищеты во всех ее формах и проявлениях, борьба с неравенством внутри стран и между ними, сохранение планеты, обеспечение поступательного, всеохватного и устойчивого экономического роста и содействие социальной интеграции взаимосвязаны и взаимозависимы.

Наш мир сегодня

14. Мы встречаемся во время, когда на пути устойчивого развития стоят огромные проблемы. Миллиарды наших граждан продолжают прозябать в нищете и лишены возможности вести достойную жизнь. Усиливается неравенство внутри стран и между ними. Существуют огромные диспропорции в распределении возможностей, богатства и власти. Одной из ключевых проблем остается гендерное неравенство. Серьезную обеспокоенность вызывает безработица, особенно среди молодежи. Глобальные угрозы здоровью людей, более частые и интенсивные стихийные бедствия, обостряющиеся конфликты, воинствующий экстремизм, терроризм и связанные с этим гуманитарные кризисы и насильственное перемещение людей грозят свести на нет большую часть успехов в области развития, достигнутых в последние десятилетия. Истощение природных ресурсов и негативные последствия ухудшения состояния окружающей среды, включая опустынивание, засухи, деградацию земель, нехватку питьевой воды и утрату биоразнообразия, приумножают и обостряют многочисленные проблемы, стоящие перед человечеством. Одной из наиболее серьезных проблем нашего времени является изменение климата, и негативные последствия этого явления подрывают способность всех стран достичь устойчивого развития. Рост температуры в мире, повышение уровня морей, закисление океана и другие последствия изменения климата серьезно сказываются на прибрежных районах и низколежащих прибрежных странах, в том числе на многих наименее развитых странах и малых островных развивающихся государствах. Под угрозой находится существование многих сообществ и биологических систем жизнеобеспечения на планете.

15. Но это и время огромных возможностей. В решении многих проблем в области развития достигнут значительный прогресс. За время жизни

последнего поколения сотни миллионов людей выбрались из крайней нищеты. Существенно расширился доступ к образованию как мальчиков, так и девочек. Распространение информационно-коммуникационных технологий и глобальное взаимное подключение сетей, как и научно-технические инновации в столь разных областях, как медицина и энергетика, открывают огромные возможности для ускорения человеческого прогресса, преодоления «цифрового разрыва» и формирования общества, основанного на знаниях, а также для развития.

16. Почти 15 лет назад были согласованы цели в области развития, сформулированные в Декларации тысячелетия. Они стали важной платформой для развития, и в ряде намеченных в Декларации областей был достигнут значительный прогресс. Однако этот прогресс был неравномерным, особенно в Африке, наименее развитых странах, развивающихся странах, не имеющих выхода к морю, и малых островных развивающихся государствах, и некоторые цели в области развития, сформулированные в Декларации тысячелетия, так и не были достигнуты, особенно цели, касающиеся охраны здоровья матерей, новорожденных и детей и репродуктивного здоровья. Мы вновь обязуемся в полном объеме достичь всех целей в области развития, сформулированных в Декларации тысячелетия, в том числе тех из них, которые так и не были достигнуты, в частности путем оказания по линии соответствующих программ помощи адресной и более масштабной поддержки наименее развитым странам и другим странам, находящимся в особой ситуации. Новая Повестка дня предусматривает продолжение работы, начатой в период действия целей в области развития, сформулированных в Декларации тысячелетия, и окончательное достижение тех целей, которых не удалось достичь, особенно в плане оказания помощи наиболее уязвимым группам.

17. Однако по своему охвату программа, которую мы объявляем сегодня, выходит далеко за рамки целей в области развития, сформулированных в Декларации тысячелетия. Наряду с такими унаследованными приоритетами в области развития, как ликвидация нищеты, охрана здоровья, образование и продовольственная безопасность и питание, она включает целый ряд целей в экономической, социальной и природоохранной областях. Она также предусматривает построение более миролюбивого и свободного от социальных барьеров общества. И, что особенно важно, в ней определяются средства осуществления для достижения этих целей. Отражая комплексный подход, который мы решили применить, в новых целях и задачах предусмотрены тесные взаимосвязи и множество сквозных элементов.

Новая Повестка дня

18. Сегодня мы объявляем 17 целей в области устойчивого развития и 169 связанных с ними задач, которые носят комплексный и неделимый характер. Никогда раньше мировые лидеры не брали на себя обязательства предпринять совместные действия и усилия для реализации столь широкой и

универсальной стратегической программы. Вместе мы вступаем на путь, ведущий к устойчивому развитию, сообщая посвящая себя обеспечению глобального развития и взаимовыгодного сотрудничества, которые могут принести огромную пользу всем странам и всем регионам мира. Мы подтверждаем, что каждое государство обладает полным постоянным суверенитетом над всеми своими богатствами, природными ресурсами и экономической деятельностью и вправе свободно осуществлять этот суверенитет. Мы будем осуществлять Повестку дня таким образом, чтобы это принесло максимальную пользу всем: как нынешнему, так и будущим поколениям. При этом мы вновь подтверждаем нашу приверженность международному праву и подчеркиваем, что Повестка дня будет осуществляться таким образом, чтобы это соответствовало правам и обязанностям государств по международному праву.

19. Мы вновь подтверждаем важную роль Всеобщей декларации прав человека, а также других международных документов по правам человека и международному праву. Мы подчеркиваем обязанности всех государств – в соответствии с Уставом Организации Объединенных Наций – уважать, защищать и поощрять права человека и основные свободы без какого бы то ни было различия, как то в отношении расы, цвета кожи, пола, языка, религии, политических или иных убеждений, национального или социального происхождения, имущественного положения, места рождения, инвалидности или иного статуса.

20. Обеспечение гендерного равенства и расширение прав и возможностей женщин и девочек внесут решающий вклад в продвижение к достижению всех целей и задач. Раскрыть в полной мере человеческий потенциал и обеспечить устойчивое развитие невозможно, если половина человечества будет по-прежнему лишена всех своих прав человека и возможностей. Женщины и девочки должны пользоваться равным доступом к качественному образованию, экономическим ресурсам и возможностям участия в политической жизни, а также иметь равные с мужчинами и мальчиками возможности в плане занятости, выступления в роли лидера и принятия решений на всех уровнях. Мы будем добиваться значительного увеличения инвестиций в целях устранения гендерного разрыва и усиления поддержки институтов, занимающихся вопросами обеспечения гендерного равенства и расширения прав и возможностей женщин на глобальном, региональном и национальном уровнях. Все формы дискриминации и насилия в отношении женщин и девочек будут ликвидированы, в том числе с участием мужчин и мальчиков. Большое значение при осуществлении Повестки дня имеет систематический учет гендерных аспектов.

21. Новые цели и задачи вступят в силу 1 января 2016 года, и в течение следующих 15 лет мы будем руководствоваться ими при принятии решений. Все мы будем заниматься осуществлением Повестки дня в своих странах и на

региональном и глобальном уровнях, учитывая при этом разные национальные реалии, возможности и уровни развития и соблюдая национальные стратегии и приоритеты. Мы не будем посягать на пространство для национального стратегического маневра в деле обеспечения поступательного, всеохватного и устойчивого экономического роста, особенно в развивающихся государствах, но при этом будем неукоснительно обеспечивать выполнение соответствующих международных норм и обязательств. Мы признаем также значение региональных и субрегиональных факторов, региональной экономической интеграции и взаимодействия в области устойчивого развития. Региональные и субрегиональные механизмы могут способствовать эффективному претворению стратегий устойчивого развития в конкретные действия на национальном уровне.

22. В своем движении по пути к устойчивому развитию каждая страна сталкивается с особыми трудностями. Наиболее уязвимые страны, и в частности африканские страны, наименее развитые страны, развивающиеся страны, не имеющие выхода к морю, и малые островные развивающиеся государства, заслуживают особого внимания, как и страны, находящиеся в состоянии конфликта, и постконфликтные страны. Серьезные трудности стоят и перед многими странами со средним уровнем дохода.

23. Необходимо расширить права и возможности людей, находящихся в уязвимой ситуации. В Повестке дня нашли отражение, в частности, нужды всех детей, молодежи, инвалидов (более 80 процентов которых живут в нищете), людей, инфицированных ВИЧ и больных СПИДом, престарелых, коренных народов, беженцев и внутренне перемещенных лиц и мигрантов. Мы преисполнены решимости предпринять дополнительные эффективные меры и действия в соответствии с международным правом для устранения препятствий и ограничений, усиления поддержки и удовлетворения особых потребностей людей, проживающих в районах, пострадавших в результате сложных чрезвычайных ситуаций гуманитарного характера, и в районах, страдающих от актов терроризма.

24. Мы обязуемся положить конец нищете во всех ее формах и проявлениях, в частности путем ликвидации крайней нищеты к 2030 году. Все люди должны пользоваться правом на базовый уровень жизни, в том числе благодаря системам социальной защиты. Мы также преисполнены решимости в приоритетном порядке покончить с голодом и достичь продовольственной безопасности, а также положить конец всем формам недоедания. В этой связи мы подтверждаем важную роль и открытый характер Комитета по всемирной продовольственной безопасности и приветствуем Римскую декларацию по вопросам питания и Рамочную программу действий⁸. Мы будем выделять ресурсы на развитие сельских районов и внедрение устойчивых методов ведения сельского и рыбного хозяйства, оказание

⁸ *Всемирная организация здравоохранения, документ EВ 136/8, приложения I и II.*

поддержки мелким фермерам, особенно женщинам, занимающимся земледелием, скотоводством и рыболовством в развивающихся странах, в частности в наименее развитых странах.

25. Мы обязуемся обеспечить качественное инклюзивное и равноправное образование на всех уровнях: дошкольное, начальное, среднее, высшее и техническое образование, а также профессиональную подготовку. Все люди, независимо от пола, возраста, расы и этнического происхождения, а также инвалиды, мигранты, представители коренных народов, дети и молодые люди, особенно находящиеся в уязвимой ситуации, должны иметь возможность учиться на протяжении всей жизни, что поможет им приобрести знания и навыки, необходимые для использования открывающихся возможностей и полноценного участия в жизни общества. Мы будем стремиться создать для детей и молодежи обстановку, благоприятствующую полной реализации их прав и возможностей, что поможет нашим странам воспользоваться демографическим дивидендом, в том числе благодаря безопасной школьной среде и сплоченности общин и семей.

26. Для укрепления физического и психического здоровья, повышения благополучия и увеличения средней продолжительности жизни для всех мы должны обеспечить всеобщий охват населения медицинской помощью и доступ к качественному медицинскому обслуживанию. Никто не должен быть забыт. Мы обязуемся ускорить достигнутый на сегодняшний день прогресс в деле сокращения младенческой, детской и материнской смертности, положив конец всем подобным случаям предотвратимой смертности до 2030 года. Мы привержены обеспечению всеобщего доступа к услугам в сфере охраны сексуального и репродуктивного здоровья, включая услуги по планированию семьи, информирование и просвещение в этой области. Мы также повысим темпы прогресса в борьбе с малярией, ВИЧ/СПИДом, туберкулезом, гепатитом, лихорадкой Эбола и другими инфекционными заболеваниями и эпидемиями, в том числе посредством борьбы с повышением резистентности к противомикробным препаратам и решения проблемы неизлеченных болезней, распространенной в развивающихся странах. Мы привержены профилактике и лечению неинфекционных заболеваний, включая пороки развития и поведенческие и неврологические нарушения, которые представляют собой серьезное препятствие для обеспечения устойчивого развития.

27. Мы будем стремиться заложить прочную экономическую базу во всех наших странах. Огромное значение для процветания имеет поступательный, всеохватный и устойчивый экономический рост. Достичь его будет возможно только в случае обеспечения совместного пользования богатствами и устранения неравенства по доходам. Мы будем прилагать усилия к формированию динамичной, устойчивой, инновационной и ориентированной на человека экономики, содействуя, в частности, росту занятости молодежи и расширению экономических прав и возможностей женщин и обеспечению

достойной работы для всех. Мы искореним принудительный труд и торговлю людьми и покончим с детским трудом во всех его формах. От наличия здоровой и хорошо обученной рабочей силы, обладающей знаниями и навыками, необходимыми для продуктивного и приносящего удовлетворение труда и полноценного участия в жизни общества, выиграют все страны. Мы будем укреплять производственный потенциал наименее развитых стран во всех секторах, в том числе посредством осуществления структурных преобразований. Мы возьмем на вооружение стратегии, которые позволят увеличить производственные мощности, поднять производительность труда и производительную занятость; повысить общедоступность финансирования; шире использовать устойчивые методы ведения сельского, пастбищного и рыбного хозяйства; активизировать устойчивое развитие промышленности; обеспечить всеобщий доступ к недорогому, надежному, устойчивому и современному энергоснабжению; создать устойчивые транспортные системы; и построить качественную и стойкую инфраструктуру.

28. Мы обязуемся кардинально изменить то, как наше общество производит и потребляет товары и услуги. Правительства, международные организации, предпринимательский сектор и другие негосударственные субъекты и частные лица должны содействовать изменению нерациональных моделей потребления и производства, в том числе посредством мобилизации финансовой и технической помощи из всех источников для укрепления научного, технического и инновационного потенциала развивающихся стран в целях перехода к более рациональным моделям потребления и производства. Мы призываем осуществить Десятилетнюю стратегию действий по переходу к использованию рациональных моделей потребления и производства. Этой деятельностью, в рамках которой учитываются уровень развития и возможности развивающихся стран, занимаются все страны, причем первыми к ней приступили развитые страны.

29. Мы признаем позитивный вклад мигрантов в обеспечение всеохватного роста и устойчивого развития. Мы также признаем, что международная миграция представляет собой многоплановое явление, имеющее большое значение для развития стран происхождения, транзита и назначения и требующее применения согласованного и всеобъемлющего подхода. Мы будем сотрудничать на международном уровне в деле обеспечения безопасной, упорядоченной и законной миграции, предполагающей полное уважение прав человека и гуманное обращение с мигрантами, независимо от их статуса, с беженцами и перемещенными лицами. Такое сотрудничество должно также укреплять жизнестойкость общин, принимающих беженцев, особенно в развивающихся странах. Мы обращаем особое внимание на право мигрантов на возвращение в страну своего гражданства и напоминаем, что государства должны обеспечить надлежащий прием своих возвращающихся граждан.

30. Государствам настоятельно рекомендуется воздерживаться от введения в действие и применения любых односторонних экономических, финансовых и торговых мер, которые не соответствуют международному праву и Уставу Организации Объединенных Наций и препятствуют обеспечению полного экономического и социального развития, особенно в развивающихся странах.

31. Мы признаем, что Рамочная конвенция Организации Объединенных Наций об изменении климата⁹ является главной международной межправительственной основой для согласования мер глобального реагирования на изменение климата. Мы намерены решительно противостоять угрозе, порождаемой изменением климата и ухудшением состояния окружающей среды. Глобальный характер изменения климата требует максимально широкого международного сотрудничества, направленного на ускоренное сокращение глобальных выбросов парниковых газов и решение проблемы адаптации к негативным последствиям изменения климата. Мы с глубокой озабоченностью отмечаем значительный разрыв между сокращением к 2020 году ежегодных объемов выбросов парниковых газов в мире, которое может быть достигнуто в случае выполнения сторонами своих обязательств по смягчению последствий, и динамикой совокупных выбросов, которая давала бы реальный шанс не допустить повышения среднемировой температуры более чем на 2 градуса по Цельсию, или на 1,5 градуса по Цельсию выше доиндустриального уровня.

32. В свете проведения двадцать первой сессии Конференции сторон, которая состоится в Париже, мы обращаем особое внимание на обязательство всех государств добиваться заключения амбициозного и универсального соглашения по климату. Мы подтверждаем, что в протоколе, другом правовом инструменте или согласованном итоговом документе, имеющем юридическую силу согласно Конвенции и применимом ко всем сторонам, следует обеспечить сбалансированное решение, в частности вопросов смягчения последствий, адаптации, финансирования, разработки и передачи технологий и создания потенциала, а также прозрачности действий и оказываемой поддержки.

33. Мы признаем, что социально-экономическое развитие зависит от рационального использования природных ресурсов нашей планеты. Поэтому мы преисполнены решимости сохранять и рационально использовать океаны и моря, пресноводные ресурсы, а также леса, горы и засушливые земли и оберегать биоразнообразие, экосистемы и дикую флору и фауну. Мы также преисполнены решимости содействовать развитию устойчивого туризма, решить проблему нехватки и загрязнения воды, наращивать сотрудничество в борьбе с опустыниванием, пыльными бурями, деградацией земель и засухой и содействовать повышению жизнестойкости и снижению риска бедствий. В этой связи мы ожидаем проведения тринадцатого совещания Конференции сторон Конвенции о биологическом разнообразии, которое состоится в Мексике.

⁹ *United Nations, Treaty Series, vol. 1771, No. 30822.*

34. Мы признаем, что устойчивое городское развитие и управление имеют огромное значение для качества жизни людей. Мы будем сотрудничать с местными властями и общинами в деле модернизации и планирования наших городов и населенных пунктов, с тем чтобы способствовать укреплению сплоченности общин и повышению личной безопасности их членов, а также стимулировать инновационную деятельность и занятость. Мы ослабим негативное влияние городской деятельности и химических веществ, которые вредны для здоровья людей и окружающей среды, в том числе посредством экологически продуманного регулирования и безопасного использования химических веществ, сокращения и рециркуляции отходов и более эффективного использования водных и энергетических ресурсов. И мы будем стремиться свести к минимуму воздействие городов на глобальную климатическую систему. Мы будем также учитывать демографические тенденции и прогнозы в наших национальных стратегиях и мероприятиях по развитию сельских и городских районов. Мы с нетерпением ожидаем предстоящую Конференцию Организации Объединенных Наций по жилью и устойчивому городскому развитию, которая состоится в Кито.

35. Обеспечение устойчивого развития невозможно без мира и безопасности, а без устойчивого развития мир и безопасность окажутся под угрозой. В новой Повестке дня признается необходимость построения миролюбивого, справедливого и свободного от социальных барьеров общества, в котором обеспечен равный доступ к правосудию и которое основано на уважении прав человека (включая право на развитие), реальном верховенстве права и благом управлении на всех уровнях, а также на прозрачных, эффективных и подотчетных институтах. В Повестке дня затрагиваются такие факторы, порождающие насилие, отсутствие безопасности и несправедливость, как неравенство, коррупция, плохое управление и незаконные финансовые потоки и потоки оружия. Нам необходимо удвоить наши усилия для урегулирования или предотвращения конфликтов и оказания помощи постконфликтным странам, в том числе посредством обеспечения того, чтобы женщины играли заметную роль в миростроительстве и государственном строительстве. Мы призываем предпринять дополнительные эффективные меры и действия в соответствии с международным правом для устранения препятствий на пути полной реализации права на самоопределение народов, живущих в условиях колониального господства или иностранной оккупации, что продолжает негативно сказываться на их экономическом и социальном развитии, а также на состоянии окружающей их среды.

36. Мы обязуемся пропагандировать межкультурное понимание, терпимость, взаимное уважение и этику глобального гражданства и совместной ответственности. Мы сознаем природное и культурное разнообразие мира и признаем, что все культуры и цивилизации могут способствовать

устойчивому развитию и выступать в качестве решающих факторов его обеспечения.

37. Одним из важных факторов обеспечения устойчивого развития является также спорт. Мы признаем растущий вклад спорта в дело развития и мира, поскольку он способствует утверждению принципов терпимости и уважения и содействует расширению прав и возможностей женщин и молодежи, отдельных лиц и общин, а также достижению целей в области здравоохранения, образования и социальной интеграции.

38. В соответствии с Уставом Организации Объединенных Наций мы подтверждаем необходимость уважения территориальной целостности и политической независимости государств.

Средства осуществления

39. Масштабы и амбициозность новой Повестки дня требуют активизации Глобального партнерства для обеспечения ее осуществления. Мы полностью привержены этому. Это партнерство будет действовать в духе глобальной солидарности, особенно солидарности с беднейшими людьми и с людьми, находящимися в уязвимой ситуации. Оно будет способствовать активному всеобщему участию в поддержку достижения всех целей и задач, вовлекая в эту деятельность правительства, частный сектор, гражданское общество, систему Организации Объединенных Наций и других субъектов и мобилизуя все имеющиеся ресурсы.

40. Средства осуществления задач в рамках цели 17 и каждой из целей в области устойчивого развития являются определяющими для реализации нашей Повестки дня и одинаково важны для достижения остальных целей и задач. Выполнение Повестки дня, включающей цели в области устойчивого развития, может быть обеспечено в рамках обновленного Глобального партнерства в интересах устойчивого развития с помощью конкретных мер и действий, изложенных в итоговом документе третьей Международной конференции по финансированию развития, состоявшейся в Аддис-Абебе 13–16 июля 2015 года. Мы приветствуем одобрение Генеральной Ассамблеей Аддис-Абебской программы действий¹⁰, которая является неотъемлемой частью Повестки дня в области устойчивого развития на период до 2030 года. Мы признаем, что осуществление в полном объеме Аддис-Абебской программы действий имеет огромное значение для реализации целей и задач в области устойчивого развития.

41. Мы признаем, что каждая страна несет главную ответственность за свое собственное экономическое и социальное развитие. В новой Повестке дня речь идет о средствах, необходимых для реализации целей и задач. Мы признаем, что к ним относятся мобилизация финансовых ресурсов, а также

¹⁰ Аддис-Абебская программа действий третьей Международной конференции по финансированию развития (Аддис-Абебская программа действий), принятая Генеральной Ассамблеей 27 июля 2015 года (резолюция 69/313, приложение).

наращивание потенциала и передача экологически безопасных технологий развивающимся странам на благоприятных условиях, в том числе на взаимно согласованных льготных и преференциальных условиях. Государственное финансирование, как на национальной, так и на международной основе, будет играть определяющую роль в предоставлении важнейших услуг и обеспечении общественных благ, а также в привлечении средств из других источников финансирования. Мы признаем роль разнообразных участников частного сектора – от микропредприятий до кооперативов и многонациональных корпораций – и роль организаций гражданского общества и благотворительных организаций в деле осуществления новой Повестки дня.

42. Мы поддерживаем осуществление соответствующих стратегий и программ действий, включая Стамбульскую декларацию и Программу действий¹¹, Программу действий по ускоренному развитию малых островных развивающихся государств («Путь Самоа»)¹² и Венскую программу действий для развивающихся стран, не имеющих выхода к морю, на десятилетие 2014–2024 годов¹³, и подтверждаем важное значение поддержки Повестки дня Африканского союза на период до 2063 года и программы Нового партнерства в интересах развития Африки¹⁴, которые все являются неотъемлемой частью новой Повестки дня. Мы признаем, что достижение прочного мира и обеспечение устойчивого развития в странах, находящихся в состоянии конфликта и в постконфликтных ситуациях, сопряжено с немалыми трудностями.

43. Мы подчеркиваем, что международное государственное финансирование играет важную роль, дополняя усилия государства по мобилизации государственных ресурсов внутри страны, особенно в беднейших и наиболее уязвимых странах, располагающих ограниченными внутренними ресурсами. Важная роль международного государственного финансирования, в том числе официальной помощи в целях развития (ОПР), заключается в активизации мобилизации дополнительных ресурсов из других источников, как государственных, так и частных. Государства, выделяющие ОПР, подтверждают свои соответствующие обязательства, в том числе взятое многими развитыми странами обязательство достичь целевого показателя выделения средств по линии ОПР развивающимся странам на уровне 0,7 процента валового национального дохода (ВНД) и выделения ОПР наименее развитым странам на уровне 0,15–0,2 процента ВНД.

44. Мы признаем важность оказания международными финансовыми учреждениями в соответствии с их мандатами помощи всем странам, особенно развивающимся странам, в обеспечении возможностей для стратегического

¹¹ Доклад четвертой Конференции Организации Объединенных Наций по наименее развитым странам, Стамбул, Турция, 9–13 мая 2011 года (A/CONF.219/7), главы I и II.

¹² Резолюция 69/15, приложение.

¹³ Резолюция 69/137, приложение II.

¹⁴ A/57/304, приложение.

маневра. Мы вновь заявляем о своей приверженности расширению участия и повышению веса развивающихся стран – в том числе развивающихся стран, наименее развитых стран, развивающихся стран, не имеющих выхода к морю, малых островных развивающихся государств и стран со средним уровнем дохода – в международных процессах принятия экономических решений, нормотворчества и управления мировой экономикой.

45. Мы признаем также чрезвычайно важную роль национальных парламентов в деле принятия законодательных актов и утверждения бюджетов и их роль в обеспечении подотчетности в деле эффективного выполнения наших обязательств. Правительства и государственные учреждения будут также тесно сотрудничать в процессе осуществления с региональными и местными органами власти, субрегиональными учреждениями, международными институтами, научным сообществом, благотворительными организациями, группами добровольцев и другими.

46. Мы обращаем особое внимание на важную роль и сравнительные преимущества обеспеченной надлежащими ресурсами, отвечающей современным требованиям, согласованной, эффективной и действенной системы Организации Объединенных Наций в оказании поддержки осуществлению устойчивого развития и достижению целей в этой области. Подчеркивая важность повышения национальной ответственности и руководящей роли на страновом уровне, мы заявляем о своей поддержке продолжающегося обсуждения в Экономическом и Социальном Совете вопроса долгосрочного позиционирования системы развития Организации Объединенных Наций в контексте настоящей Повестки дня.

Последующая деятельность и обзор

47. Наши правительства несут главную ответственность за проведение на национальном, глобальном и региональном уровнях последующей деятельности и обзора прогресса в реализации этих целей и задач на протяжении предстоящих 15 лет. Для содействия повышению подотчетности перед нашими гражданами мы будем обеспечивать систематическое осуществление последующей деятельности и проведение обзора на различных уровнях, как это предусмотрено в настоящей Повестке дня и Аддис-Абебской программе действий. На глобальном уровне центральную роль в надзоре за осуществлением последующей деятельности и проведением обзора будет играть политический форум высокого уровня под эгидой Генеральной Ассамблеи и Экономического и Социального Совета.

48. Для оказания помощи в этой работе ведется подготовка соответствующих показателей. Для оценки достигнутого прогресса и обеспечения того, чтобы никто не был забыт, потребуются качественные, доступные, актуальные и достоверные разукрупненные данные. Такие данные крайне необходимы для процесса принятия решений. Во всех случаях, когда это возможно, следует использовать данные и информацию, поступающие по линии существующих механизмов отчетности. Мы согласны активизировать усилия по укреплению статистического потенциала в развивающихся странах, особенно в африканских странах, наименее развитых странах, развивающихся странах, не имеющих выхода к морю, малых островных развивающихся государствах и странах со средним уровнем дохода. Мы обязуемся разработать в дополнение к валовому внутреннему продукту более широкие показатели прогресса.

Призыв к действиям по преобразованию нашего мира

49. Семьдесят лет назад мировые лидеры предыдущего поколения собрались вместе, чтобы создать Организацию Объединенных Наций. Из пепла войны и разлада они сформировали нашу Организацию и провозгласили идеалы мира, диалога и международного сотрудничества, на которых она зиждется. Высшее воплощение этих идеалов – Устав Организации Объединенных Наций.

50. Сегодня мы тоже принимаем решение огромного исторического значения. Мы преисполнены решимости построить лучшее будущее для всех людей, включая миллионы тех, кто лишен возможности вести нормальную, достойную и плодотворную жизнь и реализовать в полном объеме свой человеческий потенциал. Мы можем стать первым поколением, которому удалось покончить с нищетой, как, впрочем, мы можем также оказаться последним поколением, которое имело шанс спасти планету. Если нам удастся достичь наших целей, то в 2030 году этот мир станет лучше.

51. Сегодня мы провозглашаем программу глобальных действий на следующие 15 лет – своего рода хартию людей и планеты в XXI веке. Дети и молодые женщины и мужчины являются главной движущей силой перемен, и эти новые цели станут для них платформой, позволяющей употребить свои безграничные возможности по преобразованию окружающей действительности на построение лучшего мира.

52. «Мы, народы...» – с этих торжественных слов начинается Устав Организации Объединенных Наций. «Мы, народы» встаем сегодня на путь, ведущий в 2030 год. В этот путь с нами отправятся правительства и парламенты, система Организации Объединенных Наций и другие международные учреждения, местные органы власти, коренные народы, гражданское общество, предприниматели и частный сектор, научные и академические круги – и все люди. Миллионы уже приняли участие в разработке этой повестки дня и будут считать ее своей. Это Повестка дня людей, созданная людьми и для людей, – что, по нашему убеждению, гарантирует ей успех.

53. Будущее человечества и нашей планеты находится в наших руках. Оно также находится в руках сегодняшней молодежи, которая передаст эстафету будущим поколениям. Мы наметили путь к устойчивому развитию, и теперь все мы должны обеспечить, чтобы он был успешным, а достижения – необратимыми.

Цели и задачи в области устойчивого развития

54. После открытого для всех процесса межправительственных переговоров мы согласовали на основе предложения Рабочей группы открытого состава по целям в области устойчивого развития ¹⁵, к которому прилагается пояснительная вводная часть, изложенные ниже цели и задачи.

55. Цели и задачи в области устойчивого развития носят комплексный и неделимый характер, являются глобальными по своему характеру и универсально применимыми и при этом обеспечивают учет различий в национальных реалиях, возможностях и уровнях развития и уважение национальных стратегий и приоритетов. Задачи сформулированы в форме пожеланий глобального характера, при этом каждое правительство устанавливает свои собственные национальные задачи, руководствуясь глобальными пожеланиями, но принимая во внимание национальные условия. Каждое правительство также решает, как обеспечить учет этих глобальных задач в форме пожеланий в процессах национального планирования, мерах и стратегиях. Важно признавать наличие связи между устойчивым развитием и

¹⁵ Содержится в докладе Рабочей группы открытого состава Генеральной Ассамблеи по целям в области устойчивого развития (A/68/970 и Corr.1; см. также A/68/970/Add.1-3).

другими соответствующими процессами, протекающими в экономической, социальной и экологической областях.

56. Принимая эти цели и задачи, мы признаем, что каждая страна сталкивается с особыми трудностями на пути достижения устойчивого развития, и обращаем повышенное внимание на те особые трудности, с которыми сталкиваются наиболее уязвимые страны, и в частности африканские страны, наименее развитые страны, развивающиеся страны, не имеющие выхода к морю, и малые островные развивающиеся государства, а также конкретные трудности, с которыми сталкиваются страны со средним уровнем дохода. В особом внимании нуждаются также страны, находящиеся в состоянии конфликта.

57. Мы признаем, что по нескольким задачам исходные данные по-прежнему отсутствуют, и призываем увеличить помощь, оказываемую в деле активизации сбора данных и укрепления потенциала в государствах-членах, в целях разработки национальных и глобальных базовых показателей там, где их еще нет. Мы обязуемся устранить этот пробел в сборе данных, с тем чтобы наладить более надежное информационное обеспечение процесса измерения достигнутого прогресса, особенно в отношении тех задач, по которым отсутствуют четкие количественно определенные целевые показатели.

58. Мы поддерживаем усилия, прилагаемые государствами на других форумах для решения ключевых проблем, которые создают потенциальные трудности в деле осуществления нашей Повестки дня, и с уважением относимся к независимому характеру процессов, проходящих на этих форумах. Мы полагаем, что Повестка дня и ее осуществление помогут и не нанесут ущерба этим другим процессам и принятым в их рамках решениям.

59. Мы признаем, что для обеспечения устойчивого развития могут применяться разные подходы, стратегии, модели и инструменты, имеющиеся в распоряжении каждой страны, исходя из ее национальных условий и приоритетов, и вновь заявляем о том, что планета Земля и ее экосистемы – это наш общий дом и что выражение «Мать Земля» широко используется в ряде стран и регионов.

Цели в области устойчивого развития

- Цель 1. Повсеместная ликвидация нищеты во всех ее формах
- Цель 2. Ликвидация голода, обеспечение продовольственной безопасности и улучшение питания и содействие устойчивому развитию сельского хозяйства
- Цель 3. Обеспечение здорового образа жизни и содействие благополучию для всех в любом возрасте
- Цель 4. Обеспечение всеохватного и справедливого качественного образования и поощрение возможности обучения на протяжении всей жизни для всех
- Цель 5. Обеспечение гендерного равенства и расширение прав и возможностей всех женщин и девочек
- Цель 6. Обеспечение наличия и рационального использования водных ресурсов и санитарии для всех
- Цель 7. Обеспечение всеобщего доступа к недорогим, надежным, устойчивым и современным источникам энергии для всех
- Цель 8. Содействие поступательному, всеохватному и устойчивому экономическому росту, полной и производительной занятости и достойной работе для всех
- Цель 9. Создание стойкой инфраструктуры, содействие всеохватной и устойчивой индустриализации и инновациям
- Цель 10. Сокращение неравенства внутри стран и между ними
- Цель 11. Обеспечение открытости, безопасности, жизнестойкости и экологической устойчивости городов и населенных пунктов
- Цель 12. Обеспечение перехода к рациональным моделям потребления и производства
- Цель 13. Принятие срочных мер по борьбе с изменением климата и его последствиями*¹⁶
- Цель 14. Сохранение и рациональное использование океанов, морей и морских ресурсов в интересах устойчивого развития
- Цель 15. Защита и восстановление экосистем суши и содействие их рациональному использованию, рациональное лесопользование, борьба с опустыниванием, прекращение и обращение вспять процесса деградации земель и прекращение процесса утраты биоразнообразия
- Цель 16. Содействие построению миролюбивого и открытого общества в интересах устойчивого развития, обеспечение доступа к

¹⁶ *Признавая, что Рамочная конвенция Организации Объединенных Наций об изменении климата является главной международной межправительственной основой для согласования мер глобального реагирования на изменение климата.

правосудию для всех и создание эффективных, подотчетных и основанных на широком участии учреждений на всех уровнях

Цель 17. Укрепление средств осуществления и активизация работы в рамках Глобального партнерства в интересах устойчивого развития

Цель 1. Повсеместная ликвидация нищеты во всех ее формах

1.1 К 2030 году ликвидировать крайнюю нищету для всех людей во всем мире в настоящее время крайняя нищета определяется как проживание на сумму менее чем 1,25 долл. США в день)

1.2 К 2030 году сократить долю мужчин, женщин и детей всех возрастов, живущих в нищете во всех ее проявлениях, согласно национальным определениям, по крайней мере наполовину

1.3 Внедрить на национальном уровне надлежащие системы и меры социальной защиты для всех, включая установление минимальных уровней, и к 2030 году достичь существенного охвата бедных и уязвимых слоев населения

1.4 К 2030 году обеспечить, чтобы все мужчины и женщины, особенно малоимущие и уязвимые, имели равные права на экономические ресурсы, а также доступ к базовым услугам, владению и распоряжению землей и другими формами собственности, наследуемому имуществу, природным ресурсам, соответствующим новым технологиям и финансовым услугам, включая микрофинансирование

1.5 К 2030 году повысить жизнестойкость малоимущих и лиц, находящихся в уязвимом положении, и уменьшить их незащищенность и уязвимость перед вызванными изменением климата экстремальными явлениями и другими экономическими, социальными и экологическими потрясениями и бедствиями

1.a Обеспечить мобилизацию значительных ресурсов из самых разных источников, в том числе на основе активизации сотрудничества в целях развития, с тем чтобы предоставить развивающимся странам, особенно наименее развитым странам, достаточные и предсказуемые средства для осуществления программ и стратегий по ликвидации нищеты во всех ее формах

1.b Создать на национальном, региональном и международном уровнях надежные стратегические механизмы, в основе которых лежали бы стратегии развития, учитывающие интересы бедноты и гендерные аспекты, для содействия ускоренному инвестированию в мероприятия по ликвидации нищеты

Цель 2. Ликвидация голода, обеспечение продовольственной безопасности и улучшение питания и содействие устойчивому развитию сельского хозяйства

2.1 К 2030 году покончить с голодом и обеспечить всем, особенно малоимущим и уязвимым группам населения, включая младенцев, круглогодичный доступ к безопасной, питательной и достаточной пище

2.2 К 2030 году покончить со всеми формами недоедания, в том числе достичь к 2025 году согласованных на международном уровне целевых показателей, касающихся борьбы с задержкой роста и истощением у детей в возрасте до пяти лет, и удовлетворять потребности в питании девочек подросткового возраста, беременных и кормящих женщин и пожилых людей

2.3 К 2030 году удвоить продуктивность сельского хозяйства и доходы мелких производителей продовольствия, в частности женщин, представителей коренных народов, фермерских семейных хозяйств, скотоводов и рыбаков, в том числе посредством обеспечения гарантированного и равного доступа к земле, другим производственным ресурсам и факторам сельскохозяйственного увеличения добавленной стоимости и занятости в несельскохозяйственных секторах

2.4 К 2030 году обеспечить создание устойчивых систем производства продуктов питания и внедрить методы ведения сельского хозяйства, которые позволяют повысить жизнестойкость и продуктивность и увеличить объемы производства, способствуют сохранению экосистем, укрепляют способность адаптироваться к изменению климата, экстремальным погодным явлениям, засухам, наводнениям и другим бедствиям и постепенно улучшают качество земель и почв

2.5 К 2020 году обеспечить сохранение генетического разнообразия семян и культивируемых растений, а также сельскохозяйственных и домашних животных и их соответствующих диких видов, в том числе посредством надлежащего содержания разнообразных банков семян и растений на национальном, региональном и международном уровнях, и содействовать расширению доступа к генетическим ресурсам и связанным с ними традиционным знаниям и совместному использованию на справедливой и равной основе выгод от их применения на согласованных на международном уровне условиях

2.a Увеличить инвестирование, в том числе посредством активизации международного сотрудничества, в сельскую инфраструктуру, сельскохозяйственные исследования и агропропаганду, развитие технологий и создание генетических банков растений и животных в целях укрепления потенциала развивающихся стран, особенно наименее развитых стран, в области сельскохозяйственного производства

2.b Устранять и пресекать введение торговых ограничений и возникновение искажений на мировых рынках сельскохозяйственной продукции, в том числе посредством параллельной ликвидации всех форм

субсидирования экспорта сельскохозяйственной продукции и всех экспортных мер, имеющих аналогичные последствия, в соответствии с мандатом Дохинского раунда переговоров по вопросам развития

2.с Принять меры для обеспечения надлежащего функционирования рынков продовольственных товаров и продукции их переработки и содействовать своевременному доступу к рыночной информации, в том числе о продовольственных резервах, с целью помочь ограничить чрезмерную волатильность цен на продовольствие

Цель 3. Обеспечение здорового образа жизни и содействие благополучию для всех в любом возрасте

3.1 К 2030 году снизить глобальный коэффициент материнской смертности до менее 70 случаев на 100 000 живорождений

3.2 К 2030 году положить конец предотвратимой смертности новорожденных и детей в возрасте до 5 лет, при этом все страны должны стремиться уменьшить неонатальную смертность до не более 12 случаев на 1000 живорождений, а смертность в возрасте до 5 лет до не более 25 случаев на 1000 живорождений

3.3 К 2030 году положить конец эпидемиям СПИДа, туберкулеза, малярии и тропических болезней, которым не уделяется должного внимания, и обеспечить борьбу с гепатитом, заболеваниями, передаваемыми через воду, и другими инфекционными заболеваниями

3.4 К 2030 году уменьшить на треть преждевременную смертность от неинфекционных заболеваний посредством профилактики и лечения и поддержания психического здоровья и благополучия

3.5 Улучшать профилактику и лечение зависимости от психоактивных веществ, в том числе злоупотребления наркотическими средствами и алкоголем

3.6 К 2020 году вдвое сократить во всем мире число смертей и травм в результате дорожно-транспортных происшествий

3.7 К 2030 году обеспечить всеобщий доступ к услугам по охране сексуального и репродуктивного здоровья, включая услуги по планированию семьи, информирование и просвещение, и учет вопросов охраны репродуктивного здоровья в национальных стратегиях и программах

3.8 Обеспечить всеобщий охват услугами здравоохранения, в том числе защиту от финансовых рисков, доступ к качественным основным медико-

санитарным услугам и доступ к безопасным, эффективным, качественным и недорогим основным лекарственным средствам и вакцинам для всех

3.9 К 2030 году существенно сократить количество случаев смерти и заболевания в результате воздействия опасных химических веществ и загрязнения и отравления воздуха, воды и почв

3.a Активизировать при необходимости осуществление Рамочной конвенции Всемирной организации здравоохранения по борьбе против табака во всех странах

3.b Оказывать содействие исследованиям и разработкам вакцин и лекарственных репаратов для лечения инфекционных и неинфекционных болезней, которые в первую очередь затрагивают развивающиеся страны, обеспечивать доступность недорогих основных лекарственных средств и вакцин в соответствии с Дохинской декларацией «Соглашение по ТРИПС и общественное здравоохранение», в которой подтверждается право развивающихся стран в полном объеме использовать положения Соглашения по торговым аспектам прав интеллектуальной собственности в отношении проявления гибкости для целей охраны здоровья населения и, в частности, обеспечения доступа к лекарственным средствам для всех

3.c Существенно увеличить финансирование здравоохранения и набор, развитие, профессиональную подготовку и удержание медицинских кадров в развивающихся странах, особенно в наименее развитых странах и малых островных развивающихся государствах

3.d Нарастивать потенциал всех стран, особенно развивающихся стран, в области раннего предупреждения, снижения рисков и регулирования национальных и глобальных рисков для здоровья

Цель 4. Обеспечение всеохватного и справедливого качественного образования и поощрение возможности обучения на протяжении всей жизни для всех

4.1 К 2030 году обеспечить, чтобы все девочки и мальчики завершали получение бесплатного, равноправного и качественного начального и среднего образования, позволяющего добиться востребованных и эффективных результатов обучения

4.2 К 2030 году обеспечить, чтобы все девочки и мальчики имели доступ к качественным системам развития, ухода и дошкольного обучения детей младшего возраста, с тем чтобы они были готовы к получению начального образования

4.3 К 2030 году обеспечить для всех женщин и мужчин равный доступ к недорогому и качественному профессионально-техническому и высшему образованию, в том числе университетскому образованию

4.4 К 2030 году существенно увеличить число молодых и взрослых людей, обладающих востребованными навыками, в том числе профессионально-техническими навыками, для трудоустройства, получения достойной работы и занятий предпринимательской деятельностью

4.5 К 2030 году ликвидировать гендерное неравенство в сфере образования и обеспечить равный доступ к образованию и профессионально-технической подготовке всех уровней для уязвимых групп населения, в том числе инвалидов, представителей коренных народов и детей, находящихся в уязвимом положении

4.6 К 2030 году обеспечить, чтобы все молодые люди и значительная доля взрослого населения, как мужчин, так и женщин, умели читать, писать и считать

4.7 К 2030 году обеспечить, чтобы все учащиеся приобретали знания и навыки, необходимые для содействия устойчивому развитию, в том числе посредством обучения по вопросам устойчивого развития и устойчивого образа жизни, прав человека, гендерного равенства, пропаганды культуры мира и ненасилия, гражданства мира и осознания ценности культурного разнообразия и вклада культуры в устойчивое развитие

4.a Создавать и совершенствовать учебные заведения, учитывающие интересы детей, особые нужды инвалидов и гендерные аспекты, и обеспечить безопасную, свободную от насилия и социальных барьеров и эффективную среду обучения для всех

4.b К 2020 году значительно увеличить во всем мире количество стипендий, предоставляемых развивающимся странам, особенно наименее развитым странам, малым островным развивающимся государствам и африканским странам, для получения высшего образования, включая профессионально-техническое образование и обучение по вопросам информационно-коммуникационных технологий, технические, инженерные и научные программы, в развитых странах и других развивающихся странах

4.c К 2030 году значительно увеличить число квалифицированных учителей, в том числе посредством международного сотрудничества в подготовке учителей в развивающихся странах, особенно в наименее развитых странах и малых островных развивающихся государствах

Цель 5. Обеспечение гендерного равенства и расширение прав и возможностей всех женщин и девочек

5.1 Повсеместно ликвидировать все формы дискриминации в отношении всех женщин и девочек

5.2 Ликвидировать все формы насилия в отношении всех женщин и девочек в публичной и частной сферах, включая торговлю людьми и сексуальную и иные формы эксплуатации

5.3 Ликвидировать все вредные виды практики, такие как детские, ранние и принудительные браки и калечащие операции на женских половых органах

5.4 Признавать и ценить неоплачиваемый труд по уходу и работу по ведению домашнего хозяйства, предоставляя коммунальные услуги, инфраструктуру и системы социальной защиты и поощряя принцип общей ответственности в ведении хозяйства и в семье, с учетом национальных условий

5.5 Обеспечить всестороннее и реальное участие женщин и равные для них возможности для лидерства на всех уровнях принятия решений в политической, экономической и общественной жизни

5.6 Обеспечить всеобщий доступ к услугам в области охраны сексуального и репродуктивного здоровья и к реализации репродуктивных прав в соответствии с Программой действий Международной конференции по народонаселению и развитию, Пекинской платформой действий и итоговыми документами конференций по рассмотрению хода их выполнения

5.a Провести реформы в целях предоставления женщинам равных прав на экономические ресурсы, а также доступа к владению и распоряжению землей и другими формами собственности, финансовым услугам, наследуемому имуществу и природным ресурсам в соответствии с национальными законами

5.b Активнее использовать высокоэффективные технологии, в частности информационно-коммуникационные технологии, для содействия расширению прав и возможностей женщин

5.c Принимать и совершенствовать разумные стратегии и обязательные для соблюдения законы в целях поощрения гендерного равенства и расширения прав и возможностей всех женщин и девочек на всех уровнях

Цель 6. Обеспечение наличия и рационального использования водных ресурсов и санитарии для всех

6.1 К 2030 году обеспечить всеобщий и равноправный доступ к безопасной и недорогой питьевой воде для всех

6.2 К 2030 году обеспечить всеобщий и равноправный доступ к надлежащим санитарно-гигиеническим средствам и положить конец открытой дефекации, уделяя особое внимание потребностям женщин и девочек и лиц, находящихся в уязвимом положении

6.3 К 2030 году повысить качество воды посредством уменьшения загрязнения, ликвидации сброса отходов и сведения к минимуму выбросов опасных химических веществ и материалов, сокращения вдвое доли неочищенных сточных вод и значительного увеличения масштабов рециркуляции и безопасного повторного использования сточных вод во всем мире

6.4 К 2030 году существенно повысить эффективность водопользования во всех секторах и обеспечить устойчивый забор и подачу пресной воды для решения проблемы нехватки воды и значительного сокращения числа людей, страдающих от нехватки воды

6.5 К 2030 году обеспечить комплексное управление водными ресурсами на всех уровнях, в том числе при необходимости на основе трансграничного сотрудничества

6.6 К 2020 году обеспечить охрану и восстановление связанных с водой экосистем, в том числе гор, лесов, водно-болотных угодий, рек, водоносных слоев и озер

6.a К 2030 году расширить международное сотрудничество и поддержку в деле укрепления потенциала развивающихся стран в осуществлении деятельности и программ в области водоснабжения и санитарии, включая сбор поверхностного стока, опреснение воды, повышение эффективности водопользования, очистку сточных вод и применение технологий рециркуляции и повторного использования

6.b Поддерживать и укреплять участие местных общин в улучшении водного хозяйства и санитарии

Цель 7. Обеспечение доступа к недорогим, надежным, устойчивым и современным источникам энергии для всех

7.1 К 2030 году обеспечить всеобщий доступ к недорогому, надежному и современному энергоснабжению

7.2 К 2030 году значительно увеличить долю энергии из возобновляемых источников в мировом энергетическом балансе

7.3 К 2030 году удвоить глобальный показатель повышения энергоэффективности

7.a К 2030 году активизировать международное сотрудничество в целях облегчения доступа к исследованиям и технологиям в области экологически чистой энергетики, включая возобновляемую энергетику, повышение энергоэффективности и передовые и более чистые технологии использования ископаемого топлива, и поощрять инвестиции в энергетическую инфраструктуру и технологии экологически чистой энергетики

7.b К 2030 году расширить инфраструктуру и модернизировать технологии для современного и устойчивого энергоснабжения всех в развивающихся странах, в частности в наименее развитых странах, малых островных развивающихся государствах и развивающихся странах, не имеющих выхода к морю, с учетом их соответствующих программ поддержки

Цель 8. Содействие поступательному, всеохватному и устойчивому экономическому росту, полной и производительной занятости и достойной работе для всех

8.1 Поддерживать экономический рост на душу населения в соответствии с национальными условиями и, в частности, рост валового внутреннего продукта на уровне не менее 7 процентов в год в наименее развитых странах

8.2 Добиться повышения производительности в экономике посредством диверсификации, технической модернизации и инновационной деятельности, в том числе путем уделения особого внимания секторам с высокой добавленной стоимостью и трудоемким секторам

8.3 Содействовать проведению ориентированной на развитие политики, которая способствует производительной деятельности, созданию достойных рабочих мест, предпринимательству, творчеству и инновационной деятельности, и поощрять официальное признание и развитие микро-, малых и средних предприятий, в том числе посредством предоставления им доступа к финансовым услугам

8.4 На протяжении всего срока до конца 2030 года постепенно повышать глобальную эффективность использования ресурсов в системах потребления и производства и стремиться к тому, чтобы экономический рост не сопровождался ухудшением состояния окружающей среды, как это предусматривается Десятилетней стратегией действий по переходу к использованию рациональных моделей потребления и производства, причем первыми этим должны заняться развитые страны

8.5 К 2030 году обеспечить полную и производительную занятость и достойную работу для всех женщин и мужчин, в том числе молодых людей и инвалидов, и равную оплату за труд равной ценности

8.6 К 2020 году существенно сократить долю молодежи, которая не работает, не учится и не приобретает профессиональных навыков

8.7 Принять срочные и эффективные меры для того, чтобы искоренить принудительный труд, покончить с современным рабством и торговлей людьми и обеспечить запрет и ликвидацию наихудших форм детского труда, включая вербовку и использование детей-солдат, а к 2025 году покончить с детским трудом во всех его формах

8.8 Защищать трудовые права и содействовать обеспечению надежных и безопасных условий работы для всех трудящихся, включая трудящихся-мигрантов, особенно женщин-мигрантов, и лиц, не имеющих стабильной занятости

8.9 К 2030 году обеспечить разработку и осуществление стратегий поощрения устойчивого туризма, который способствует созданию рабочих мест, развитию местной культуры и производству местной продукции 8.10

Укреплять способность национальных финансовых учреждений поощрять и расширять доступ к банковским, страховым и финансовым услугам для всех

8.a Увеличить оказываемую в рамках инициативы «Помощь в торговле» поддержку развивающихся стран, особенно наименее развитых стран, в том числе по линии Расширенной комплексной рамочной программы для оказания технической помощи в области торговли наименее развитым странам

8.b К 2020 году разработать и ввести в действие глобальную стратегию обеспечения занятости молодежи и осуществить Глобальный пакт о рабочих местах Международной организации труда

Цель 9. Создание стойкой инфраструктуры, содействие всеохватной и устойчивой индустриализации и инновациям

9.1 Развивать качественную, надежную, устойчивую и стойкую инфраструктуру, включая региональную и трансграничную инфраструктуру, в целях поддержки экономического развития и благополучия людей, уделяя особое внимание обеспечению недорогого и равноправного доступа для всех

9.2 Содействовать всеохватной и устойчивой индустриализации и к 2030 году существенно повысить уровень занятости в промышленности и долю промышленного производства в валовом внутреннем продукте в соответствии с национальными условиями и удвоить соответствующие показатели в наименее развитых странах

9.3 Расширить доступ мелких промышленных и прочих предприятий, особенно в развивающихся странах, к финансовым услугам, в том числе к недорогим кредитам, и усилить их интеграцию в производственно-сбытовые цепочки и рынки

9.4 К 2030 году модернизировать инфраструктуру и переоборудовать промышленные предприятия, сделав их устойчивыми за счет повышения эффективности использования ресурсов и более широкого применения чистых и экологически безопасных технологий и промышленных процессов, с участием всех стран в соответствии с их индивидуальными возможностями

9.5 Активизировать научные исследования, наращивать технологический потенциал промышленных секторов во всех странах, особенно развивающихся странах, в том числе путем стимулирования к 2030 году инновационной деятельности и значительного увеличения числа работников в сфере НИОКР в расчете на 1 млн. человек, а также государственных и частных расходов на НИОКР

9.a Содействовать развитию экологически устойчивой и стойкой инфраструктуры в развивающихся странах за счет увеличения финансовой, технологической и технической поддержки африканских стран, наименее развитых стран, развивающихся стран, не имеющих выхода к морю, и малых островных развивающихся государств

9.b Поддерживать разработки, исследования и инновации в сфере отечественных технологий в развивающихся странах, в том числе путем создания политического климата, благоприятствующего, в частности, диверсификации промышленности и увеличению добавленной стоимости в сырьевых отраслях

9.c Существенно расширить доступ к информационно-коммуникационным технологиям и стремиться к обеспечению всеобщего и недорогого доступа к Интернету в наименее развитых странах к 2020 году

Цель 10. Сокращение неравенства внутри стран и между ними

10.1 К 2030 году постепенно достичь и поддерживать рост доходов наименее обеспеченных 40 процентов населения на уровне, превышающем средний по стране

10.2 К 2030 году поддержать законодательным путем и поощрять активное участие всех людей в социальной, экономической и политической жизни независимо от их возраста, пола, инвалидности, расы, этнической принадлежности, происхождения, религии и экономического или иного статуса

10.3 Обеспечить равенство возможностей и уменьшить неравенство результатов, в том числе путем отмены дискриминационных законов, политики и практики и содействия принятию соответствующего законодательства, политики и мер в этом направлении

10.4 Принять соответствующую политику, особенно бюджетно-налоговую политику и политику в вопросах заработной платы и социальной защиты, и постепенно добиваться обеспечения большего равенства

10.5 Совершенствовать методы регулирования и мониторинга глобальных финансовых рынков и учреждений и более последовательно применять такие методы

10.6 Обеспечить большую представленность и большее право голоса развивающихся стран в процессах принятия решений в глобальных международных экономических и финансовых учреждениях, с тем чтобы

сделать эти учреждения более эффективными, авторитетными, подотчетными и легитимными

10.7 Содействовать упорядоченной, безопасной, законной и ответственной миграции и мобильности людей, в том числе с помощью проведения спланированной и хорошо продуманной миграционной политики

10.a Проводить в жизнь принцип особого и дифференцированного режима для развивающихся стран, особенно наименее развитых стран, в соответствии с соглашениями Всемирной торговой организации 10.b Поощрять выделение официальной помощи в целях развития и финансовые потоки, в том числе прямые иностранные инвестиции, в наиболее нуждающиеся государства, особенно в наименее развитые страны, африканские страны, малые островные развивающиеся государства и развивающиеся страны, не имеющие выхода к морю, в соответствии с их национальными планами и программами

10.c К 2030 году сократить операционные затраты, связанные с переводом мигрантами денежных средств, до менее 3 процентов от суммы перевода и ликвидировать каналы денежных переводов, у которых эти затраты превышают 5 процентов

Цель 11. Обеспечение открытости, безопасности, жизнестойкости и экологической устойчивости городов и населенных пунктов

11.1 К 2030 году обеспечить всеобщий доступ к достаточному, безопасному и недорогому жилью и основным услугам и благоустроить трущобы

11.2 К 2030 году обеспечить, чтобы все могли пользоваться безопасными, недорогими, доступными и экологически устойчивыми транспортными системами, на основе повышения безопасности дорожного движения, в частности расширения использования общественного транспорта, уделяя особое внимание нуждам тех, кто находится в уязвимом положении, женщин, детей, инвалидов и пожилых лиц

11.3 К 2030 году расширить масштабы открытой для всех и экологически устойчивой урбанизации и возможности для комплексного и устойчивого планирования населенных пунктов и управления ими на основе широкого участия во всех странах

11.4 Активизировать усилия по защите и сохранению всемирного культурного и природного наследия

11.5 К 2030 году существенно сократить число погибших и пострадавших и значительно уменьшить прямой экономический ущерб в виде потерь мирового валового внутреннего продукта в результате бедствий, в том числе связанных с водой, уделяя особое внимание защите малоимущих и уязвимых групп населения

11.6 К 2030 году уменьшить негативное экологическое воздействие городов в пересчете на душу населения, в том числе посредством уделения особого внимания качеству воздуха и удалению городских и других отходов

11.7 К 2030 году обеспечить всеобщий доступ к безопасным, доступным и открытым для всех зеленым зонам и общественным местам, особенно для женщин и детей, пожилых людей и инвалидов

11.a Поддерживать позитивные экономические, социальные и экологические связи между городскими, пригородными и сельскими районами на основе повышения качества планирования национального и регионального развития

11.b К 2020 году значительно увеличить число городов и населенных пунктов, принявших и осуществляющих комплексные стратегии и планы, направленные на устранение социальных барьеров, повышение эффективности использования ресурсов, смягчение последствий изменения климата, адаптацию к его изменению и способность противостоять стихийным бедствиям, и разработать и внедрить в соответствии с Сендайской рамочной

программой по снижению риска бедствий на 2015–2030 годы меры по комплексному управлению связанными с бедствиями рисками на всех уровнях

11.с Оказывать наименее развитым странам содействие, в том числе посредством финансовой и технической помощи, в строительстве экологически устойчивых и прочных зданий с использованием местных материалов

Цель 12. Обеспечение перехода к рациональным моделям потребления и производства

12.1 Осуществлять Десятилетнюю стратегию действий по переходу к использованию рациональных моделей потребления и производства с участием всех стран, причем первыми к ней должны приступить развитые страны, и с учетом развития и потенциала развивающихся стран

12.2 К 2030 году добиться рационального освоения и эффективного использования природных ресурсов

12.3 К 2030 году сократить вдвое в пересчете на душу населения общемировое количество пищевых отходов на розничном и потребительском уровнях и уменьшить потери продовольствия в производственно-сбытовых цепочках, в том числе послеуборочные потери

12.4 К 2020 году добиться экологически рационального использования химических веществ и всех отходов на протяжении всего их жизненного цикла в соответствии с согласованными международными принципами и существенно сократить их попадание в воздух, воду и почву, чтобы свести к минимуму их негативное воздействие на здоровье людей и окружающую среду

12.5 К 2030 году существенно уменьшить объем отходов путем принятия мер по предотвращению их образования, их сокращению, переработке и повторному использованию

12.6 Рекомендовать компаниям, особенно крупным и транснациональным компаниям, применять устойчивые методы производства и отражать информацию о рациональном использовании ресурсов в своих отчетах

12.7 Содействовать обеспечению устойчивой практики государственных закупок в соответствии с национальными стратегиями и приоритетами

12.8 К 2030 году обеспечить, чтобы люди во всем мире располагали соответствующей информацией и сведениями об устойчивом развитии и образе жизни в гармонии с природой

12.a Оказывать развивающимся странам помощь в наращивании их научно-технического потенциала для перехода к более рациональным моделям потребления и производства

12.b Разрабатывать и внедрять инструменты мониторинга влияния, оказываемого на устойчивое развитие устойчивым туризмом, который способствует созданию рабочих мест, развитию местной культуры и производству местной продукции

12.с Рационализировать отличающееся неэффективностью субсидирование использования ископаемого топлива, ведущее к его расточительному потреблению, посредством устранения рыночных диспропорций с учетом национальных условий, в том числе путем реорганизации налогообложения и постепенного отказа от вредных субсидий там, где они существуют, для учета их экологических последствий, в полной мере принимая во внимание особые потребности и условия развивающихся стран и сводя к минимуму возможные негативные последствия для их развития таким образом, чтобы защитить интересы нуждающихся и уязвимых групп населения

Цель 13. Принятие срочных мер по борьбе с изменением климата и его последствиями¹⁷

13.1 Повысить сопротивляемость и способность адаптироваться к опасным климатическим явлениям и стихийным бедствиям во всех странах

13.2 Включить меры реагирования на изменение климата в политику, стратегии и планирование на национальном уровне

13.3 Улучшить просвещение, распространение информации и возможности людей и учреждений по смягчению остроты и ослаблению последствий изменения климата, адаптации к ним и раннему предупреждению

13.а Выполнить взятое на себя развитыми странами, являющимися участниками Рамочной конвенции Организации Объединенных Наций об изменении климата, обязательство достичь цели ежегодной мобилизации к 2020 году общими усилиями 100 млрд. долл. США из всех источников для удовлетворения потребностей развивающихся стран в контексте принятия конструктивных мер по смягчению остроты последствий изменения климата и обеспечения прозрачности их осуществления, а также обеспечить полномасштабное функционирование Зеленого климатического фонда путем его капитализации в кратчайшие возможные сроки

13.б Содействовать созданию механизмов по укреплению возможностей планирования и управления, связанных с изменением климата, в наименее развитых странах и малых островных развивающихся государствах, уделяя, в частности, повышенное внимание женщинам, молодежи, а также местным и маргинализированным общинам

Цель 14. Сохранение и рациональное использование океанов, морей и морских ресурсов в интересах устойчивого развития

¹⁷* Признавая, что Рамочная конвенция Организации Объединенных Наций об изменении климата является главной международной межправительственной основой для согласования мер глобального реагирования на изменение климата.

14.1 К 2025 году обеспечить предотвращение и существенное сокращение любого загрязнения морской среды, в том числе вследствие деятельности на суше, включая загрязнение морским мусором и питательными веществами

14.2 К 2020 году обеспечить рациональное использование и защиту морских и прибрежных экосистем с целью предотвратить значительное отрицательное воздействие, в том числе путем повышения стойкости этих экосистем, и принять меры по их восстановлению для обеспечения хорошего экологического состояния и продуктивности океанов

14.3 Минимизировать и ликвидировать последствия закисления океана, в том числе благодаря развитию научного сотрудничества на всех уровнях

14.4 К 2020 году обеспечить эффективное регулирование добычи и положить конец перелову, незаконному, несообщаемому и нерегулируемому рыбному промыслу и губительной рыбопромысловой практике, а также выполнить научно обоснованные планы хозяйственной деятельности, для того чтобы восстановить рыбные запасы в кратчайшие возможные сроки, доведя их по крайней мере до таких уровней, которые способны обеспечивать максимальный экологически рациональный улов с учетом биологических характеристик этих запасов

14.5 К 2020 году охватить природоохранными мерами по крайней мере 10 процентов прибрежных и морских районов в соответствии с национальным законодательством и международным правом и на основе наилучшей имеющейся научной информации

14.6 К 2020 году запретить некоторые формы субсидий для рыбного промысла, содействующие созданию чрезмерных мощностей и перелову, отменить субсидии, содействующие незаконному, несообщаемому и нерегулируемому рыбному промыслу, и воздерживаться от введения новых таких субсидий, признавая, что надлежащее и эффективное применение особого и дифференцированного режима в отношении развивающихся и наименее развитых стран должно быть неотъемлемой частью переговоров по вопросу о субсидировании рыбного промысла, которые ведутся в рамках Всемирной торговой организации¹⁸

14.7 К 2030 году повысить экономические выгоды, получаемые малыми островными развивающимися государствами и наименее развитыми странами от экологически рационального использования морских ресурсов, в том числе благодаря экологически рациональной организации рыбного хозяйства, аквакультуры и туризма

14.a Увеличить объем научных знаний, расширить научные исследования и обеспечить передачу морских технологий, принимая во внимание Критерии и руководящие принципы в отношении передачи морских технологий,

¹⁸ Принимая во внимание переговоры, ведущиеся в рамках Всемирной торговой организации, Дохинскую повестку дня в области развития и Гонконгскую декларацию министров.

разработанные Межправительственной океанографической комиссией, с тем чтобы улучшить экологическое состояние океанской среды и повысить вклад морского биоразнообразия в развитие развивающихся стран, особенно малых островных развивающихся государств и наименее развитых стран

14.b Обеспечить доступ мелких хозяйств, занимающихся кустарным рыбным промыслом, к морским ресурсам и рынкам

14.c Улучшить работу по сохранению и рациональному использованию океанов и их ресурсов путем соблюдения норм международного права, закрепленных в Конвенции Организации Объединенных Наций по морскому праву, которая, как отмечено в пункте 158 документа «Будущее, которого мы хотим», закладывает юридическую базу для сохранения и рационального использования Мирового океана и его ресурсов

Цель 15. Защита и восстановление экосистем суши и содействие их рациональному использованию, рациональное лесопользование, борьба с опустыниванием, прекращение и обращение вспять процесса деградации земель и прекращение процесса утраты биологического разнообразия

15.1 К 2020 году обеспечить сохранение, восстановление и рациональное использование наземных и внутренних пресноводных экосистем и их услуг, в том числе лесов, водно-болотных угодий, гор и засушливых земель, в соответствии с обязательствами, вытекающими из международных соглашений

15.2 К 2020 году содействовать внедрению методов рационального использования всех типов лесов, остановить обезлесение, восстановить деградировавшие леса и значительно расширить масштабы лесонасаждения и лесовосстановления во всем мире

15.3 К 2030 году вести борьбу с опустыниванием, восстановить деградировавшие земли и почвы, включая земли, затронутые опустыниванием, засухами и наводнениями, и стремиться к тому, чтобы во всем мире не ухудшалось состояние земель

15.4 К 2030 году обеспечить сохранение горных экосистем, в том числе их биоразнообразия, для того чтобы повысить их способность давать блага, необходимые для устойчивого развития

15.5 Незамедлительно принять значимые меры по сдерживанию деградации природных сред обитания, остановить утрату биологического разнообразия и к 2020 году обеспечить сохранение и предотвращение исчезновения видов, находящихся под угрозой вымирания

15.6 Содействовать справедливому распределению благ от использования генетических ресурсов и способствовать обеспечению надлежащего доступа к таким ресурсам на согласованных на международном уровне условиях

15.7 Незамедлительно принять меры для того, чтобы положить конец браконьерству и контрабандной торговле охраняемыми видами флоры и фауны и решить проблемы, касающиеся как спроса на незаконные продукты живой природы, так и их предложения

15.8 К 2020 году принять меры по предотвращению проникновения чужеродных инвазивных видов и по значительному уменьшению их воздействия на наземные и водные экосистемы, а также принять меры по предотвращению ограничения численности или уничтожения приоритетных видов

15.9 К 2020 году обеспечить учет ценности экосистем и биологического разнообразия в ходе общенационального и местного планирования и процессов развития, а также при разработке стратегий и планов сокращения масштабов бедности

15.a Мобилизовать и значительно увеличить финансовые ресурсы из всех источников в целях сохранения и рационального использования биологического разнообразия и экосистем

15.b Мобилизовать значительные ресурсы из всех источников и на всех уровнях для финансирования рационального лесопользования и дать развивающимся странам адекватные стимулы для применения таких методов управления, в том числе в целях сохранения и восстановления лесов

15.c Активизировать глобальные усилия по борьбе с браконьерством и контрабандной торговлей охраняемыми видами, в том числе путем расширения имеющихся у местного населения возможностей получать средства к существованию экологически безопасным образом

Цель 16. Содействие построению миролюбивого и открытого общества в интересах устойчивого развития, обеспечение доступа к правосудию для всех и создание эффективных, подотчетных и основанных на широком участии учреждений на всех уровнях

16.1 Значительно сократить распространенность всех форм насилия и уменьшить показатели смертности от этого явления во всем мире

16.2 Положить конец надругательствам, эксплуатации, торговле и всем формам насилия и пыток в отношении детей

16.3 Содействовать верховенству права на национальном и международном уровнях и обеспечить всем равный доступ к правосудию

16.4 К 2030 году значительно уменьшить незаконные финансовые потоки и потоки оружия, активизировать деятельность по обнаружению и возвращению похищенных активов и вести борьбу со всеми формами организованной преступности

16.5 Значительно сократить масштабы коррупции и взяточничества во всех их формах

16.6 Создать эффективные, подотчетные и прозрачные учреждения на всех уровнях

16.7 Обеспечить ответственное принятие решений репрезентативными органами на всех уровнях с участием всех слоев общества

16.8 Расширить и активизировать участие развивающихся стран в деятельности органов глобального регулирования

16.9 К 2030 году обеспечить наличие у всех людей законных удостоверений личности, включая свидетельства о рождении

16.10 Обеспечить доступ общественности к информации и защитить основные свободы в соответствии с национальным законодательством и международными соглашениями

16.a Укрепить соответствующие национальные учреждения, в том числе благодаря международному сотрудничеству, в целях наращивания на всех уровнях – в частности в развивающихся странах – потенциала в деле предотвращения насилия и борьбы с терроризмом и преступностью

16.b Поощрять и проводить в жизнь недискриминационные законы и политику в интересах устойчивого развития

Цель 17. Укрепление средств осуществления и активизация работы в рамках Глобального партнерства в интересах устойчивого развития

Финансы

17.1 Усилить мобилизацию ресурсов из внутренних источников, в том числе благодаря международной поддержке развивающихся стран, с тем чтобы повысить национальные возможности по сбору налогов и других доходов 17.2 Обеспечить, чтобы развитые страны полностью выполнили свои обязательства по оказанию официальной помощи в целях развития (ОПР), в том числе взятое многими развитыми странами обязательство достичь целевого показателя выделения средств по линии ОПР развивающимся странам на уровне 0,7 процента своего валового национального дохода (ВНД) и выделения ОПР наименее развитым странам на уровне 0,15–0,20 процента своего ВНД; государствам, предоставляющим ОПР, предлагается рассмотреть вопрос о том, чтобы поставить перед собой цель выделять не менее 0,20 процента своего ВНД по линии ОПР наименее развитым странам

17.3 Мобилизовать дополнительные финансовые ресурсы из самых разных источников для развивающихся стран

17.4 Оказывать развивающимся странам помощь в целях обеспечения долгосрочной приемлемости уровня их задолженности благодаря проведению скоординированной политики, направленной на поощрение, в зависимости от обстоятельств, финансирования за счет заемных средств, облегчения долгового бремени и реструктуризации задолженности, и решить проблему внешней задолженности бедных стран с крупной задолженностью, с тем чтобы облегчить их долговое бремя

17.5 Принять и применять режимы поощрения инвестиций в интересах наименее развитых стран

Технология

17.6 Расширять сотрудничество по линии Север–Юг и Юг–Юг, а также трехстороннее региональное и международное сотрудничество в областях науки, техники и инноваций и доступ к соответствующим достижениям; активизировать обмен знаниями на взаимно согласованных условиях, в том числе благодаря улучшению координации между существующими механизмами, в частности на уровне Организации Объединенных Наций, а также с помощью глобального механизма содействия передаче технологий

17.7 Содействовать разработке, передаче, распространению и освоению экологически безопасных технологий, так чтобы их получали развивающиеся

страны на взаимно согласованных благоприятных условиях, в том числе на льготных и преференциальных условиях

17.8 Обеспечить к 2017 году полномасштабное функционирование банка технологий и механизма развития науки, технологий и инноваций в интересах наименее развитых стран и расширить использование высокоэффективных технологий, в частности информационно-коммуникационных технологий

Наращивание потенциала

17.9 Усилить международную поддержку эффективного и целенаправленного наращивания потенциала развивающихся стран для содействия реализации национальных планов достижения всех целей в области устойчивого развития, в том числе благодаря сотрудничеству по линии Север-Юг и Юг-Юг и трехстороннему сотрудничеству

Торговля

17.10 Поощрять универсальную, основанную на правилах, открытую, недискриминационную и справедливую многостороннюю торговую систему в рамках Всемирной торговой организации, в том числе благодаря завершению переговоров по ее Дохинской повестке дня в области развития

17.11 Значительно увеличить экспорт развивающихся стран, в частности в целях удвоения доли наименее развитых стран в мировом экспорте к 2020 году.

17.12 Обеспечить своевременное предоставление всем наименее развитым странам на долгосрочной основе беспшлинного и неквотируемого доступа на рынки в соответствии с решениями Всемирной торговой организации, в том числе путем обеспечения того, чтобы преференциальные правила происхождения, применяемые в отношении товаров, импортируемых из наименее развитых стран, были прозрачными и простыми и содействовали облегчению доступа на рынки

Системные вопросы

Последовательность политики и деятельности учреждений

17.13 Повысить глобальную макроэкономическую стабильность, в том числе посредством координации политики и обеспечения последовательности политики

17.14 Сделать более последовательной политику по обеспечению устойчивого развития

17.15 Уважать имеющееся у каждой страны пространство для стратегического маневра и ее ведущую роль в разработке и проведении в жизнь политики ликвидации нищеты и политики в области устойчивого развития

Партнерства с участием многих заинтересованных сторон

17.16 Укреплять Глобальное партнерство в интересах устойчивого развития, дополняемое партнерствами с участием многих заинтересованных сторон, которые мобилизуют и распространяют знания, опыт, технологии и финансовые ресурсы, с тем чтобы поддерживать достижение целей в области устойчивого развития во всех странах, особенно в развивающихся странах

17.17 Стимулировать и поощрять эффективное партнерство между государственными организациями, между государственным и частным секторами и между организациями гражданского общества, опираясь на опыт и стратегии использования ресурсов партнеров

Данные, мониторинг и подотчетность

17.18 К 2020 году усилить поддержку в целях наращивания потенциала развивающихся стран, в том числе наименее развитых стран и малых островных развивающихся государств, с тем чтобы значительно повысить доступность высококачественных, актуальных и достоверных данных, дезагрегированных по уровню доходов, гендерной принадлежности, возрасту, расе, национальности, миграционному статусу, инвалидности, географическому местонахождению и другим характеристикам, значимым с учетом национальных условий

17.19 К 2030 году, опираясь на нынешние инициативы, разработать, в дополнение к показателю валового внутреннего продукта, и другие показатели измерения прогресса в деле обеспечения устойчивого развития и содействовать наращиванию потенциала развивающихся стран в области статистики

Средства осуществления и Глобальное партнерство

60. Мы вновь заявляем о нашей твердой приверженности всестороннему осуществлению этой новой повестки дня. Мы признаем, что не сможем достичь наших масштабных целей и задач без активизации и укрепления Глобального партнерства и наличия столь же масштабного комплекса средств осуществления. Активизация Глобального партнерства будет способствовать интенсивному глобальному взаимодействию в поддержку достижения всех целей и задач, объединив правительства, частный сектор, гражданское общество, систему Организации Объединенных Наций и других участников и мобилизуя все имеющиеся ресурсы.

61. Закрепленные в Повестке дня цели и задачи предполагают наличие средств, необходимых для реализации наших амбициозных коллективных планов. Задачи в отношении средств осуществления, предусмотренные в рамках каждой из целей в области устойчивого развития, и цель 17, о которых говорится выше, имеют ключевое значение для реализации нашей Повестки дня и играют не менее важную роль, чем остальные цели и задачи.

Мы должны уделять им равно приоритетное внимание в рамках наших усилий по осуществлению и в глобальной таблице показателей, предназначенной для мониторинга достигнутого нами прогресса.

62. Эта повестка дня, включающая цели в области устойчивого развития, может быть реализована в рамках обновленного Глобального партнерства в интересах устойчивого развития, подкрепляемого конкретными стратегиями и мерами, перечисленными в Аддис-Абебской программе действий, являющейся неотъемлемой частью Повестки дня в области устойчивого развития на период до 2030 года. Аддис-Абебская программа действий способствует решению задач в отношении средств осуществления, закрепленных в Повестке дня до 2030 года, дополняет их и содействует их адаптации к конкретным условиям. В ней затрагиваются вопросы национальных государственных ресурсов, отечественного и международного частного бизнеса и финансирования, международного сотрудничества в целях развития, международной торговли как движущей силы развития, долга и приемлемого уровня задолженности, решения системных вопросов, науки, техники, инноваций и наращивания потенциала, а также данных, мониторинга и последующей деятельности.

63. В основе наших усилий будут лежать осуществляемые на основе принципа национальной ответственности согласованные стратегии в области устойчивого развития, подкрепляемые комплексными национальными механизмами финансирования. Мы вновь заявляем о том, что каждая страна несет главную ответственность за собственное экономическое и социальное развитие и что роль национальной политики и стратегий в области развития невозможно переоценить. Мы будем уважительно относиться к имеющемуся у каждой страны пространству для стратегического маневра и ее ведущей роли в разработке и проведении в жизнь политики ликвидации нищеты и политики в

области устойчивого развития при неукоснительном соблюдении соответствующих международных правил и обязательств. В то же время национальные усилия в области развития должны подкрепляться благоприятными условиями в международной экономике, включая согласованные и взаимодополняющие торговую, валютно-кредитную и финансовую мировые системы, а также укреплением и совершенствованием механизмов глобального экономического регулирования. Кроме того, решающее значение имеют процессы, направленные на развитие соответствующих знаний и технологий и облегчение доступа к ним в глобальных масштабах, а также наращивание потенциала. Мы обязуемся обеспечивать согласованность политики и создавать благоприятные условия для устойчивого развития на всех уровнях и с участием всех субъектов, а также активизировать деятельность в рамках Глобального партнерства в интересах устойчивого развития.

64. Мы поддерживаем осуществление соответствующих стратегий и программ действий, включая Стамбульскую декларацию и Программу действий, Программу действий по ускоренному развитию малых островных развивающихся государств («Путь Самоа») и Венскую программу действий для развивающихся стран, не имеющих выхода к морю, на десятилетний период 2014–2024 годов, и вновь подтверждаем важность поддержки Повестки дня Африканского союза на период до 2063 года и программы Нового партнерства в интересах развития Африки, которые все являются неотъемлемой частью новой Повестки дня. Мы признаем, что достижение прочного мира и устойчивого развития в странах, находящихся в состоянии конфликта и в постконфликтных ситуациях, сопряжено с серьезными трудностями.

65. Мы признаем, что страны со средним уровнем дохода продолжают сталкиваться с серьезными проблемами на пути к достижению целей в области устойчивого развития. Необходимо активизировать усилия по решению этих проблем путем налаживания обмена опытом, усиления координации и оказания более эффективной и целенаправленной поддержки со стороны системы развития Организации Объединенных Наций, международных финансовых учреждений, региональных организаций и других заинтересованных сторон, с тем чтобы гарантировать необратимость достигнутого на сегодняшний день прогресса.

66. Мы обращаем особое внимание на то, что ко всем странам применимо утверждение о том, что государственная политика и мобилизация и эффективное использование внутренних ресурсов на основе применения принципа национальной ответственности имеют центральное значение для наших общих усилий по обеспечению устойчивого развития, включая достижение целей в области устойчивого развития. Мы признаем, что внутренние ресурсы формируются в первую очередь и главным образом за счет экономического роста, подкрепляемого благоприятными условиями на всех уровнях.

67. Частная предпринимательская, инвестиционная и инновационная деятельность – это одна из основных движущих сил повышения производительности, обеспечения всеохватного экономического роста и создания рабочих мест. Мы признаем разнообразие субъектов частного сектора, начиная от микропредприятий и кооперативов и заканчивая многонациональными корпорациями. Мы призываем всех предпринимателей задействовать их творческий и инновационный потенциал для решения задач в области устойчивого развития. Мы будем способствовать развитию динамичного и эффективно функционирующего предпринимательского сектора, отстаивая при этом соблюдение трудовых прав и стандартов в области охраны окружающей среды и охраны здоровья в соответствии с международными нормами и соглашениями, такими как Руководящие принципы

предпринимательской деятельности в аспекте прав человека ¹⁹ и трудовые нормы Международной организации труда, Конвенция о правах ребенка ²⁰ и основные многосторонние природоохранные соглашения, участниками этих соглашений, а также в соответствии с другими осуществляемыми в настоящее время соответствующими инициативами.

68. Международная торговля является одной из движущих сил всеохватного экономического роста и сокращения масштабов нищеты и способствует поощрению устойчивого развития. Мы будем и далее содействовать универсальной, основанной на правилах, открытой, недискриминационной и справедливой многосторонней торговой системе под эгидой Всемирной торговой организации, а также реальной либерализации торговли. Мы призываем членов Всемирной торговой организации удвоить свои усилия, чтобы оперативно завершить переговоры в рамках Дохинской повестки дня в области развития²¹. Мы придаем большое значение наращиванию связанного с торговлей потенциала развивающихся стран, включая страны Африки, наименее развитые страны, развивающиеся страны, не имеющие выхода к морю, малые островные развивающиеся государства и страны со средним уровнем дохода, в том числе в целях поощрения региональной экономической интеграции и повышения взаимозависимости.

69. Мы признаем, что необходимо оказывать развивающимся странам помощь в обеспечении долгосрочной приемлемости уровня их задолженности благодаря проведению скоординированной политики, направленной на поощрение, в зависимости от обстоятельств, финансирования за счет заемных средств, облегчения долгового бремени и реструктуризации задолженности, и грамотному управлению задолженностью. Многие страны по-прежнему уязвимы перед кризисами задолженности, и некоторые из них, включая ряд наименее развитых стран, малых островных развивающихся государств и некоторые развитые страны, сегодня охвачены кризисами. Мы вновь заявляем о том, что должники и кредиторы должны действовать сообща, чтобы пресекать возникновение проблемы неприемлемого уровня задолженности и урегулировать ее в случае возникновения. Ответственность за поддержание приемлемого уровня задолженности несет страна-заемщик; однако мы признаем, что кредиторы также обязаны предоставлять займы на таких условиях, которые не подрывают приемлемый уровень задолженности страны. Мы будем способствовать поддержанию приемлемого уровня задолженности в тех странах, которые воспользовались помощью в облегчении долгового бремени и добились приемлемого уровня задолженности.

¹⁹ A/HRC/17/31, приложение.

²⁰ United Nations, Treaty Series, vol. 1577, No. 27531.

²¹ A/C.2/56/7, приложение.

70. Настоящим мы объявляем о создании Механизма содействия развитию технологий, который был учрежден в Аддис-Абебской программе действий в поддержку достижения целей в области устойчивого развития. Механизм содействия развитию технологий будет основываться на многостороннем сотрудничестве между государствами-членами, гражданским обществом, частным сектором, научным сообществом, структурами Организации Объединенных Наций и другими заинтересованными сторонами и будет включать межучрежденческую целевую группу Организации Объединенных Наций по науке, технике и инновациям в интересах достижения целей в области устойчивого развития, совместный многосторонний форум по науке, технике и инновациям в интересах достижения целей в области устойчивого развития и онлайн-платформу.

- Межучрежденческая целевая группа Организации Объединенных Наций по науке, технике и инновациям в интересах достижения целей в области устойчивого развития будет содействовать обеспечению координации, слаженности и сотрудничества в рамках системы Организации Объединенных Наций по вопросам, касающимся науки, техники и инноваций, повышению степени взаимодействия и эффективности, в частности повышению действенности инициатив по наращиванию потенциала. Целевая группа будет задействовать имеющиеся ресурсы и будет работать с десятью представителями гражданского общества, частного сектора и научного сообщества, занимаясь подготовкой совещаний многостороннего форума по науке, технике и инновациям в интересах достижения целей в области устойчивого развития, а также разработкой и вводом в действие онлайн-платформы, в том числе подготовкой предложений о порядке функционирования форума и онлайн-платформы. Эти десять представителей будут назначаться Генеральным секретарем сроком на два года. Участие в работе целевой группы будет открыто для всех учреждений, фондов и программ Организации Объединенных Наций и функциональных комиссий Экономического и Социального Совета, и первоначально в ее состав войдут подразделения и учреждения, которые в настоящее время являются членами неофициальной рабочей группы по содействию развитию технологий, а именно: Департамент по экономическим и социальным вопросам Секретариата, Программа Организации Объединенных Наций по окружающей среде, Организация Объединенных Наций по промышленному развитию, Организация Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры, Конференция Организации Объединенных Наций по торговле и развитию, Международный союз электросвязи, Всемирная организация интеллектуальной собственности и Всемирный банк.

- Онлайн-платформа будет служить целям комплексной систематизации информации о существующих инициативах, механизмах и программах в областях науки, техники и инноваций и будет

использоваться в качестве портала, открывающего доступ к такой информации как в самой Организации Объединенных Наций, так и за ее пределами. Онлайн-платформа будет облегчать доступ к информации, знаниям и опыту, а также к передовой практике и извлеченным урокам в отношении инициатив и стратегий по содействию развитию науки, техники и инноваций. Онлайн-платформа будет способствовать также распространению имеющихся в открытом доступе соответствующих научных публикаций со всего мира. Онлайн-платформа будет разработана на основе независимой технической оценки, проведенной с учетом передовой практики и уроков, извлеченных из опыта осуществления других инициатив, как в рамках Организации Объединенных Наций, так и за ее пределами, с целью обеспечить, чтобы она дополняла и облегчала доступ к данным и предоставляла соответствующую информацию о существующих платформах по вопросам науки, техники и инноваций, позволяя избегать дублирования усилий и повышая синергетический эффект.

- Многосторонний форум по науке, технике и инновациям в интересах достижения целей в области устойчивого развития будет созываться раз в год на двухдневное совещание, посвященное обсуждению вопросов сотрудничества в области науки, техники и инноваций в рамках тематических областей достижения целей в области устойчивого развития и предполагающее участие всех соответствующих заинтересованных сторон, готовых вносить активный вклад в такое обсуждение в сфере своей компетенции. Форум будет предоставлять площадку для облегчения взаимодействия, установления связей и создания сетевых сообществ с участием соответствующих заинтересованных сторон и многосторонних партнерств в целях выявления и анализа потребностей и пробелов в технологической области, в том числе в вопросах научного сотрудничества, инновационной деятельности и наращивания потенциала, а также для содействия разработке, передаче и распространению соответствующих технологий в интересах достижения целей в области устойчивого развития. Совещания форума будут созываться Председателем Экономического и Социального Совета до заседаний политического форума высокого уровня по устойчивому развитию под эгидой Совета или – в качестве альтернативного варианта – в тесной увязке с другими форумами или конференциями с учетом при необходимости выносимой на рассмотрение темы и на основе взаимодействия с организаторами других форумов или конференций. Совещания форума будут проходить под сопредседательством двух государств-членов, и по их итогам оба сопредседателя будут готовить резюме проведенных обсуждений, которые будут использоваться в качестве материалов, выносимых на рассмотрение заседаний политического форума высокого уровня в контексте последующей

деятельности по осуществлению повестки дня в области развития на период после 2015 года и обзора хода ее осуществления.

- Заседания политического форума высокого уровня будут проводиться с учетом резюме многостороннего форума. Темы последующих совещаний многостороннего форума по науке, технике и инновациям в интересах достижения целей в области устойчивого развития будут рассматриваться политическим форумом высокого уровня по устойчивому развитию с учетом мнений экспертов целевой группы.

71. Мы вновь заявляем о том, что Повестка дня и цели и задачи в области устойчивого развития, в том числе касающиеся средств осуществления, являются универсальными, неделимыми и взаимосвязанными

Последующая деятельность и обзор

72. Мы обязуемся в течение следующих 15 лет систематически осуществлять последующую деятельность и проводить обзор осуществления настоящей Повестки дня. Надежная, добровольная, эффективная, основанная на широкомучастии, прозрачная и комплексная система последующей деятельности и обзора внесет жизненно важный вклад в дело осуществления и поможет странам добиться максимального прогресса в осуществлении настоящей Повестки дня и внимательно контролировать ход достижения целей для обеспечения того, чтобы никто не был забыт.

73. Эта система, действующая на национальном, региональном и глобальном уровнях, будет содействовать обеспечению подотчетности перед нашими гражданами, поддерживать эффективное международное сотрудничество в осуществлении настоящей Повестки дня и содействовать обмену передовым опытом и взаимному обучению. Она будет обеспечивать мобилизацию сил для решения общих проблем, а также для выявления новых и только появляющихся проблем. Поскольку эта повестка дня является универсальной, огромное значение будут иметь взаимное доверие и взаимопонимание между всеми нациями.

74. Процессы осуществления последующей деятельности и проведения обзора на всех уровнях будут определяться следующими принципами:

а) Они будут осуществляться добровольно и по инициативе самих стран, будут учитывать разные национальные реалии, возможности и уровни развития и будут обеспечивать уважение пространства для стратегического маневра и приоритетов. Поскольку ключом к обеспечению устойчивого развития является национальная ответственность, результаты процессов, происходящих на национальном уровне, станут основой для проведения обзоров на региональном и глобальном уровнях с учетом того факта, что

глобальный обзор будет проводиться главным образом на основе официальных данных из национальных источников.

b) Они будут обеспечивать контроль за прогрессом в достижении универсальных целей и решении универсальных задач, включая средства осуществления, во всех странах таким образом, который обеспечивал бы уважение их универсального, комплексного и взаимосвязанного характера и учет всех трех компонентов устойчивого развития.

c) Они будут обеспечивать долгосрочную ориентацию, выявление достижений, проблем, недостатков и важнейших факторов успеха и будут помогать странам делать обоснованный выбор в вопросах политики. Они будут содействовать мобилизации необходимых средств осуществления и налаживанию партнерских отношений, нахождению решений и определению передового опыта, а также повышению координации и эффективности международной системы развития.

d) Они будут открытыми, всеобъемлющими, основанными на широком участии и прозрачными для всех людей и будут содействовать представлению информации всеми соответствующими заинтересованными сторонами. e) Они будут предусматривать удовлетворение потребностей людей, учитывать гендерные аспекты, обеспечивать уважение прав человека и при этом будут направлены в первую очередь на обеспечение интересов самых бедных, самых уязвимых и самых отстающих.

f) Они будут основываться на существующих платформах и процессах там, где они существуют, не будут дублировать другие процессы и будут разрабатываться с учетом национальных условий, возможностей, потребностей и приоритетов. Со временем они будут эволюционировать в ответ на возникновение новых вопросов и появление новых методологий и сведут к минимуму лежащий на национальных администрациях груз работы по представлению отчетности.

g) Они будут строгими и основанными на фактической информации, будут строиться на оценках, подготовленных под руководством самих стран, и на высококачественных, доступных, своевременных и достоверных данных, дезагрегированных по уровню доходов, полу, возрасту, расе, национальности, миграционному статусу, инвалидности, географическому местонахождению и другим характеристикам, значимым с учетом национальных условий.

h) Они потребуют активизации помощи по наращиванию потенциала развивающихся стран, включая укрепление национальных систем сбора данных и программ оценки достигнутых результатов, особенно в африканских странах, наименее развитых странах, малых островных развивающихся

государствах, развивающихся странах, не имеющих выхода к морю, и странах со средним уровнем дохода.

i) Они будут получать активную поддержку от системы Организации Объединенных Наций и других многосторонних учреждений.

75. Последующая деятельность в отношении этих целей и задач и их обзор будут проводиться с использованием набора глобальных показателей. Эти показатели будут дополняться показателями на региональном и национальном уровнях, которые будут разработаны государствами-членами, а также результатами проделанной работы по определению исходных значений для тех задач, по которым на национальном и глобальном уровнях исходные данные отсутствуют. Система глобальных показателей, которая будет разработана Межучрежденческой и экспертной группой по показателям достижения целей в области устойчивого развития, будет согласована Статистической комиссией к марту 2016 года, а затем принята Экономическим и Социальным Советом и Генеральной Ассамблеей в соответствии с существующими мандатами. Эта система будет простой, но надежной, она будет охватывать все цели и задачи в области устойчивого развития, включая средства осуществления, и позволит сохранить политическую сбалансированность, комплексный характер и целеустремленность, которые заложены в этих целях и задачах.

76. Мы будем оказывать развивающимся странам, особенно африканским странам, наименее развитым странам, малым островным развивающимся государствам и развивающимся странам, не имеющим выхода к морю, помощь в укреплении потенциала национальных статистических управлений и систем данных в целях обеспечения доступа к высококачественным, актуальным, достоверным и дезагрегированным данным. Мы будем содействовать прозрачному и подотчетному расширению масштабов соответствующего сотрудничества между государственным и частным секторами для изучения того вклада, который это сотрудничество может внести путем сбора широкого круга данных, включая данные зондирования Земли и геопространственную информацию, обеспечивая при этом национальную ответственность за поддержку и мониторинг усилий по достижению прогресса.

77. Мы обязуемся принимать всестороннее участие в проведении регулярных и всеобъемлющих обзоров прогресса на субнациональном, национальном, региональном и глобальном уровнях. Мы будем как можно активнее использовать существующую систему учреждений и механизмов, предназначенных для осуществления последующей деятельности и проведения обзора. В национальных докладах будут содержаться оценки достигнутого прогресса и выявляться проблемы, возникающие на региональном и глобальном уровнях. Они будут использоваться не только при проведении региональных диалогов и подготовке глобальных обзоров, но и при вынесении рекомендаций относительно последующей деятельности на различных уровнях

Национальный уровень

78. Мы рекомендуем всем государствам-членам как можно скорее разработать национальные программы с амбициозными целями, охватывающие все аспекты осуществления настоящей Повестки дня. Они могут поддерживать переход к достижению целей в области устойчивого развития и основываться на существующих инструментах планирования, таких как стратегии национального развития и стратегии устойчивого развития, в зависимости от обстоятельств.

79. Мы рекомендуем также государствам-членам проводить регулярные и всеобъемлющие обзоры прогресса на национальном и субнациональном уровнях так, чтобы руководителями и инициаторами этих обзоров были сами страны. Такие обзоры должны проводиться с учетом мнений коренных народов, гражданского общества, частного сектора и других заинтересованных сторон в соответствии с национальными условиями, стратегиями и приоритетами. Национальные парламенты, а также другие учреждения тоже могут поддержать эти процессы.

Региональный уровень

80. Процессы осуществления последующей деятельности и проведения обзора на региональном и субрегиональном уровнях могут в соответствующих случаях открывать полезные возможности для коллегиального обучения, в том числе посредством проведения добровольных обзоров, обмена передовым опытом и обсуждения общих задач. В этой связи мы приветствуем сотрудничество региональных и субрегиональных комиссий и организаций. Всеобъемлющие региональные процессы будут основываться на результатах проведения национальных обзоров и будут содействовать осуществлению последующей деятельности и проведению обзоров на глобальном уровне, в том числе на политическом форуме высокого уровня по устойчивому развитию.

81. Признавая важность использования существующих механизмов осуществления последующей деятельности и проведения обзоров на региональном уровне и стремясь обеспечить надлежащее пространство для стратегического маневра, мы рекомендуем всем государствам-членам определить самый подходящий региональный форум для своего участия. Региональным комиссиям Организации Объединенных Наций рекомендуется продолжать оказывать государствам-членам помощь в этом отношении.

Глобальный уровень

82. Политический форум высокого уровня будет играть центральную роль в надзоре за целым комплексом процессов осуществления последующей деятельности и проведения обзора на глобальном уровне, тесно взаимодействуя с Генеральной Ассамблеей, Экономическим и Социальным Советом и другими соответствующими органами и форумами в соответствии с существующими мандатами. Он будет содействовать обмену опытом, в том числе информацией об успехах, проблемах и сделанных выводах, осуществлять политическое и методическое руководство и выносить рекомендации для принятия последующих мер. Он будет содействовать обеспечению общесистемной слаженности и координации политики в области устойчивого развития. Он должен обеспечивать, чтобы настоящая Повестка дня оставалась актуальной и амбициозной, и должен быть нацелен в первую очередь на оценку прогресса, достижений и трудностей, с которыми сталкиваются развитые и развивающиеся страны, а также на выявление новых и возникающих проблем. Будут налажены эффективные связи с системами осуществления последующей деятельности и проведения обзоров в рамках всех соответствующих конференций и процессов Организации Объединенных Наций, в том числе по наименее развитым странам, малым островным развивающимся государствам и развивающимся странам, не имеющим выхода к морю.

83. Рассмотрение последующей деятельности и проведение обзора на политическом форуме высокого уровня будут происходить с учетом ежегодного доклада о ходе достижения целей в области устойчивого развития, который должен готовиться Генеральным секретарем в сотрудничестве с системой Организации Объединенных Наций на основе системы глобальных показателей и данных, подготовленных национальными статистическими управлениями, а также информации, собранной на региональном уровне. Политический форум высокого уровня будет учитывать также доклад об устойчивом развитии в мире, который призван укрепить взаимосвязь между наукой и политикой и мог бы стать для политиков эффективным подспорьем, основанным на фактических данных, в их усилиях по содействию ликвидации нищеты и обеспечению устойчивого развития. Мы предлагаем Председателю Экономического и Социального Совета организовать процесс консультаций для обсуждения сферы охвата, методологии и периодичности составления данного доклада о положении в мире, а также его связи с докладом о ходе работы, и результаты этих консультаций должны найти отражение в декларации министров, которая будет принята на сессии политического форума высокого уровня в 2016 году.

84. В соответствии с резолюцией 67/290 Генеральной Ассамблеи от 9 июля 2013 года политический форум высокого уровня, который будет работать под эгидой Экономического и Социального Совета, должен проводить регулярные обзоры. Эти обзоры будут добровольными, но будут поощрять представление отчетности и будут включать информацию, полученную от развитых и

развивающихся стран, а также от соответствующих структур Организации Объединенных Наций и других заинтересованных сторон, включая гражданское общество и частный сектор. Они будут проводиться под руководством самих государств, и в них будут участвовать министры и другие соответствующие высокопоставленные должностные лица. Они будут закладывать базу для партнерств, в том числе благодаря участию основных групп и других соответствующих заинтересованных сторон.

85. На политическом форуме высокого уровня будут проводиться также тематические обзоры прогресса в деле достижения целей в области устойчивого развития, включая междисциплинарные вопросы. Они будут дополняться обзорами функциональных комиссий Экономического и Социального Совета и других межправительственных органов и форумов, которые должны отражать комплексный характер этих целей, а также взаимосвязи между ними. Проведение этих обзоров будет проходить с участием всех соответствующих заинтересованных сторон и, когда это возможно, увязываться с циклом проведения совещаний политического форума высокого уровня, на которых будут рассматриваться их результаты.

86. Мы приветствуем предусмотренный в Аддис-Абебской программе действий специальный процесс осуществления последующей деятельности и проведения обзоров в связи с итогами финансирования развития, а также все средства осуществления в связи с достижением целей в области устойчивого развития, которые являются составной частью системы последующей деятельности и обзора, предусмотренной настоящей Повесткой дня. В ходе проводимого на политическом форуме высокого уровня рассмотрения процесса осуществления последующей деятельности и проведения обзора осуществления настоящей Повестки дня будут учитываться согласованные на межправительственном уровне выводы и рекомендации ежегодного форума по финансированию развития, проводимого под эгидой Экономического и Социального Совета.

87. Политический форум высокого уровня, который будет проводиться каждые четыре года под эгидой Генеральной Ассамблеи, будет выносить политические рекомендации высокого уровня в отношении Повестки дня и ее осуществления, определять достигнутые успехи и возникающие проблемы, а также мобилизовывать дальнейшие усилия в целях ускорения процесса осуществления. Следующий политический форум высокого уровня под эгидой Генеральной Ассамблеи состоится в 2019 году, то есть цикличность проведения этого форума будет изменена для того, чтобы обеспечить его максимальную согласованность с проведением четырехгодичных всеобъемлющих обзоров политики.

88. Мы подчеркиваем также важность общесистемного стратегического планирования, осуществления и представления отчетности для обеспечения последовательной и комплексной поддержки осуществления новой Повестки

дня системой развития Организации Объединенных Наций. Соответствующим руководящим органам следует принять меры для проведения обзора такой поддержки процесса осуществления и представить доклады о достигнутых успехах и препятствиях. Мы приветствуем ведущееся в Экономическом и Социальном Совете обсуждение более долгосрочного позиционирования системы развития Организации Объединенных Наций и рассчитываем на принятие решений по этим вопросам в соответствующее время.

89. Политический форум высокого уровня будет поддерживать участие основных групп и других соответствующих заинтересованных сторон в осуществлении последующей деятельности и проведении обзоров в соответствии с резолюцией 67/290. Мы призываем эти стороны представлять доклады об их вкладе в осуществление настоящей Повестки дня.

90. Мы просим Генерального секретаря, действуя в консультации с государствами-членами, подготовить для рассмотрения на семидесятой сессии Генеральной Ассамблеи в ходе подготовки к совещанию политического форума высокого уровня 2016 года доклад, в котором будут освещаться важнейшие вехи на пути создания последовательной, эффективной и всеобъемлющей системы осуществления последующей деятельности и проведения обзоров на глобальном уровне. В этом докладе должно содержаться предложение относительно организации проводимых под руководством самих государств обзоров на политическом форуме высокого уровня под эгидой Экономического и Социального Совета, включая рекомендации в отношении руководящих принципов добровольного представления общих докладов. В этом докладе руководящие указания относительно выбора ежегодных тем, последовательности тематических обзоров и вариантов периодических обзоров для политического форума высокого уровня.

91. Мы подтверждаем нашу непоколебимую приверженность осуществлению настоящей Повестки дня и использованию ее в полной мере для изменения нашего мира к лучшему к 2030 году.

*4-е пленарное заседание,
25 сентября 2015 года*

**Документы, упомянутые в разделе, озаглавленном
«Цели и задачи в области устойчивого развития»**

Рамочная конвенция Всемирной организации здравоохранения по борьбе против табака (United Nations, *Treaty Series*, vol. 2302, No. 41032)

Сендайская рамочная программа по снижению риска бедствий на 2015–2030 годы (резолюция 69/283, приложение II)

Конвенция Организации Объединенных Наций по морскому праву (United Nations, *Treaty Series*, vol. 1834, No. 31363)

«Будущее, которого мы хотим» (резолюция 66/288, приложение)

**ПРЕОБРАЗОВАНИЕ НАШЕГО МИРА:
ПОВЕСТКА ДНЯ
В ОБЛАСТИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ
НА ПЕРИОД ДО 2030 ГОДА**